

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ŞƏHƏRSALMA VƏ TİKİNTİYƏ
DAİR NORMATİV SƏNƏDLƏR SİSTEMİ**

AzDTN 2.7-11

**DƏMİRİYOL VAĞZALLARI.
LAYİHƏLƏNDİRMƏ NORMALARI**

RƏSMİ NƏŞR

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
DÖVLƏT ŞƏHƏRSALMA VƏ ARXİTEKTURA KOMİTƏSİ**

BAKİ-2026

İşləyib: *Azərbaycan İnşaat və Memarlıq Elmi Tədqiqat İnstitutu*

Təsdiqə hazırlayıb və təqdim edib: *Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin Texniki normalar, elm və layihəçilərlə iş şöbəsi*

Təsdiq edilib: *Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin Kollegiyasının 13.03.2026-cı il tarixli 3-35/3-2-3/2026 nömrəli qərarı ilə*

Qüvvəyə minib: *04.04.2026-cı il tarixdən*

**Hüquqi Aktların
Dövlət Reyestrinin
qeydiyyat nömrəsi:** *15202603135323*

İlk dəfə qəbul edilir

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ŞƏHRİSALMA VƏ TİKİNTİYƏ DAİR NORMATİV SƏNƏDLƏR SİSTEMİ

DƏMİRYOL VAĞZALLARI. LAYİHƏLƏNDİRMƏ NORMALARI

1. Tətbiq sahəsi

1.1. Bu Normalar yeni tikilən, yenidən qurulan, əsaslı təmir olunan dəmiryolu vağzallarının layihələndirilməsinə, habelə onların bölmələrinin təşkilinə, torpaq sahələrində yerləşdirilməsinə dair tələbləri müəyyən edir.

1.2. Bu Normalar mövsümi istifadə üçün nəzərdə tutulan vağzalların, sənişin pavilyonlarının, digər bina və tikililərin layihələndirilməsinə şamil edilmir.

2. Normativ istinadlar

Bu Normalarda aşağıda göstərilən normativ sənədlərə istinad edilmişdir:

“Terrorçuluğa qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Enerji resurslarından səmərəli istifadə və enerji effektivliyi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Əhəlinin sağlamlığının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Tullantılar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Nəqliyyat haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Yanğın təhlükəsizliyi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Yol nişanları və siqnalları haqqında” Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu;

“Tütün çəkmək üçün xüsusi ayrılmış yerlərə dair tələblər” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 3 aprel tarixli 127 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Yaşayış məntəqələrinin yaşıllıqla təmin edilməsi Normaları” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 5 yanvar tarixli 1 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz hərəkətinin təmin edilməsinə nəzarət qaydaları” (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2000-ci il 30 iyun tarixli 110 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat” (Azərdövləttikintikomun 2002-ci il 14 mart tarixli 42 nömrəli Əmri ilə təsdiq edilmişdir);

“Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərə dair Qaydalar” (Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 2009-cu il 07 aprel tarixli 37 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir);

“Yaşayış evlərində, ictimai binalarda və tikinti aparılan ərazilərdə 50 Hs tezlikli maqnit sahələrinə olan gigiyena tələbləri” (Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 2015-ci il 06 fevral tarixli 05 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir);

“Elektrik qurğularının quraşdırılması Qaydaları” (Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin Kollegiyasının 2024-cü il 27 iyun tarixli 3-15/3-1-4/2024 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir);

“Məişətdə, nəqliyyatda və ictimai yerlərdə əlillər üçün münasib həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması məqsədilə əlillərin reabilitasiyası üzrə texniki vasitələrdən və memarlıq-planlaşdırma həllərindən istifadə olunması üzrə Metodiki Göstərişlər” (Azərdövləttikintikomun 2001-ci il 25 iyul tarixli 92 nömrəli Əmri ilə təsdiq edilmişdir);

AzDTN 2.1-1	Yüklər və təsirlər. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.3-1*	Seysmik rayonlarda tikinti;
AzDTN 2.6-1*	Dövlət Şəhərsalma Norma və Qaydaları. Şəhər, qəsəbə və kənd yaşayış məskənlərinin planlaşdırılması və tikilib abadlaşdırılması;
AzDTN 2.7-1*	Avtomobil dayanacaqları;
AzDTN 2.7-2	Yaşayış binaları. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.9-2	Magistral boru kəmərləri. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.11-1	Su təchizatı. Xarici şəbəkə və qurğular;
AzDTN 2.11-2	Kanalizasiya. Xarici şəbəkə və qurğular;
AzDTN 2.11-3*	Binaların daxili su təchizatı və kanalizasiyası. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.16-1	Beton və dəmir-beton konstruksiyalar. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.17-1	Daş və armaturlanmış daş konstruksiyalar. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.18-1	Polad konstruksiyalar. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.19-1	Ağac konstruksiyalar. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.21-1	Döşəmələr. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.3-4	Ərazilərin subasma və daşqından mühəndis mühafizəsi. Layihələndirmə normaları;
AzDTN 2.12-2*	İsitmə, ventilyasiya, havanın kondisiyalaşdırılması. Layihələndirmə normaları;
TNvə Q 1.02.07-87	Tikinti üçün mühəndis axtarışları;
TNvəQ 2.01.01-82	İnşaat klimatologiyası və geofizikası;
AzDTN 2.5-1	İnşaat konstruksiyalarının korroziyadan mühafizəsi. Layihələndirmə normaları.
TNvəQ 2.04.09-84	Bina və qurğuların yanğın avtomatikası;
TNvəQ 2.05.03-84*	Körpülər və borular;
TNvəQ 2.08.02-89*	İctimai binalar və qurğular;
TNvəQ 2.08.02-89* normativ sənədinə əlavə Metodik Vəsait	Pərakəndə ticarət müəssisələrinin layihələndirilməsi;

TNvəQ 2.08.02-89* normativ sənədinə əlavə Metodik Vəsait	İctimai-iaşə obyektlərinin layihələndirilməsi;
TNvəQ III-4-80*	Tikintidə təhlükəsizlik texnikası;
DTN 2.02-01-97	Bina və qurğuların yanğın təhlükəsizliyi;
DTN 2.03-02-2002	Təhlükəli geoloji proseslərdən ərazilərin, bina və qurğuların mühəndis mühafizəsi. Əsas tələblər;
DTN 2.04-05-95	Təbii və süni işıqlandırma;
DTN 2.04-03-2005	Səs-küydən mühafizə;
DTN 3.03-01-95	Rels izi 1520 mm olan dəmir yolları;
STN 62-91*	Əlillərin və məhdud hərəkətli əhali qruplarının ehtiyacları nəzərə alınmaqla yaşayış mühitinin layihələndirilməsi;
DÜİST 12.1.036-81	Səs-küy. Yaşayış və ictimai binalarda yol verilən həddi;
DÜİST 16363-98	Ağac materialları üçün odadavamlı qoruyucu vasitələr. Odadavamlılıq xüsusiyyətlərinin müəyyən edilməsi üsulları;
DÜİST 33942-2016	Dəmiryol nəqliyyatında xidmətlər. Sərnişinlərə xidmət;
DÜİST 12.4.026-76	Əməyin təhlükəsizliyi standartları sistemi. Signal (tanınma) rəngləri və təhlükəsizlik nişanları;
DÜİST 5746-2003	Sərnişin liftləri. Əsas parametrlər və ölçülər;
DÜİST 9238-83	Rels izi 1520 (1524) mm olan dəmir yollarında hərəkət tərkibinin və tikililərin yaxınlaşma əndazəsi;
DÜİST 25772-83*	Pilləkən, eyvan və polad damların məhəccərləri. Ümumi texniki şərtlər;
AZS ГОСТ 27751:2025	İnşaat konstruksiyalarının və qrunut əsasların möhkəmliyi. Əsas müddəalar;
DÜİST 30494-2011	Yaşayış və ictimai binalar. Binalarda mikroiklim parametrləri;
DÜİST 9.602-2005	Yeraltı qurğular. Korroziyadan mühafizəyə dair ümumi tələblər;
DÜİST 8220-85	Yeraltı texniki yanğın hidrantları;
SQ 2605-82	Yaşayış və ictimai binaların və yaşayış-tikinti sahələrinin insolyasiyasının təmin edilməsinin sanitariya norma və qaydaları;
SN 4088-86	İstehsalat yerlərinin mikroikliminin sanitariya normaları;
TLÜN 24-86	Partlayış təhlükəliyinə və yanğın təhlükəliyinə görə bina və yerləşmələrin kateqoriyasının müəyyən edilməsi.

Qeyd. Mətnə göstərilən işarələnmələr aşağıdakı kimi oxunur:

AzDTN – Azərbaycan Dövlət Tikinti Normaları;

TNvəQ - Tikinti Normaları və Qaydaları;

DTN - Dövlətlərarası Tikinti Normaları;

DÜİST - Dövlət Ümumittifaq Standartı (1991-ci ildən sonra Dövlətlərarası Standart);

SQ - Sanitariya Qaydaları;

STN - Sahə Tikinti Normaları;

SN - Sanitariya Normaları;

TLÜN - Texnoloji Layihələndirmə üzrə Ümumittifaq Normaları.

3. Əsas anlayışlar

Bu Normalarda aşağıdakı əsas anlayışlardan istifadə edilmişdir:

beynəlxalq daşıma – sərnişinlərin, baqajın, yük-baqajının daşıma sənədləri əsasında dəmiryol nəqliyyatı ilə Azərbaycan Respublikasında yerləşən göndərilmə (təyinat) stansiyası ilə digər dövlətdəki təyinat (göndərilmə) stansiyası arasında daşınması;

dəmiryol vağzal (bundan sonra – **vağzal**) – yaşayış məntəqələrində sərnişinlərə və dəmir yolunun digər istifadəçilərinə xidmət göstərilməsi üçün nəzərdə tutulan, gözləmə zalı, bilek kassaları, ana və uşaq otağı, əl yüklərinin və baqajların saxlama kameraları, iaşə, mədəni-məişət və sanitariya-gigiyenik təyinatlı sahələr, tibbi yardım və polis məntəqələri, inzibati bina və ya xidməti otaqları, sərnişinlərin minib-düşməsi üçün perron və platforma, habelə şəhər nəqliyyatının və taksi minik avtomobillərinin dayanması üçün stansiya ətrafında (vağzalyanı) sahəsi olan bina və qurğular kompleksi;

dəmiryol vağzal kompleksi (bundan sonra – **vağzal kompleksi**) – dəmiryolu vağzal və funksional, texnoloji və kompozisiya baxımından onunla əlaqəli olan ətrafındakı ərazilər (meydanlar, duracaqlar, parklanma yerləri), bina, tikili və qurğular;

dəmiryol stansiyası – qatarların qəbulu, göndərilməsi, sərnişinlərin minib-düşməsi, yüklərin, baqajın və yük-baqajının qəbulu, təhvilə üzrə əməliyyatların, təkmilləşdirilmiş yol qurğuları olduqda isə qatarların vaqon tərkibinin çeşidlənməsi və tərtibatı üzrə manevr işlərinin və qatarlarla texniki əməliyyatların yerinə yetirilməsinə imkan verən ayrıca məntəqə;

kiçik memarlıq formaları – funksional, informasiya və dekorativ təyinatlı qurğu, mexanizm və əşyaları özündə birləşdirən vağzal kompleksinin (dayanacaq məntəqəsinin) tərkib hissəsi;

kompyuter şəbəkə strukturu - birdən çox kompyuterin məlumat mübadiləsi, proqram təminatı və avadanlıq mübadiləsi, mərkəzi idarəetmə və dəstək asanlıq kimi çox müxtəlif səbəblərdən ötrü bir-birinə bağlanması ilə yaradılan struktur;

konkors – sərnişin axınının yerdəyişməsi və sərnişinlərin qatarları gözləməsi üçün nəzərdə tutulmuş vağzal kompleksi qurğusu (platformalar üzərində sərnişinlər üçün paylanma zalı və ya vestibül) ;

perron bilek kassası ("çıxış"da kassa) – səfərin sonunda stansiyada bilek əldə etmək üçün platforma tərəfdən turniket xəttinin arxasında yerləşən bilek kassası;

sərnişin konveyeri – kəmərin və ya plitələrin davamlı daşıyıcı səthinin hərəkət istiqamətinə paralel sərnişinləri hərəkət etdirmək üçün mexaniki idarə olunan qurğu;

sərnişin perronu – sərnişinlərin toplanması və təhlükəsiz keçidi üçün nəzərdə tutulan platformalar, paylayıcı meydançalar və keçidlər daxil olmaqla vağzalın, dəmiryol stansiyasının və ya dayanacaq məntəqəsinin ərazisinin bir hissəsi;

sərnişin platforması – stansiyalarda və ya dayanacaq məntəqələrində sərnişinlərin toplanması və platformalara təhlükəsiz keçidi, həmçinin vaqonlara minib-düşməsi üçün nəzərdə tutulan abadlaşdırılmış meydança;

şəhəratrafi daşımalar – dəmiryol nəqliyyatı ilə şəhərlərin (rayonların) inzibati ərazisində yerləşən yaşayış məntəqələri arasında yerinə yetirilən sərnişin daşımaları;

travolator (hərəkət edən piyada yolu) - sərnişinlərin üfüqi müstəvi üzrə vağzal daxilində daşınması üçün hərəkət edən konveyr mexanizmi;

vağzalətrafi meydan - dəmiryol nəqliyyatı infrastruktur obyektlərinin layihələndirilməsi tapşırığı üzrə nəzərdə tutulan giriş və yaxınlaşma yolları, eləcə də fərdi və ictimai nəqliyyatın dayanacaqları, uzun və qısa müddətli duracaq yerləri, abadlıq elementləri olan vağzala bitişik ərazi;

vağzalın hesablama tutumu – vağzal binasının sənişinlərə xidmət göstərilməsi üçün nəzərdə tutulan yerlərində eyni vaxtda yerləşməsi mümkün olan (xidmət heyətinin sayı çıxılmaqla) insanların sayı;

vağzalların sinfi – görülən işlərin (təklif olunan xidmətlərin) həcmi ilə təyin olunan, texniki təchizatdan asılı olaraq vağzalın təsnifat göstəricisi;

vağzal sahəsi - vağzal binasına bitişik, müvafiq hüquqi statusa malik, onun ətrafında və girişlərinə piyadaların (sənişinlərin) hərəkəti üçün nəzərdə tutulmuş ərazi.

4. Ümumi müddəalar

4.1. Vağzallar layihələndirilərkən TNvəQ 2.08.02, AzDTN 2.6-1* və DÜİST 12.1.036 normativ sənədlərin tələbləri nəzərə alınmalıdır.

4.2. Vağzalın layihələndirilməsi yaşayış məntəqəsinin planlaşdırılmasının strukturu nəzərə alınmaqla vağzal kompleksinin və onun daxil olduğu nəqliyyat qovşağının texnoloji və memarlıq, eləcə də şəhərsalma həlli əsasında həyata keçirilməlidir.

4.3. Eyni vaxtda xidmət göstərilənlərin sayının hesablanması zamanı yola düşən sənişinlərin, gələn sənişinlərin, qarşılayanların, yola salanların (hansılardan ki, qısamüddətli yerləşmə müəyyənləşdirilmiş yerlərdə (vestibüllərdə, əməliyyat, kassa və gözləmə zallarında və s.) eyni vaxtda yerləşməsi mümkündür) sayı, normativ xidmət şərtləri və bir nəfərə düşən sahə nəzərə alınmalıdır.

4.4. Layihə tapşırığına əsasən funksional, sanitariya-gigiyena, yanğın və nəqliyyat təhlükəsizliyi tələbləri nəzərə alınmaqla vağzalın dəmir yolu vağzal kompleksi çərçivəsində digər xidməti, texniki və istehsalat obyektləri ilə bloklaşdırılmasına yol verilir. Vağzal binası digər məqsədlər üçün ümumşəhər obyektləri (mehmanxana, poçt şöbəsi, mağazalar, restoranlar, teatr və əyləncə müəssisələri, ofislər və s.) ilə birləşdirilərkən TNvəQ 2.08.02, AzDTN 2.6-1* tələbləri yerinə yetirilməlidir.

4.5. Vağzal komplekslərində sənişinlərin, çalışanların və ziyarətçilərin kriminal hallardan qorunması üçün müvafiq tədbirlər nəzərdə tutulmalıdır. Terrora qarşı mühafizənin təmin edilməsi və digər təhlükəsizlik tədbirlərinin görülməsi məqsədilə birinci mərtəbədə mühafizə işçilərinin yerləşdirilməsi üçün video-müşahidə sistemləri, yanğın, mühafizə və həyəcan siqnallarını ötürən cihazlarla təchiz edilən otaqlar nəzərdə tutulmalıdır.

4.6. Vağzal komplekslərinin istismarı zamanı yanğın təhlükəsizliyi “Yanğın təhlükəsizliyi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq təmin edilməlidir.

4.7. Vağzal kompleksləri sənişin–nəqliyyat əlaqəsindən asılı olaraq göstərdikləri xidmətlərə görə aşağıdakılara bölünür:

- beynəlxalq;
- şəhərlərarası;
- şəhərətrafi;
- bir neçə xidmət tiplərinin əlamətlərini özündə daşıyan birləşmiş.

4.8. Göstərdiyi xidmətin mürəkkəbliyi və həcmindən asılı olaraq vağzallar dörd sinfə bölünür:

- yüksək sinif;

- I sinif;
- II sinif;
- III sinif.

Vağzalın sinfi aşağıdakı düstur ilə təyin edilən göstəricilər üzrə şərti vahidlərin ballarının yekunu əsasında müəyyən edilir:

$$S = (N \cdot 1 \text{ bal}) + (A/100m^2) + (Q \cdot 1 \text{ bal}) \quad (4.1)$$

burada, S - göstəricilər üzrə şərti vahidlərin ballarının yekunu;

N – illik hesablamalardan bir gündə yola düşən sənişinlərin ümumi sayı;

A – vağzalda yerləşən müxtəlif təyinatlı otaqların ümumi sahəsi;

Q – əlavə qurğular və konstruksiyalar.

Dəmiryol vağzalının sinfinin müəyyən edilməsində aşağıdakı ümumi göstəricilər daxil edilməlidir:

- illik hesablamalarda bir gündə yola düşən sənişinlərin ümumi miqdarı, 1 sənişin üçün 1 bal;

- əlavə qurğular və konstruksiyalar, hər əlavə qurğu və konstruksiya üçün 1 bal.

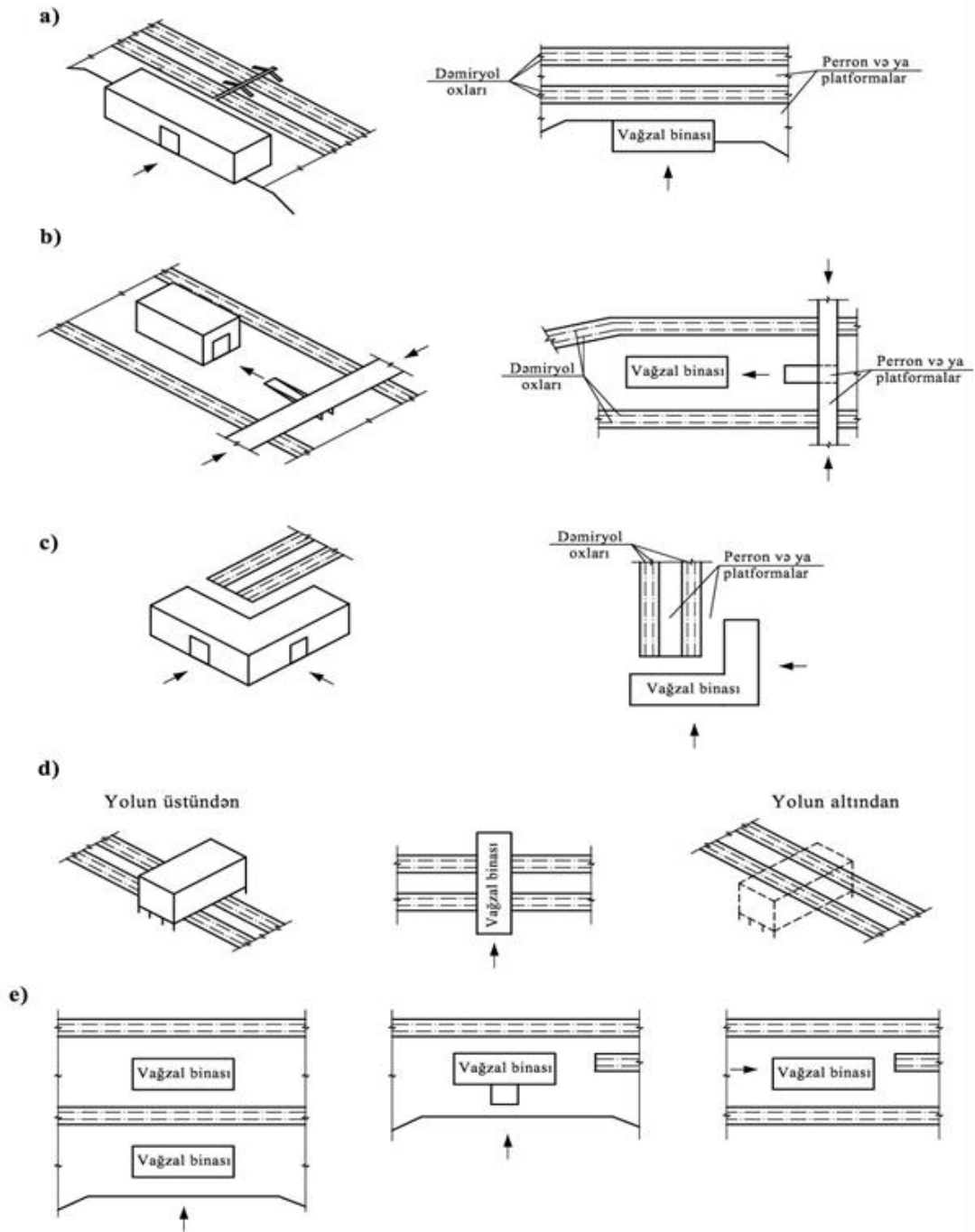
Vağzal kompleksinin sinifləri göstəricilər üzrə şərti vahidlərin ballarının yekunundan asılı olaraq cədvəl 4.1-ə uyğun müəyyənləşdirilir.

Cədvəl 4.1

Vağzal kompleksinin sinifləri	Göstəricilər üzrə şərti vahidlərin ballarının yekunu
Yüksək sinif	2500-dən yuxarı
I	700-dan 2500-dək (daxil olmaqla)
II	300-dən 700-dək (daxil olmaqla)
III	300-dək (daxil olmaqla)

4.9. Vağzal kompleksləri vağzalın platforma, qəbul-yola salınma perron yollarına nəzərən planda yerləşdirilməsindən asılı olaraq aşağıdakı tiplərə bölünürlər (şəkil1.1):

- yandan yerləşdirilən vağzal;
- ada şəklində yerləşdirilən vağzal;
- eninə yerləşdirilən vağzal (dalan tipli sənişin stansiyalarında);
- qəbul - yola salınma xəttinin, perronun və ya sənişin platformasının üzərində və ya altında yerləşdiyi halda yol istiqaməti üzrə yerləşdirilən (yolüstü və ya yolaltı) vağzal;
- yuxarıda qeyd edilmiş bir neçə əlamətləri özündə birləşdirən kombine edilmiş vağzal.

Şəkil 1.1. a)-yandan, b)-ada şəklində, c)-enine (dalan tipli), d)-yol istiqaməti üzrə, e)-kombinə edilmiş;

4.10. Beynəlxalq və şəhərlərarası məsafələrə sərnəşin daşınmalarına xidmət edən dəmiryolu vağzalları əlavə 1-ə uyğun təyin edilən hesablama tutumundan asılı olaraq aşağıdakı kimi bölünürlər:

- hesabi sərnəşin tutumu 200-dək olan kiçik vağzallar;
- hesabi sərnəşin tutumu 200-dən 700-dək (daxil olmaqla) olan orta vağzalar;
- hesabi sərnəşin tutumu 700-dən daha çox olan böyük vağzallar.

4.11. Vağzal komplekslərinə aşağıdakı məcburi elementlər daxil edilməlidir:

- dəmiryol stansiyasına bitişik olan vağzalətrafı meydan və ya ərazi;
- platforma (platformalar) və ya platformalarla birgə sərnəşin perronu;

- vağzalın bir və ya daha artıq sərnəşin binası (bundan sonra vağzal adlandırılacaq).

Vağzal kompleksinin planlaşdırma həllindən asılı olaraq layihə tapşırığı əsasən əlavə olaraq onların tərkibinə aşağıdakılar daxil edilə bilər:

- bir və ya müxtəlif səviyyələrdə yerləşən piyada keçidləri (konkorslar, piyada körpüləri, tunellər, döşəmələr və s.);

- sanitariya-məişət, ictimai-işgüzar, mədəni-istirahət, ticarət, yardımçı və texniki təyinatlı əlavə bina və qurğular;

- DÜİST 33942 üzrə kiçik memarlıq formaları.

4.12. Şəhəratrafi sərnəşin daşımaları üçün vağzalın hesablama tutumu sərnəşin hesablama axınından asılı olaraq Əlavə 2 üzrə hesablanır.

4.13. Layihə tapşırığına əsasən vağzal komplekslərində biletlər kassalarından əlavə özünəxidmət əməliyyat (tranzaksiya) terminalları və biletlər çap edən avtomatlar nəzərdə tutula bilər.

4.14. Bilet kassalarının, özünəxidmət tranzaksiya terminallarının və biletlər çap edən avtomatların sayı Əlavə 3 üzrə müəyyən olunmalıdır.

4.15. Vağzal kompleksində sərnəşinlər üçün nəzərdə tutulan bütün bina və qurğular əlilliyi olan şəxslərin "Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat", STN 62, TNvəQ 2.08.02-ə uyğun müstəqil və ya müşayiətçinin köməyi ilə təhlükəsiz istifadə şəraiti və həmçinin bu Normaların 7.5-ci bəndinə uyğun təxliyəsi təmin edilməlidir. Əlilliyi olan şəxslər üçün nişanlar (işarələr, siqnallar) anlaşıqlı olmalıdır.

4.16. Vağzal kompleksində birdən az olmayaraq əlilliyi olan şəxslər üçün uyğunlaşdırılmış kassalar nəzərdə tutulmalıdır.

4.17. Vağzal komplekslərində tütün çəkmək üçün yerlər DTN 2.02-01 və "Tütün çəkmək üçün xüsusi ayrılmış yerlərə dair tələblər"ə uyğun yerləşdirilməlidir.

5. Vağzal kompleksləri yerləşdirilən torpaq sahələrinə dair tələblər

5.1 Ümumi tələblər

5.1.1. Vağzalətrafı meydan layihə tapşırığına əsasən, o cümlədən dəmir yolu xətlərinin hər iki tərəfində (zərurət olduqda) olmaqla və dəmir yolu vağzal kompleksinin perspektiv inkişafı nəzərə alınmaqla layihələndirilməlidir.

5.1.2. Vağzal komplekslərinin torpaq sahələrinin planlaşdırılması ərazi planlaşdırma sənədlərinin və AzDTN 2.6-1*-in tələblərinə uyğun aparılmalıdır.

5.1.3. Yeni layihələndirilən vağzallar ictimai nəqliyyatla təmin olunmuş, nəqliyyat magistrallarının bilavasitə yaxınlığında yerləşən və ya əvvəlcədən mövcud nəqliyyat-qovşaq məntəqələri olan ərazidə yerləşdirilməlidir.

5.1.4. Vağzal kompleksi tranzit piyada keçid yolları olan torpaq sahəsində yerləşdikdə, piyadaların yük və əl baqajlarının yoxlama zonasından keçməsinin qarşısını alan memarlıq-planlaşdırma həlli qəbul edilməlidir.

5.1.5. Vağzal kompleksləri torpaq sahələrində yerləşdirilərkən "Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat"a, AzDTN 2.6-1* və STN 62-yə uyğun olaraq əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlığın təmin olunması tədbirləri nəzərdə tutulmalıdır.

5.2 Vağzalətrafi meydana dair planlaşdırma tələbləri

5.2.1. Vağzalətrafi meydan əlilliyi olan şəxslər də nəzərə alınmaqla aşağıda göstərilən funksional zonalara ayrılmalıdır:

- piyadaların hərəkəti;
- nəqliyyatın hərəkəti.

Layihə tapşırığına əsasən vağzalətrafi meydanda əlavə olaraq aşağıdakılar təmin edilməlidir:

- sərnişinlərin minib-düşməsi üçün ictimai nəqliyyat vasitəsinin dayanacaq məntəqələri zonası;
- nəqliyyat vasitələrinin (avtomobil, motosiklet, moped, velosiped və s.) qısamüddətli dayanma zonası;
- ictimai nəqliyyatın dayanacağı;
- taksi dayanacaqları və (və ya) zonaları;
- velosiped duracaqları;
- şəxsi avtomobillər üçün dayanacaq;
- sərnişinlərin avtomobillərinin uzunmüddətli saxlanması üçün dayanacaq;
- xidmət personalının avtomobillərinin dayanacağı.

5.2.2. Vağzalətrafi meydanın ölçüsü vağzala yönələn piyadaların və nəqliyyatın hesablama axınları, eləcə də meydandan keçən tranzit piyada və nəqliyyat hərəkətləri nəzərə alınmaqla müəyyən edilir.

5.2.3. Layihə tapşırığına əsasən vağzalətrafi meydan sərnişinlərin yola salınması və gəlməsi üçün funksional zonalara bölünə bilər.

Vağzalətrafi meydanın funksional zonalaşdırılması ilə nəqliyyat və piyada axınının kəsişmələrinin minimum sayını təmin etmək lazımdır.

Dəmiryollarının hər iki tərəfində vağzalətrafi meydanlar olduqda şəhərsalma şəraitindən asılı olaraq funksional zonaların nəzərdə tutulmasına yol verilir.

5.2.4. Vağzalətrafi meydanda planlaşdırma həlləri nəqliyyat axınının ayrılmasını (bölünməsinə) təmin etməlidir.

Vağzalətrafi meydandakı zonalar vağzal binasına nəzərən aşağıdakı ardıcılıqla yerləşdirilməlidir:

- velosiped dayanacağı;
- ictimai sərnişin nəqliyyatının dayanacaq məntəqələri;
- taksi dayanacağı;
- şəxsi avtomobillər üçün dayanacaq.

5.2.5. Vağzal komplekslərinin, çoxfunksiyalı mərkəzlərin, qatar mübadilə mərkəzlərinin müərkəb planlaşdırma həlləri şəraitində tunellərdən, eskalatorlardan və digər qurğulardan iki və ya bir neçə səviyyədə piyadaların və nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinin təşkili nəzərdə tutulmalıdır.

Uzunluğu 100 m-dən çox olan vağzal komplekslərinin əsas piyada yollarında əlillərin, eləcə də uşaqlı sərnişinlərin hərəkətini asanlaşdırmaq məqsədilə sərnişin konveyerlər və eskalatorlar nəzərdə tutulmalıdır.

Əsas axın yollarında eskalator və sənişin konveyerinin eni 1,1 m-dən az olmamalıdır.

5.2.6. Nəqliyyat mübadilə mərkəzinin planlaşdırılması üzrə sənədlər tərtib edilərkən piyadaların qatardəyişmə zamanı keçəcəyi məsafə göstəriciləri nəzərə alınmalıdır.

5.2.7. Nəqliyyat mübadilə mərkəzi 150 m-dən böyük məsafədə olduqda hərəkəti sürətləndirən aşağıda qeyd edilən mexaniki nəqliyyat vasitələri (sistemləri) tətbiq edilməlidir:

- yoxuşlarda və enişlərdə - eskalatorlar və liftlər;
- üfüqi travolatorlar.

5.2.8. Nəqliyyat mübadilə mərkəzlərinin formalaşdırılması zamanı sənişinlər üçün təhlükəsiz və rahat mühit təmin edən piyada kommunikasiyaları və məkanları nəzərdə tutulmalıdır. Nəqliyyat mübadilə mərkəzinin aşağıdakı əsas obyektləri arasında yollar qısa layihələndirilməlidir:

- yerüstü sənişindəşmalarının dayanacaq məntəqələri;
- yüksək sürətli nəqliyyat vasitələrinin stansiyalarının küçədənəkar giriş və çıxışları;
- dayanacaq obyektləri.

5.2.9. Nəqliyyat mübadilə mərkəzlərinin tərkib hissəsi kimi piyada kommunikasiyaları və məkanları formalaşdırılarkən piyada və nəqliyyat axınlarının, habelə müxtəlif istiqamətlərdə piyada axınlarının kəsişmə nöqtələrinin sayı azaldılmalıdır.

5.2.10. İctimai nəqliyyat kassaları, məlumat və turizm ofisləri nəqliyyat mübadilə mərkəzinin əsas piyada marşrutunda yerləşdirilməlidir. Ticarət və xidmət obyektləri yerləşdirilərkən yüklərin verilməsi üçün pəncərələrin qarşısında eni 0,8-1,0 m olan əlavə bufer zonası nəzərdə tutulmalıdır.

5.2.11. Piyadaların axınları piyadaların hərəkət yollarının texniki qurğuları vasitəsilə (işıqforlar, sədlər, nişanlar, mətnli məlumatlar, piktoqramlar və s.) və ya planlaşdırma vasitələri ilə (təhlükəsizlik adacıqları, qazonlar, abadlaşdırılmış meydançalar və s.) ayrı-ayrı istiqamətlər üzrə təşkil edilməli və nizamlanmalıdır.

5.2.12. Nəqliyyat mübadilə mərkəzlərində yerləşən piyada kommunikasiyasına aşağıdakılar daxildir:

- piyadaların hərəkətinin əsas zonası;
- təhlükəsizlik məsafəsi;
- ehtiyat zolaqları;
- ticarət və xidmət obyektlərinin bufer zonaları.

5.2.13. Piyada kommunikasiyasının eninə kəsiyi üzrə əsas piyada hərəkət zonası standart bir zolaq üzrə pik saatlarda (hər iki istiqamətdə) - 750 nəfər olmaqla normativ intensivlik əsasında müəyyən edilir.

Pilləkən enişlərinin ötürmək qabiliyyətləri 0,7 azalma əmsalı ilə qəbul edilməlidir. Piyadaların hərəkəti üçün bir standart zolağın eni 0,75 m qəbul edilməlidir.

Təhlükəsizlik məsafələri aşağıdakı kimi qəbul edilməlidir:

- divarların hər tərəfindən – 0,30 m;
- sütunların hər tərəfindən – 0,15 m.

Piyadaların hərəkəti üçün aşağıda qeyd edilən ehtiyat zolaqlar qəbul edilməlidir:

- dəmiryol stansiyasının girişi ilə əlaqəli olmayan piyadaların hərəkəti üçün bir standart zolaq;

- dəmiryollarının giriş-çığışları ilə bilavasitə bağlı olan piyada hərəkəti üçün iki standart zolaq.

5.2.14. Piyada axınlarının hərəkətinin sürətini və nizamını artırmaq üçün piyada kommunikasiyalarının tutumunun artırılması məqsədilə aşağıdakı hallarda piyadaların hərəkətini sürətləndirən sistemlərin -travolatorların quraşdırılması nəzərdə tutula bilər:

- piyada kommunikasiya keçidlərinin uzunluğu 150 m-dən çox olduqda;
- bir istiqamətdə sənişin hesablamada piyada axını 5000 nəfər/st-dan çox olduqda;
- piyada kommunikasiyasının tutumu faktiki piyada axınının keçməsinə təmin etmədikdə, texniki, texnoloji, ərazi, planlaşdırma və ya digər məhdudiyyətlər kommunikasiyanın tələb olunan planlaşdırma parametrlərini təmin etməyə imkan vermədikdə (enini artırmaq və ya təkrar etmək);

- mürəkkəb şəraitdə piyada kommunikasiyalarının layihələndirilməsi zamanı ərazi məhdudiyyətləri olduqda;

- piyadaların hərəkətinin rahatlığının yüksək təmin edilməsinə ehtiyac yarandıqda.

5.2.15. Travolatorların parametrləri onların işləmə xüsusiyyətindən və piyada keçidinin yerləşdirilməsinin konkret şərtlərindən təyin edilməlidir. Hər bir lentin sürətini (üstünlük təşkil edən sənişin axınının istiqamətindən və həcmindən asılı olaraq) və hərəkət istiqamətini dəyişdirmək imkanı nəzərdə tutulmalıdır.

5.2.16. Piyada kommunikasiyalarında pilləkən enişlərindən buraxılış qabiliyyətini artırmaq məqsədilə əlilliyi olan şəxslər və yükü olan sənişinlərin əlçatanlığının təmin edilməsi üçün (tələb olunan planlaşdırma parametrlərini təmin etmək mümkün olmadıqda) yerüstü keçidin 15 m-dən çox hündürlükdə inşası zamanı eskalatorların və ya liftlərin quraşdırılması nəzərdə tutulmalıdır.

5.2.17. Yerüstü vağzalların yeraltı məkanında az sayda xidmətçi heyəti olan aşağıdakı təyinatlı sahə və otaqlar yerləşdirilməlidir:

- əl yükü saxlama kameraları;
- məişət otaqları;
- sanitariya qovşaqları;
- təmizləmə inventarları üçün anbarlar;
- səyyar təkərli oturacaqların qaldırıcı mexanizmləri üçün yerlər.

İşçi heyətin uzun müddət (3st-dan çox) qalmalı olduğu yeraltı sahələr səs-küy mənbələri olan binalardan təcrid olunmalıdır.

Yeraltı sahələrdə və örtülü keçidlərdə mailliyi 1:8 olan pilləkənlər əvəzinə mailliyi 1:12 olan dik olmayan xarici pandusların quraşdırılmasına yol verilir. Elektrokarlar üçün pandusların mailliyi 1:20 qəbul edilir. Pilləkənlər və panduslar sürüşməyən səthlərə malik olmalıdır.

İntensiv sənişin axınlı piyada tunelinin və ya körpünün uzunluğu 150 m-dən çox olduqda tunellərdə və körpülərdə travolatorların quraşdırılmasına yol verilir.

Yeraltı vağzalarda yerləşən eskalatorlarda ultrabənövşəyi bakterioloji qurğuların quraşdırılması nəzərdə tutulmalıdır.

5.2.18. Yeni layihələndirilən vağzalların ərazisində yerləşdirilən səkilərin eni AzDTN 2.6-1*-in tələbləri nəzərə alınmaqla 0,75-ə tam bölünən olmaqla 2,25 m-dən az olmayaraq qəbul edilməlidir. Məhdud dar şəraitdə və sənişin axınının bir istiqamətdə 1000 nəfər/st-dan az olan hallarda səkinin eninin 1,5 m qəbul edilməsinə yol verilir.

5.2.19. İctimai sənişin nəqliyyatının dayanacağı üçün vağzalətrafı meydan tərəfdən səkinin eni bu Normaların 5.2.18-ci yarım-bəndində göstərilənlərdən az qəbul edilməməlidir.

5.2.20. Gözləmə pavilyonları yolun hərəkət hissəsinin kənarından azı 3,0 m məsafədə yerləşdirilməlidir.

Gözləmə povilyonunun yolun hərəkət hissəsinin kənarından azı 1,5 m məsafədə yerləşdirilməsinə xüsusi hallarda (sıx, məhdud şəraitdə) yol verilir.

5.2.21. Sərnişinlərin keçid və gözləmə zonaları ayrı olmalıdır. İctimai nəqliyyat sərnişinlərinin gözləməsi üçün duracaqda sərnişin axınının pik anında bir sərnişinə düşən hesablama sahəsi 0,5 m² nəzərdə tutulmalıdır.

5.2.22. Dəmiryolu boyunca səkilər yolun oxundan 3,75 m məsafədən az olmamaqla layihələndirilməlidir (məhdud şəraitdə ölçülərin DÜST 9238 üzrə qəbul edilməsinə yol verilir).

5.2.23. Vağzalətrafı meydanda avtomobil dayanacaqlarının layihələndirilməsində AzDTN 2.6-1*-in və AzDTN 2.7-1*-in tələblərinə əməl edilməlidir.

5.2.24. İctimai sərnişin nəqliyyatının ən yaxın dayanacağına piyada gedişi məsafəsi 500 m-dən çox olmayaraq qəbul edilməlidir. Göstərilən məsafənin iqlim şəraitindən asılı olaraq 300 m-ə qədər azaldılmasına yol verilir.

Şəhərin mərkəzində kütləvi gediş-gəliş obyektlərindən ictimai sərnişin nəqliyyatının ən yaxın dayanacağına piyada gedişi məsafəsi 250 m-dən çox olmamalıdır. Bu məsafə istehsalat və kommunal-anbar zonalarında müəssisələrin əsas girişlərindən 400 m-dən, kütləvi istirahət və idman zonalarında isə əsas girişlərdən 800 m-dən çox olmamalıdır.

5.2.25. Rəsmi nümayəndə heyəti üçün nəzərdə tutulmuş zalda istifadə edən rəsmi şəxslər üçün vağzal kompleksinin avtomobil dayanacağına zala girişin yaxınlığında yerləşdirilmiş ayrıca işarələnmiş yer nəzərdə tutulmalıdır.

5.2.26. Vağzalların avtomobil dayanacağına əlilliyi olan şəxslərin nəqliyyat vasitələri, eləcə də onların nəqli üçün əlçatan yerlər nəzərdə tutulmalıdır.

5.2.27. Vağzalətrafı meydanlarda yerləşən yollarda xüsusi xidmət avtomobilləri üçün ayrılmış zolaqlar və ya keçidlər nəzərdə tutulmalıdır. Sərnişinlərin minib-düşməsi üçün ictimai nəqliyyat vasitələrinin həmin zolaqlardan istifadəsi imkanları yaradılmalıdır.

5.2.28. Platformalarda və bitişik torpaq sahələrində stasionar və ya modul tipli tualet yerləşdirilməsi zərurəti yarandıqda sanitariya tələbləri nəzərə alınmalıdır.

5.2.29. İctimai tualetlərin layihələndirilməsində onların səyyar avtomobil furqonlarında yerləşdirilməsinə və daimi istifadə edilən səyyar tualetlərin qurulmasına yol verilmir.

Bitişik torpaq sahələrində tualet yerləşdirərkən, ona yaxınlaşma eni azı 1,5 m olan piyada yolu ilə təşkil edilməlidir.

Çirkab quyulu ictimai tualetlər sərnişin binalarından azı 50 m məsafədə yerləşdirilməlidir.

5.2.30. İctimai tualetlərin yerləşdirilməsinin və tutumunun hesablanması aşağıdakılara əsasən hesablanmalıdır:

- sərnişin axınının ən pik vaxtında - 500 nəfərə bir cihaz qəbul edilməklə (bir cihaz dedikdə 1 unitaz və ya 2 pissuar qəbul edilir);
- bir tualet kabinetinin buraxılış qabiliyyəti saatda 25 nəfərdən çox olmamaqla.

5.2.31. Layihə tapşırığına əsasən vağzalətrafı meydanda nəqliyyat təhlükəsizliyini etmək məqsədi ilə nəzarət-yoxlama məntəqələri yerləşdirilə bilər.

5.2.32. Layihə tapşırığına əsasən vağzalətrafı meydanda vağzal binasından 150 m-dən çox olmayan məsafədə vağzalın hesablama tutumunun 15%-i həcmində qatar gözləyənlər üçün istirahət yerləri təşkil edilə bilər.

5.3 Perronlara, platformalara, piyada keçidlərinə dair tələblər

5.3.1. Böyük vağzalarda sənişin perronlarının funksional zonalaşdırılması zamanı perron ərazisinin planlaşdırılma bölgüsü tətbiq edilərək gələn və gedən sənişin axınları birbirindən ayrılmalıdır (əsas piyada yollarında kəsişməsi istisna olunmaqla).

5.3.2. Layihə tapşırıqına əsasən şəhərətrafına gedən sənişinlərin perron yollarına nəzarət etmək üçün sənişinlərin şəhərətrafı qatarlara getmə marşrutlarında və şəhərətrafı qatarlardan platformaya çıxışlarında turniket xətti nəzərdə tutulmalıdır.

5.3.3. Turniketlər 0,6 m enində standart keçid zonasını və əlilliyi olan şəxslər, əl yükü və velosipedləri olan sənişinlərin keçidi üçün eni 0,95 m-dən az olmayan genişləndirilmiş keçid zonasını təmin etməlidir. Təkrarlı oturmaq təyin edilmiş əlilliyi olan şəxslər üçün turniketsiz bir və daha çox keçid məntəqəsi təmin edilməlidir.

5.3.4. Turniketlərin vağzal binasında, üstü bağlı talvar altında və ya vağzal kompleksinin bu məqsədlər üçün uyğunlaşdırılmış, atmosfer təsirlərindən mühafizə olunan yerlərində quraşdırılmasına yol verilir.

5.3.5. Turniket məntəqəsinin giriş xəttinin oxundan turniket xəttinin oxuna qədər olan məsafə 4 m-dən az olmamalıdır.

5.3.6. Turniketlərin quraşdırıldığı məntəqədə qapı boşluqlarının eni 0,9 m-dən az qəbul edilməməli və rahat keçid imkanına malik olmalıdır.

Əlilliyi olan şəxslərin, eləcə də iri qabaritli əl yükü və velosipedlə hərəkət edən sənişinlərin keçidini təmin etmək üçün taylarından birinin eni 0,9 m-dən az olmayan və ümumi eni 1,5-1,8 m olan bir və ya bir neçə iki taylı qapı nəzərdə tutulmalıdır.

5.3.7. Turniketlərin tələb olunan sayı əlavə 4-ə uyğun müəyyən edilməlidir.

Vağzal komplekslərində giriş və çıxışlarda turniketlərin nəzərdə tutulmasına layihə tapşırıqına əsasən yol verilir.

5.3.8. Avtonəqliyyat vasitələrinin platformaya keçidini təmin etmək zərurəti yarandıqda, layihə tapşırıqına uyğun olaraq platformaya girişi məhdudlaşdıran qoruyucu konstruksiyalarda eni azı 4,2 m olan darvazalar nəzərdə tutulmalıdır.

5.3.9. Sənişin platformaları vağzalın tipindən, onun hesablama tutumundan, memarlıq-planlaşdırma həllindən, qatarların hərəkət sürətindən asılı olaraq layihələndirilməlidir.

5.3.10. DÜİST 9238 üzrə rels başlığının üst hissəsindən döşəmənin hündürlüyünə qədər məsafədən asılı olaraq, platformalar alçaq, orta və hündür tiplərə bölünürlər. Platformanın hündürlük üzrə tipi layihə tapşırıqına uyğun qəbul edilir.

5.3.11. Sənişin qatarlarının vaqonlarına texniki xidmət üçün nəzərdə tutulan yolların kənarında yerləşən hündür platformalar DÜİST 9238 üzrə onların altından heyətin keçməsinə təmin edən formaya və konstruksiyaya malik olmalıdır.

Hündür sənişin platformasının dayaqlarını yolun oxundan azı 2120 mm məsafədə yerləşdirilməlidir.

Platformanın sənişinlərin minib-düşməsi nəzərdə tutulmayan tərəfi hündürlüyü 0,9 m-dən az olmayan məhəccərə malik olmalıdır.

5.3.12. Sənişin platformalarının eni aşağıda göstərilən zonaların eninin cəmlənməsi üsulu ilə müəyyən olunmalıdır:

- təhlükəsizlik zonaları;
- gözləmə zonaları;
- keçid zonaları.

Təhlükəsizlik zonası cədvəl 5.1-ə uyğun olaraq qəbul edilir.

Cədvəl 5.1

Platforma ilə yanaşı, yol boyu dayanmadan hərəkət edən qatarların maksimal sürəti, km/st	Alçaq platformalar üçün təhlükəsizlik zonasının hesablama eni, m	Hündür platformalar üçün təhlükəsizlik zonasının hesablama eni, m
0-140	1,0	0,75
141-200	2,0	2,0
201-250	2,3	2,0

Platformanın uzunluğundan asılı olaraq gözləmə zonasının eni aşağıdakılara uyğun qəbul edilməlidir:

- uzunluğu 200 m-dən az olan platformalarda ən böyük sənişin axını saatında qatarı gözləyən hər sənişin üçün 1 m² sahə nəzərə alınmaqla;

- uzunluğu 200 m-dən çox olan platformalarda ən böyük sənişin axını saatında qatar gözləyən hər 100 sənişin üçün 0,5 m en nəzərə alınmaqla.

Keçid zonasının eni ən azı 2 metrdən az olmalıdır (platforma boyu xidməti avtonəqliyyat vasitələrinin hərəkətinin təmin olunması zərurəti yaranan hallarda keçid zonasının eni 3 m-dən az qəbul edilməməlidir).

5.3.13. Platformada obyekt və qurğular yerləşdirilərkən, obyektlər və məhdudlaşdırıcı xətlər arasında cədvəl 5.2-yə uyğun olaraq minimum keçid məsafəsi saxlanılmalıdır.

Cədvəl 5.2

Platforma boyunca obyektin uzunluğu, m	Obyektlə məhdudlaşdırıcı xətt arasında keçidin eni, m	Məhdud şəraitdə obyektlə məhdudlaşdırıcı xətt arasında keçidin eni, m
1-dən az	1,2	0,8
1-10	1,6	1,6
10-dan çox	2,0	1,6

5.3.14. Dəmiryollarına və su qəbuledici qanov qurğularına nəzərən platformaların səthinin mailiyyəti 1° təşkil etməlidir.

Ada tipli platformaların səthinin dəmiryol xətləri istiqamətində 1° maili olmaqla, suqəbuledici qanov qurğusu olmadan layihələndirilməsinə yol verilir.

5.3.15. Sürətli və ya yüksək sürətli qatarların platformaya bitişik dəmir yolu xətti üzrə dayanacaqsız keçidinin mümkün olduğu stansiyalarda eni 4,5 m-dən az olmayan kənar (yandan) tipli platformalar və eni 8 metrdən az olmayan ada tipli platformalar layihələndirilməlidir. Bu zaman hündür platformanın kənarından 2 m-dən, alçaq platformanın kənarından isə 2,3 m-dən az olmayan məsafədə keçidlər üçün aralıqlar nəzərdə tutulmaqla məcburi siqnal mühafizə sədləri quraşdırılmalıdır.

5.3.16. Platformanın uzunluğu dəmiryol nəqliyyatının perspektiv inkişafı nəzərə alınmaqla sənişin qatarının ən böyük uzunluğuna uyğun qəbul edilməlidir.

Sənişin qatarının perspektiv uzunluğu haqqında məlumat olmadıqda platformanın uzunluğu qatarın maksimal uzunluğundan 15 m-dən çox olmaqla qəbul edilməlidir.

Perspektivdə lokomotiv dartqı qatarının dayanacağı məlum olmadıqda ehtiyat uzunluğunun 10 m qəbul edilməsinə yol verilir.

Yeni tikilən stansiyalarda platformaların aşağıda göstərilən şərtlərə uyğun uzadılması imkanları nəzərdə tutulmalıdır:

- zərurət olduqda şəhəratrafı qatarlar üçün 300 m-dən az olmamaqla;
- beynəlxalq və şəhərlərarası qatarlar üçün 650 m-dən az olmamaqla;
- layihə tapşırığına əsasən beynəlxalq və şəhərlərarası qatarlar üçün platformaların 1000 m-dək.

5.3.17. Platformanın təhlükəsizlik zonası sürüşməyən materialdan hazırlanmalı, rənginə görə platformanın qalan hissəsindən fərqli olmalıdır.

Vağzalətrafı sahə ilə eyni səviyyədə bütöv maneəsiz platforma məkanı təşkil olunduğu halda platforma toxunulmaqla duyulan kontrast yerüstü işarələrlə və yaxud oxşar xüsusiyyətlərə malik materiallarla piyada yolunun səthinin fakturasının dəyişdirilməsi ilə ayrılmalıdır.

5.3.18. Platforma üzərində talvarlar sənişin binalarının yanında və ya ən intensiv sənişin axınlı platformaların giriş tərəfində yerləşdirilməlidir.

Platformalar üzərində talvarlar DÜİST 9238-in tələbləri nəzərə alınmaqla layihələndirilməlidir.

Eni 4,5 m-dən böyük olan ada tipli platformalar üçün piyadaların, təmizləmə və digər mexanizmlərin hərəkətinə mane olmayan dayaqlı talvarlar nəzərdə tutulmalıdır.

Eni 4,5 m-dən az olan ada tipli platformalar üçün talvarların layihə tapşırığına əsasən yerləşdirilməsinə yol verilir.

Eni 20 m və daha artıq olan platformalarda talvarın eninin 20 m-dən az qəbul edilməsinə yol verilir.

Kiçik və orta vağzallarda platformalar üzərində yerləşən talvarların sahəsi eyni zamanda platformada yerləşən sənişinlərin sayından və bir sənişinə 0,5 m² sahə ayrılmaqla hesablanır. Talvarın sahəsi 9 m²-dən kiçik qəbul edilməməlidir.

Böyük vağzallarda platformalar üzərində talvarlar platformaların bütün uzunluğu boyu yerləşdirilməlidir.

5.3.19. Platformalar üzərində talvarlar daxili novlu, kənarları yolların zonasına çıxıntılı və suaxıdıcı qanovlu nəzərdə tutulmalıdır.

Yağış sularının minmə-düşmə zonasına (platformaların kənarına) ötürülməsinə yol verilmir.

5.3.20. Ada tipli platformaların yanında (müxtəlif səviyyəli keçidlər olmadıqda) köndələn enişlər ikidən az olmamaqla (əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlıq nəzərə alınmaqla), yan platformaların yanında isə bundan başqa onların hər 100 m uzunluğu boyu əlavə enişlər nəzərdə tutulmalıdır.

5.3.21. Hərəkət sürəti 140 km/st-dək olan xətlərə yaşayış məntəqəsi istiqamətindən girişin layihələndirilməsi mümkün olmadıqda platformadan eninə istiqamətdə enişin tətbiq olunmasına yol verilir. Bu halda köndələn enişdə dəmiryolu xətti boyu dəmiryolundan keçid yerinə qədər hündürlüyü 1,1 m-dən az olmayan məhəccər quraşdırılmalıdır.

5.3.22. Yeni və yenidən qurulan hündür platformaların tikintisi zamanı hündürlük fərqləri olan sahələrdə əlilliyi olan şəxslərin, yüklərin, velosipedlərin, arabaların nəql edilməsi üçün liftlər və ya panduslar nəzərdə tutulmalıdır.

5.3.23. Vağzala giriş yan tipli platformanın sonunda eninə yerləşdiyi halda yaşayış məntəqəsi tərəfdən platformanın eni binanın eninə qədər uzunluq boyu girişdən 6 m-dən az olmamaqla artırılmalıdır.

5.3.24. Vağzal keçidləri aşağıdakı qaydada layihələndirilməlidir:

- yollar rels başlığının üstü ilə eyni səviyyədə;
- yolların və platformaların üstündə (piyada körpüləri, konkorslar) və ya yolların və

platformaların altında (piyada tunelləri, yeraltı paylayıcı zallar) müxtəlif səviyyələrdə.

5.3.25. Rels başlıqları ilə eyni səviyyədə olan keçidlər avtomatik siqnalizasiya və işıq göstəriciləri ilə təchiz edilmiş səddə malik olmalıdırlar. Keçidin dəmiryolu boyunca uzanan hissəsi platformanın eninə çıxışından keçidin eninə hissəsinə qədər hündürlüyü 0,9-1,1 m olan məhəccərə malik olmalıdır.

5.3.26. Vağzallarda müxtəlif səviyyələrdə piyada keçidləri nəzərdə tutulmalıdır. Dəmiryollarının piyada yolları ilə kəsişməsi aşağıdakı şəkildə təşkil edilə bilər:

- dəmiryolu piyada keçidi dəmiryolları ilə eyni səviyyədə;
- dəmiryolları üzərindən piyada körpüsü;
- dəmiryollarının altından piyada tuneli.

5.3.27. Piyadaların qatarlara yaxınlaşma istiqaməti, qatarın keçəcəyi yolun nömrəsi barədə məlumatlandırılması üçün piyada keçidlərində əlavə texniki vasitələrdən (siqnal işarələrindən, qarışıq səs sintezatorlarından, qatarın istiqamət göstəricilərindən və s.) istifadə oluna bilər.

5.3.28. Dəmiryolu piyada keçidinin döşəmələri möhkəm, bərk, təmirə əlverişli, ekoloji cəhətdən təmiz və səthi sürüşməyən olmalıdır. Dəmiryolu piyada keçidlərində və pilləkənlərində örtük kimi hamar və ya cilalanmış süni və təbii daşlardan istifadə edilməsinə yol verilmir.

5.3.29. Kəsişən yolun ən kənar relsindən yola ən yaxın olan yerüstü toxunmaqla duyulan işarə göstəricisinin sərhədinə qədər olan məsafə 2,5 m-dən az olmamalıdır. Qatarların hərəkət sürəti 140 km/st-dan çox olduqda bu məsafə 4 m-dən az qəbul edilməməlidir.

5.3.30. Vağzallarda eyni vaxtda bir neçə növ keçidlərin (tunel, piyada körpüsü və ya konkors) quraşdırılmasına, həmçinin lift və eskalatorlardan istifadə olunmasına yol verilir.

5.3.31. Vağzal keçidlərinin eni sənişinlərin platformalar üzrə paylanması nəzərə alınmaqla, Əlavə 5-ə uyğun olaraq müəyyən edilən sənişin axınından asılı olaraq hesablanmalıdır.

Vağzal keçidlərinin minimum eni onların tərkibinə daxil olan pilləkənlərin enindən və həmçinin aşağıdakı göstəricilərdən az olmamalıdır:

- piyada tunelləri üçün - 3 m-dən;
- piyada körpüləri üçün – 2,25 m-dən;
- rels başlıqları ilə eyni səviyyədə olan keçidlər üçün - 3 m-dən;
- sənişin keçidi ilə eyni istiqamətdə poçt və yük əməliyyatları yerinə yetirilərkən - 4 m-dən.

5.3.32. Pilləkənlərin eni 2 m-dən az olmamalı, tunelin və ya körpünün giriş-çıxışında yerləşən ikitərəfli pilləkənlərin hər marşı üçün keçidin enindən kiçik olmamalıdır.

Vağzal kompleksinin sənişin zonalarında əsas piyada axını istiqamətində hərəkət imkanı döşəmə səviyyələri dəyişdirilmədən və ya bu mümkün olmadıqda panduslarla nəzərdə tutulmalıdır.

5.3.33. Piyada tunellərinin hündürlüyü (döşəmədən tavan konstruksiyalarının çıxıntısına və ya işıqlandırma lampasına qədər) 2,4 m-dən kiçik qəbul edilməməlidir.

5.3.34. Piyada tunelləri layihələndirilərkən "Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat" nəzərə alınmalıdır. Piyada tunellərinin sahələrinin (pilləkənlərinin) döşəmə səthindən suların kənarlaşdırılması üçün uzununa istiqamətdə 40 ‰ – dən çox, eninə istiqamətdə 10-15 ‰ aralığında mailliyin nəzərdə tutulmasına yol verilir.

5.3.35. Tunel pilləkənlərinin yuxarı meydançalarının döşəmələri platforma və ya səki ilə eyni səviyyədə yerləşdirilməlidir. Onlar yağış sularını qəbul edən qanovları ilə təchiz olunmalıdır. Meydançalar girişdən keçidə doğru mailliyə malik səthlərdə yerləşdirilməli ya da pilləsiz qalxma keçidi təşkil olunmalıdır. Atmosfer yağıntılarının pilləkənlərə daxil olmasının qarşısını almaq üçün tunellərin girişlərində talvar və ya pavilyon nəzərdə tutulmalıdır.

5.3.36. Platformalardan və keçidlərdə pilləkən enişlərinin mailliyi 23° -dən çox (pillələrin ölçüləri 140x320 mm olduqda) və 17° -dən az olmamaqla (pillələrin ölçüləri 120x400 mm olduqda) qəbul edilməlidir. Bir enişdə pillələrin sayı 3-dən az və 12-dən çox qəbul olunmamalıdır. Zəruri hallarda yalnız bir eniş hüdudunda 20 pillənin nəzərdə tutulmasına yol verilir.

5.3.37. Yerüstü piyada körpüləri dəmiryolu platformalarının və yollarının görüntüsü təmin edilməklə layihələndirilməlidir.

Yerüstü və yeraltı keçidlərdə bu Normaların 5.3.31-bəndinə uyğun keçidin eninin kifayət qədər təmin edildiyi halda oturacaqların quraşdırılmasına yol verilir.

5.3.38. Dəmir yolu xətləri üzərində yerləşən piyada körpüləri və konkorların (sərnişinlərin toplanması, paylanması və platformalara keçidini təmin edən, adətən yolların üzərində yerləşən geniş zal tipli sahə) ölçüləri təyin edilərkən (rels başlığının yuxarı hissəsindən keçidin örtük konstruksiyasının aşağı hissəsinədək olan hündürlük, dayaqların kənar səthlərindən yolun oxlarınadək olan məsafə və s.) DÜİST 9238-ə uyğun olaraq nəzərə alınmalıdır.

5.3.39. Dəmiryolları üzərindəki piyada keçidləri, tunellər və körpülər TNvəQ 2.05.03, DTN 2.04-05, DTN 3.03-01 "Məişətdə, nəqliyyatda və ictimai yerlərdə əlillər üçün münasib həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması məqsədilə əlillərin reabilitasiyası üzrə texniki vasitələrdən və memarlıq-planlaşdırma həllərindən istifadə olunması üzrə Metodiki göstərişlər", "Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat" normativ sənədlərinin tələbləri nəzərə alınmaqla layihələndirilməlidir.

5.4. Köməkçi bina və qurğulara dair tələblər

5.4.1. Sərhəddə yerləşdirilən dəmiryol vağzal komplekslərində layihə tapşırığı üzrə gömrük sərhəd nəzarət postu layihələndirilməlidir. Sərhəd gömrük nəzarəti postunda yolun inkişafı nəzərə alınmaqla nəzarət postu binası, yoxlama meydançası, xidmət itləri üçün yerlər və xidməti avtonəqliyyat vasitələri üçün dayanacaqlar nəzərdə tutulmalıdır.

5.4.2. Gömrük sərhəd nəzarət postunun ərazisinin perimetri giriş və çıxışlar üçün qapılar və darvazalar yerləşən 2 m hündürlükdə mühafizə səddi ilə təchiz edilməlidir. Sərhəd və gömrük idarəetmə postunun ərazisi televiziya sistemləri ilə təchiz edilməlidir. Səddin perimetri boyu signal qurğularının quraşdırılması üçün daxili tərəfdən 8 m-dən 12 m-dək enində tökmə torpaq qatı nəzərdə tutulmalıdır. Dəmiryolu və hasar boyunca azı 50 lk işıqlandırma təmin edən çiraqlar quraşdırılmalıdır.

5.4.3. Gömrük sərhəd nəzarət postunun avadanlıqlarının enerji ilə qidalanması dəyişən cərəyan şəbəkəsindən təmin edilməlidir. Gömrük sərhəd nəzarət postunun bütün otaqlarında, müşahidə qüllələrində, körpülərində, şlaqbaumlarda, yoxlama keçidlərində daxili avtomat telefon stansiyalarının aparatları quraşdırılmalıdır.

5.4.4. Sərhəd vağzal ərazisində layihə tapşırığı üzrə sanitariya nəzarət postu və ya sərhəd sanitariya karantin postu nəzərdə tutulmalıdır. Sanitariya nəzarət postunun və ya sərhəd sanitariya karantin postlarının tərkiblərinə perronlara və ya vağzal zallarına rahat çıxış təmin edilməklə rəis, köməkçi və həkim heyəti üçün otaqlar və digər yardımçı yerlər daxil edilməlidir.

Sanitariya nəzarət və ya sərhəd sanitariya karantin postları gəliş-gediş platformalarına baxmaq imkanı olan sahələrdə yerləşdirilməlidir.

5.4.5. Vağzal kompleksinin ərazisində layihə tapşırığı üzrə aşağıdakılar nəzərdə tutula bilər:

- kiçik mexanizasiya vasitələri üçün qaraj;
- suyun toplanması və boşaldılması məntəqələri;
- zibil qablarının yuyulması və dezinfeksiya edilməsi, təmizləyici texnikanın, qurğuların, inventarın, kimyəvi və dezinfeksiya vasitələrinin, sərf olunan materialların saxlanması və təmizlənməsi üçün təyin olunmuş yerlər;
- vağzalda texnoloji proseslərin yerinə yetirilməsi zamanı əmələ gələn bərk məişət və digər tullantıların yığılması üçün yerlər və bu tullantıların xüsusi avtonəqliyyat vasitələri ilə kənarlaşdırılması üçün qurulmuş girişlər.

Vağzal binalarında istehsalat və məişət tullantılarının insan sağlamlığına və ətraf mühitə zərərli təsirinin qarşısının alınması "Tullantılar haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə əsasən yerinə yetirilməlidir.

5.4.6. Köməkçi qurğuların (kiçik mexanizmlər qarajının, transformator yarımstansiyasının, nasos ventilyasiya kameralarının və s.) vağzal binasının daxilində yerləşdirilməsinə 7-ci hissənin tələbləri nəzərə alınmaqla yol verilir.

6. Vağzal binalarının həcmi-planlaşdırma və konstruktiv həllərinə dair tələblər

6.1. Vağzal binalarının həcmi-planlaşdırma həllərinə dair tələblər

6.1.1. Ümumi tələblər

6.1.1.1. Vağzalların layihələndirilməsində TNvəQ 2.08.02-nin tələbləri yerinə yetirilməlidir.

Vağzallar digər təyinatlı obyektlərlə (ticarət, mədəni-istirahət fəaliyyətli, biznes mərkəzi, mehmanxana, poçt şöbəsi və s.) birlikdə layihələndirilərkən TNvəQ 2.08.02-nin tələblərinə əməl edilməlidir.

Layihə tapşırığı üzrə funksional, sanitar-gigiyenik, yanğın və nəqliyyat təhlükəsizliyi tələblərinə cavab vermək şərti ilə vağzal kompleksinin digər xidmət, texniki və istehsalat obyektləri ilə vahid blokda qruplaşdırılmasına yol verilir.

6.1.1.2. Sərnişindaşımaları üçün vağzallar aşağıdakı qaydada layihələndirilə bilər:

- beynəlxalq, şəhərlərarası və şəhərətrafı sərnişindaşımalarına xidmət etmək üçün nəzərdə tutulmuş-ayrıca vağzallar;
- beynəlxalq, şəhərlərarası və şəhərətrafı sərnişindaşımalarına birgə xidmət etmək üçün nəzərdə tutulmuş - birləşmiş vağzallar.

6.1.1.3. Əlilliyi olan şəxslərin vağzal binalarına maneəsiz daxil olmasının təmin edilməsi üzrə planlaşdırılması və avadanlıqları "Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat"a, "Məişətdə, nəqliyyatda və ictimai yerlərdə əlillər üçün münasib həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması məqsədilə əlillərin reabilitasiyası üzrə texniki vasitələrdən və memarlıq-planlaşdırma həllərindən istifadə olunması üzrə Metodiki Göstərişlər"ə və AzDTN 2.6-1*-in tələblərinə uyğun olmalıdır.

6.1.1.4. Əlilliyi olan şəxslər üçün xidmət zonaları vağzala giriş ilə eyni səviyyədə yerləşdirilməlidir. Girişdə pilləkəndən başqa hündürlük fərqi olduqda pandus və ya lift nəzərdə tutulmalıdır. Vağzalların yenidən qurulması zamanı yükqaldırma qabiliyyəti 500 kq olan şaquli hərəkətli qaldırıcı platformaların tətbiqinə yol verilir. Böyük vağzal

komplekslərində və məhdud dar şəraitdə “Məişətdə, nəqliyyatda və ictimai yerlərdə əlillər üçün münasib həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması məqsədilə əlillərin reabilitasiyası üzrə texniki vasitələrdən və memarlıq-planlaşdırma həllərindən istifadə olunması üzrə Metodiki Göstərişlər”ə, “Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat”a və AzDTN 2.6-1*-in tələblərinə uyğun olaraq əlilliyi olan şəxslərin maneəsiz hərəkətini təmin etmək şərti ilə onların köməkçi xidmət zonalarının vəqzal binasının digər mərtəbələrində yerləşdirilməsinə yol verilir.

6.1.1.5. Vağzallar tarix-mədəniyyət binalarında yerləşdirilərkən “Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun müddəalarına əməl olunmalıdır.

6.1.1.6. Böyük və birləşmiş vağzalların sənişin axınının ayrılması (gedilən məsafədən, gediş-gəliş istiqamətindən asılı olaraq) kateqoriyalar üzrə nəzərdə tutulmalıdır.

Sənişinlərin piyada yollarında bir istiqamət üzrə hərəkət zolağının eni 1 m qəbul edilir.

6.1.1.7. Sənişin axını 25 nəfər/dəqiqə və daha çox, uzunluğu 100 m-dən çox olan vağzalların baş piyada yollarında travolatorlar nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.1.8. Vaqzal binasında sənişinlərə funksional xidmət zonaları və yerləri mərkəzi əməliyyat zalının ətrafında qruplaşdırılmalıdır. Böyük vağzallarda sənişin axınlarının ayrılması təşkil edilərkən gediş və gəliş zallarının ayrı layihələndirilməsinə yol verilir. Layihə tapşırığı üzrə əlilliyi olan şəxslər üçün istirahət zonası və tibb məntəqəsi olan ayrıca zal nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.1.9. Vaqzalın otaqları və avadanlıqları sənişinlər tərəfindən yerinə yetirilən əməliyyatların ardıcılığı nəzərə alınmaqla planlaşdırılmalı, eləcə də piyadaların geri qayıtma hərəkəti, intensiv piyada axınlarının kəsişmələri və vaqzalın müəyyən yerlərində sənişinlərin kütləvi toplanması minimuma endirilməlidir.

Vaqzalın funksional planlaşdırma qarşılıqlı əlaqə sxemi əlavə 6-da verilmişdir.

6.1.1.10. Gələn sənişinlərin hərəkətini yola düşən sənişin axını ilə kəsişməsini istisna etməklə, vaqzalın əsas binasından yan keçmək şərti ilə onlar üçün ictimai və şəxsi nəqliyyat dayanacaq məntəqələrinə qısa çıxış yolları nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.1.11. Vağzalların funksional zonaları layihələndirilərkən qabaqcadan növbələrin yaranmasına şərait yaradan xidmətlərin göstərilməsi (bilet kassaları, ticarət zonaları və s.) üçün əsas piyada yollarında maneələrin yaranmasını istisna edən toplanma zonaları nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.1.12. Yanğın təhlükəsizliyi tələbləri və TNvəQ 2.08.02-nin tələbləri nəzərə alınmaqla vağzalların zirzəmi mərtəbələrində yük saxlama kamerasının, sənişin və işçi heyət üçün məişət-sanitar, yardımçı və texniki otaqların yerləşdirilməsinə yol verilir.

6.1.1.13. Vağzalların kürsü mərtəbələrində uşaqly sənişinlər, ana-uşaq otağı, uzunmüddətli istirahət otaqlarından əlavə yanğın təhlükəsizliyi və heyətin yerləşdirilməsində sanitar-gigiyenik tələblərə əməl olunmaqla digər sənişin otaqlarının yerləşdirilməsinə yol verilir.

6.1.1.14. Vaqzala giriş və çıxışlar atmosfer yağıntılarından qoruyan konstruksiyalarla (talvar, günlük) təchiz edilməlidir.

DÜİST 30494-ə uyğun sənişin axını zonasında hava axınının sürətinin tələb olunan parametrlərinə uyğun olması üçün vaqzalın vestibülündə giriş-çıkışlar TNvəQ 2.08.02-yə uyğun layihələndirilməlidir.

İlin isti mövsümü üçün çıxarıla bilən və ya açıq vəziyyətdə təsbit edilmiş qapıların nəzərdə tutulmasına yol verilir.

6.1.1.15. Yeni tikilən vağzal binalarının layihələndirilməsi zamanı döşəmədən mərtəbəarası örtüyün və ya dam örtüyünün çıxıntı konstruksiyasına qədər minimum hündürlük aşağıdakı qiymətlərdən az olmamaqla qəbul edilməlidir:

- əməliyyat və paylama zalları üçün – 3,6 m;
- gözləmə zalı üçün – 3,3 m;
- sənişinlərə xidmət zonaları üçün – 3,0 m;
- texniki otaqlar daxil olmaqla digər yerüstü otaqlar üçün – 2,5 m.

Qeyd. *Vağzalın yenidən qurulması zamanı yerləşdirilən avadanlığa texniki tələblərin təmin olunduğu halda texniki otaqların hündürlüyünün azaldılmasına yol verilir.*

6.1.1.16. Vağzalların həcmi-planlaşdırılmasında bir neçə səviyyədə və ya mərtəbələrdə sənişin xidmətləri nəzərdə tutulduğu halda əlilliyi olan şəxslər də nəzərə alınmaqla eskalator və sənişin liftləri quraşdırılmalıdır. Sənişin liftləri və eskalatorların sayı DÜİST 5746-nın tələblərinə əməl edilməklə bir liftdən və iki eskalatordan az olmamaqla hesablama yolu ilə qəbul edilir.

6.1.1.17. Vağzal komplekslərində hündürlük fərqi 5 m-dən çox olduqda sənişin axını 3000 nəfər/st-dan az olmayan yollarda eskalator və liftlər nəzərdə tutulmalıdır. Sənişin axını 800 nəfər/st-dan az olmayan yollarda isə yalnız liftlər nəzərdə tutulmalıdır.

Hündürlük fərqi 10 m-dən çox olduqda sənişin və yük üçün liftlərin nəzərdə tutulması vacibdir.

6.1.1.18. Yeni tikilən vağzalların dam örtüyü daxili novlu layihələndirilməlidir. Kiçik vağzallar üçün xarici novların tətbiqinə yol verilir.

6.1.1.19. Vağzalarda yay aylarının ən gərgin sənişin axını vaxtlarında sənişinlərin gözləməsi və istirahəti üçün kölgələnmə ilə təmin olunan sahələrdən (müstəvi damdan, eyvandan, teraslardan) istifadə edilməsinə yol verilir. Onların konstruksiyası və sahəsi sənişinlərin və ziyarətçilərin ümumi hesablama sayının 25%-dən az olmamaq şərti ilə hesablanmalıdır.

6.1.1.20. Vağzalların layihələndirilməsi zamanı isti aylarda əsas sənişin zonalarının havasının ikitərəfli küləklənməsi və onların günəşdən qorunması nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.1.21. Soyuq aylarda əsas sənişin və xidmət zonalarının üstünlük təşkil edən küləklərdən qorunması nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.1.22. Sənişinlərin qalması üçün nəzərdə tutulan yerlərin layihələndirilməsində rahat akustik mühitin təmin edilməsi vacibdir. Üzlük materialların səs udması DTN 2.04-03-ə uyğun olmalıdır.

6.1.1.23. Vağzal sahəsi aşağıdakı zonalara bölünməlidir:

- sənişinlərə xidmət zonası;
- xidmət heyəti üçün xidməti və inzibati zonalar;
- mühəndis və texnoloji avadanlıqlar üçün köməkçi və texniki zonalar.

6.1.1.24. Vağzal binasında sərhəd, sanitariya-karantin, baytarlıq, fitosanitar, miqrasiya nəzarəti və dövlət sərhəddindən sənişinlərin və onların əl yüklərinin gömrük yoxlamalarının, ev heyvanlarının dövlət sərhəddindən keçdiyi zaman, sərhəd və gömrük xidmətlərinin nəzarəti altında olan ərazilərdə beynəlxalq qatarlara keçidləri olan ayrıca zal və uyğun terminallar nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2 Sənişinlərə xidmət göstərilən zonalara və yerlərə dair tələblər

6.1.2.1. Sənişinlərə xidmət zonasında bilek kassa və sanitariya-gigiyena xidmətləri üçün otaqların olması məcburidir.

6.1.2.2. Kassa zalında bilek kassalarının, həmçinin layihə tapşırığına əsasən bilek çap edən avtomatların, özünəxidmət tranzaksiya terminalının yerləşdirilməsi nəzərdə tutulmalıdır. Bilet kassaları qruplar üzrə yerləşdirilməli, onlar xidmət edilən sənişinlərin kateqoriyalarına uyğun birləşdirilməli, hər qrupda kassaların 5%-i əlilliyi olan şəxslərə xidmət göstərmək üçün ayrılmalıdır.

Layihə tapşırığı üzrə, eləcə də uzaq və şəhəratrafı sənişin daşımaları istiqamətlərdə sənişinlərin axınının bölünməsində istiqamətlərin növünə görə bir neçə kassa zalları layihələndirilir.

6.1.2.3. Şəhərlərarası vağzallar üçün bilek kassalarının sayı cədvəl 6.1 üzrə müəyyən edilir.

Cədvəl 6.1

Beynəlxalq və şəhərlərarası vağzalların tutumu, nəfər	50	100	200	300	500	700	900	1200	1500	1500-dən çox
Bilet kassaları, pəncərələrinin sayı	1	2	3	4	5	6	8	10	12	Layihə tapşırığı üzrə
Qeyd. Hesablama tutumunun aralıq qiymətləri üçün göstəricilər interpolasiya üsulu ilə qəbul edilir.										

Şəhəratrafı vağzallar üçün bilek kassalarının sayı cədvəl 6.2 üzrə müəyyən edilir.

Cədvəl 6.2

Şəhəratrafı vağzalların tutumu, nəfər	100	200	300	500	700	900	1200	1500-dən çox
Bilet kassaları, pəncərələrinin sayı	1	2	2	3	3	4	4	Layihə tapşırığı üzrə
Qeyd. Hesablama tutumunun aralıq qiymət göstəriciləri interpolasiya üsulu ilə qəbul edilir.								

Kassaların, bilek çap edən avtomatların və özünəxidmət tranzaksiya terminallarının payı bir kassa zalında azı bir kassanın quraşdırılması şərti ilə layihə tapşırığı əsasında müəyyən olunur.

6.1.2.4. Vağzalarda yerləşən bilek kassaları bir işləyən üçün sahəsi 6 m², həcmi 18-20 m³-dən az olmamaqla fərdi ayrılmış köşk kabine formasında nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2.5. Bilet kassa kabinəsinin eni 2,4 m-dən, uzunluğu 2,4-dən, xidməti dəhlizin eni 2,4 m-dən az qəbul edilməməlidir. Kassa kabinəsinin döşəmə səviyyəsi sənişin zalının döşəməsindən 300 mm yuxarı olmalıdır.

6.1.2.6. Bilet kassa kabinələrinin döşəmə konstruksiyaları elektrostatik yükləri kənar etmək və ya onların toplanmasının qarşısının alınmasını təmin etməlidir. Döşəmənin örtüyü antistatik xüsusiyyətlərə malik olan hamar, möhkəm material ilə yerinə yetirilməli və torpaqlama nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2.7. Görüntülü terminal ilə təchiz edilmiş kassa kabinələrinin divarları əksətdirmə əmsalı 0,4-0,6 olan əlvan rənglərlə boyanmalıdır. Divar səthlərinin rənglənməsində onlara tutqun çalar verilməlidir.

6.1.2.8. Kassa kabinələrinin daxili arakəsmələri qismən şüşələnməlidir. Görüntülü terminalı ilə təchiz edilmiş kassa kabinələrində şüşə arakəsmələr tutqun arakəsmələr ilə əvəz edilməli və ya əksətdirmə əmsalı 0,4-0,6 olan solğun rəngli boya rənglənməlidir.

6.1.2.9. Kassa kabinələrinin tavanları səs udan və səsədən mühafizəni təmin edən materiallar ilə təchiz edilməlidir.

6.1.2.10. Bilet kassirlərinin iş yerlərinin təşkili funksional zonalar üzrə və hərəkətin təşkili nəzərə alınaraq həyata keçirilməlidir.

6.1.2.11. Bilet kassirlərinin işçi stolu aşağıdakı ölçülərdə olmalıdır:

- uzunluğu 1600 mm (yeni layihələndirilən bilet kassaları üçün 2150 mm);
- eni 900 mm;
- sahəsi 1,44-1,94 m²;
- hündürlüyü 720 mm.

6.1.2.12. Bilet kassalarının qarşısında sənişinlərin yığılması üçün aşağıdakılardan az olmayan məsafələrdə sərbəst zona nəzərdə tutulmalıdır:

- sənişin tutumu 500-dək olan vağzallarda – 3 m;
- sənişin tutumu 500 və daha çox olan vağzallarda – 4 m.

6.1.2.13. Açıq tipli bilet kassalarının qarşısındakı sənişinlərin toplanma zonaları məhəccərlərlə təchiz edilməlidir.

6.1.2.14. Böyük vağzalların şəhərlərarası kassa zallarında (zonalarında) layihə tapşırığı üzrə gözləyənlərin oturacaq yerlərini artırmaq üçün toplanma sahəsini 30% artırmaqla elektron növbə sisteminin nəzərdə tutulmasına yol verilir.

6.1.2.15. Vağzallarda şəhəratrafı sənişin daşımaları üçün layihə tapşırığı üzrə elektrik qatarlarında gedişin avtomatik ödəniş nəzarət və qeydiyyatı sistemlərinin tətbiq edilməsi nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2.16. Perronun yan tərəfində turniketlər olduqda ümumi istifadə kassalarının, bilet çap edən avtomatların hesablama sayına daxil edilməyən perron bilet kassaları ("çıxış"-da kassalar) təşkil edilir. Əlavə 3-ə uyğun olaraq, hər bir təcrid olunmuş kontur üzrə azı bir kassa ("çıxış"-da kassa) qəbul edilməlidir.

Turniketlərin qarşısında perronun əks tərəfində layihə tapşırığı üzrə kassaların hesablama sayına daxil olmayan əlavə bilet kassalarının, bilet çap edən avtomatların quraşdırılmasına yol verilir.

6.1.2.17. Vağzallarda tualetlər sənişin üçün nəzərdə tutulan yerlərdən 75 m-dən çox olmayan məsafədə nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2.18. Tualetlər bilavasitə vestibülə, əməliyyat, paylayıcı, kassa, gözləmə, birləşmiş sənişin zallarına birbaşa çıxışı olmadan kişi və qadınlar üçün ayrı-ayrı layihələndirilməlidir.

Əlilliyi olan şəxslər üçün universal və əlçatan kabinələrin sayı aşağıdakı kimi hesablanır:

- 15 nəfərə bir universal kabinə düşməklə 1 kabinədən az olmamaq şərti ilə;
- tualetlər üçün universal kabinələr, xidmət göstərən obyektlərin əsas zonasından və ya əlillərin iş yerlərindən 40 m-dən çox olmamaq şərti ilə.

6.1.2.19. Əlilliyi olan şəxslər üçün ictimai tualetlərdə əlçatan kabinələr aşağıdakı plan ölçüsündə olmalıdır:

- eni 1,65 m;
- uzunluğu 2,2 m.

Kabinələrdə təkərli oturacaqların, paltarlar üçün asılqanların yerləşdirilməsi üçün unitazın kənarından 0,8 m-dən az olmayan məkan nəzərdə tutulmalıdır. Kabinələrdə təkərli

oturacaqların dönməsi üçün 1,4 m diametrində sərbəst məkan olmalıdır. Kabinələrdə qapıların eni 0,9 m olmalı və qapılar xaricə açılmalıdır.

6.1.2.20. Kiçik vağzallarda cihazların hesablama sayı iki və daha az olduqda ümumi istifadə üçün nəzərdə tutulmuş tualetlərin əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlığı təmin edilməklə universal kabinəli layihələndirilməsinə yol verilir.

6.1.2.21. Sərnişinlər üçün tualetlərin sahəsi və sanitariya cihazların sayı hesablama tutumundan asılı olaraq cədvəl 6.3 və 6.4-ə uyğun qəbul edilməlidir.

Cədvəl 6.3

Yerlərin adı	ölçü vahidi	beynəlxalq və şəhərlərarası sərnişin daşımaları üçün vağzalların hesablama tutumu, nəfər								
		50	100	200	300	500	700	900	1200	1500
beynəlxalq və şəhərlərarası sərnişin vağzallarının ümumi istifadəli tualetləri	m ²	16	24	48	64	80	96	105	120	135
	1 cihaz	4	6	12	16	20	24	28	34	40
Qeyd. Hesablama tutumunun aralıq qiymətində göstəricilər interpolasiya üzrə qəbul edilir.										

Cədvəl 6.4

Yerlərin adı	ölçü vahidi	şəhəratrafi sərnişin daşımaları üçün vağzalın hesablama tutumu, nəfər							
		100	200	300	500	700	900	1200	1200-dən çox
Şəhəratrafi sərnişin vağzallarının ümumi istifadəli tualetləri	m²	10	16	24	30	36	42	48	Layihə tapşırığı ilə
	1 cihaz	2	4	6	8	10	12	14	
Qeyd. Hesablama tutumunun aralıq qiymətində göstəricilər interpolasiya üzrə qəbul edilir.									

6.1.2.22. Qadın tualetlərində sanitariya cihazlarının (unitazların) sayı kişi tualetlərindəki sanitariya cihazlarının (unitazların və pisuarların) sayından az olmamalıdır.

Əlilliyi olan şəxslər üçün tualet avadanlığı "Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat"-a uyğun qəbul edilməlidir.

Tualetlərin yerləşdiyi zonalarda layihə tapşırığı ilə ailə sanitariya qovşağı (uşaq arabası, yük üçün ayrılmış yeri, uşaq bələmə stolu və uşaq unitazı olan, sahəsi 2,5 m²-dən az olmayan otaq) və ya əlilliyi olan şəxslər üçün təchiz edilmiş və ailə sanitariya qovşaqlarına tələblər nəzərə alınmaqla universal sanitariya qovşağı nəzərdə tutulmalıdır.

Böyük vağzallarda qadın tualetlərinin tərkibində birdən az olmamaqla qadınların şəxsi gigiyenası üçün otaqlar nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2.23. Vağzallarda sərnişin və ziyarətçilərə əlavə xidmətlərin göstərilməsi üçün zəruri olan zonalar və yerlər əlavə 7 üzrə müəyyən edilir. Gözləmə zonaları paylayıcı və ya əməliyyat zalları, ictimai iaşə obyektləri, perrona çıxışlar, həmçinin yeraltı və ikinci mərtəbələrdə yerləşdirilmiş zallar ilə əlaqələndirilməlidir.

Gözləmə zonasında aşağıdakılar nəzərdə tutulmalıdır:

- mobil cihazların enerji ilə doldurulması yerləri;

- satış avtomatlarının, bankomatların və digər terminalların yerləşdirilməsi üçün yerlər;
- istənilən nöqtədən görüntüsü mümkün olan qatarların gəliş-gediş tablosu üçün yer.

6.1.2.24. Əməliyyat və bölüşdürücü zallar əsas girişdən perrona doğru əsas sərnəşin axınının istiqaməti boyunca qruplaşdırılmalıdır. Kassa və gözləmə zalları bilavasitə əməliyyat zalına yaxın və onunla qarşılıqlı əlaqəli layihələndirilməlidir.

6.1.2.25. Vağzallar elektrik qatarlarında ödəniş, nəzarət və gedişin qeydiyyat avtomatik sistemləri ilə təchiz edilməklə, çıxışdakı turniketlərdən birbaşa görünən paylayıcı kassalar və layihə tapşırığı ilə tələb olunduğu halda bilet çap edən avtomatlar üçün yerlər nəzərdə tutulmalıdır.

Vağzal kompleksi çıxış turniketləri ilə təchiz edilərkən perron bilet kassaları ("çıkış" kassaları) və (və ya) bilet çap edən avtomatlar ("çıkış"da bilet çap edən avtomatlar) üçün yerlər girişin məhdudlaşdırılmış tərəfində, çıxışdakı turniketlərin yaxınlığında və birbaşa görünən layihələndirilməlidir.

6.1.2.26. Beynəlxalq və şəhərlərarası vağzallar ayrıca layihələndirildikdə sərnəşin zallarının minimum sahələri (bax: 6.1.1.2) əlavə 1 ilə müəyyən edilən vağzalın hesablamə tutumundan asılı olaraq cədvəl 6.5 üzrə qəbul edilir.

Cədvəl 6.5

Sərnişin zalının sahələri	beynəlxalq və şəhərlərarası vağzalların hesablama tutumu, nəfər									
	50	100	200	300	500	700	900	1200	1500	1500-dən çox
1. Vestibül, əməliyyat, paylayıcı və kassa zalları, m²	-	-	-	187	322	452	542	722	903	Layihə tapşırığı üzrə
2. Gözləmə zalı, m²	-	-	-	228	380	532	658	864	1080	
3. Birləşdirilmiş sərnişin zalı (vestibül, kassa, gözləmə zalları),	70	158	315	Bu cədvəlin bənd 1 və 2 üzrə sahələrin cəmlənməsi ilə birləşdirilmiş sərnişin zalının layihələndirilməsinə yol verilir.						
Qeyd. Hesablama tutumunun aralıq qiymətində göstəricilər interpolasiya üzrə qəbul edilir.										

6.1.2.27. Ayrıca layihələndirilən şəhərrərafı vağzalın sərnəşin zallarının minimum sahələri (bax: 6.1.1.2) əlavə 2 ilə müəyyən edilən vağzalın hesablamə tutumundan asılı olaraq cədvəl 6.6 üzrə qəbul edilir.

Cədvəl 6.6

Sərnişin zallarının sahələri	Şəhərrətrafı vağzalların hesablama tutumu, nəfər							
	100	200	300	500	700	900	1200	1200-dən çox
Vestibül-kassa	20	40	60	90	135	160	210	Layihə tapşırığı üzrə
Gözləmə	40	85	125	95	275	342	452	
Qeyd. Hesablama tutumunun aralıq qiymətində göstəricilər interpolyasiya üzrə qəbul edilir.								

6.1.2.28. Birləşdirilmiş vağzallarda əməliyyat və gözləmə zalları beynəlxalq, şəhərlərarası və şəhərrərafı sərnəşinlər üçün ümumi layihələndirilməlidir. Bu halda sərnəşin zallarının ümumi sahələri aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

- beynəlxalq və şəhərlərarası sərnişin daşımaları üçün-vağzalın tutumundan asılı olaraq;

- şəhəratrafi sərnişinlərin daşınması üçün-hesablama tutumu 700-dək (daxil olmaqla) olduqda –hər bir sərnişinə 0,7 m² və hesablama tutumu 700-dən çox olduqda hər bir sərnişinə 0,6 m² sahə ayrılmaqla.

6.1.2.29. Böyük vağzallarda layihə tapşırığı ilə vestibülün mərkəzi hissəsində istənilən nöqtədən vizual olaraq görünən məlumat və məsləhət xidmətləri piştaxtası üçün yerin nəzərdə tutulmasına yol verilir.

6.1.2.30. Gözləmə zonasının kürsülük mərtəbəsində və antresolda yerləşdirilməklə hissələrə bölünməsinə yol verilir.

6.1.2.31. Sərnişinlər üçün gözləmə zonaları perrona rahat çıxışa və həmçinin əlilliyi olan şəxslər üçün ayrılmış gözləmə və istirahət zonalarına malik olmalıdır.

6.1.2.32. Bilet-kassa xidmətləri və gözləmə üçün nəzərdə tutulan zonalar birgə layihələndirilə bilər.

6.1.2.33. Orta və kiçik vağzallarda özünəxidmət qaydası ilə işləyən əl yüklərinin saxlanması üçün bloklarda birləşdirilmiş fərdi standart gözlərdən ibarət avtomatik yük saxlama kamerası və ya iri yüklərin saxlanması üçün qəfəslərlə təchiz edilmiş stasionar baqaj, yüksəltmə kameraları nəzərdə tutulmalıdır. Əlilliyi olan şəxslər üçün gözlərin azı 5%-i əlçatan olmalı, gözlərin qarşısında təkərli oturmaqların ön tərəfdən girişini təmin etmək üçün sərbəst sahə nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2.34. Sərnişinlərin əl yüklərinin və əşyalarının saxlanması üçün stasionar yük saxlama kamerasının qəfəslərinin və avtomatik yük saxlama kamerasında gözlərin sayı və tutumu Əlavə 8-də verilmiş qaydaya uyğun hesablanır.

6.1.2.35. Stasionar saxlama kamerasının planlaşdırma həlli əl yükünün qəfəsdə yerləşdirilməsini və qəfəslər arasında keçidin eninin ən azı 1 m olmasını təmin etməlidir.

6.1.2.36. Stasionar və avtomatik saxlama kameralarının ətrafında köməkçi və ya mexanik otaqlar nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2.37. Layihə tapşırığına əsasən, unudulmuş əşyalar (yüklər) üçün sahəsi 10 m²-dən az olmayan saxlama kameraları nəzərdə tutula bilər.

6.1.2.38. Böyük vağzallarda “Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərə dair Qaydalar”a və “Əhəlinin sağlamlığının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun tibb məntəqəsi nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2.39. Tibb məntəqəsi gözləmə zalı və perrona çıxışla əlaqələndirilməli, onun yerləşmə səviyyəsi vağzal binasının (relyef nəzərə alınmaqla) girişi ilə eyni səviyyədə olmalıdır.

6.1.2.40. Vağzalların tibb-məntəqələrinin otaqlarının sahələri aşağıdakı qiymətlərdən az qəbul edilməməlidir:

- ziyarətçilər üçün vestibül-qarderob – 10 m²;
- həkim (feldşer) otağı - 12 m²;
- prosedur otağı – 12 m²;
- bir xəstənin müvəqqəti qalması üçün (əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatan tualetli) otaq – 10 m²;
- heyət otağı - 12 m²;
- əlüzyuyanla birlikdə tualet- 3 m²;
- təmizləyici inventar və dezinfeksiyaedici məhlulların saxlanması üçün otaq - 4 m²;
- tibbi tullantıların, çirkli dəyişəklərin müvəqqəti saxlanması üçün otaq - 5 m²;

- xərəklərin və araba-kresloların saxlanması üçün otaqlar (yerlər) – (bir xərəyə 2 m², bir araba-kresloya 1m² hesablamaqla) - 6 m².

6.1.2.41. Tibb məntəqəsinin otaqlarında qapıların eni 1,2 m-dən, xəstələrin daşınması üçün dəhlizlərin və qəbul otağına keçid yollarının eni isə 2 m-dən az olmamalıdır.

6.1.2.42. Beynəlxalq və şəhərlərarası vağzalarda ana və uşaq otaqları səs-küylü yerlərdən kənarda, sənişin zalından ayrıca girişli (çıxışlı) layihələndirilməlidir. Müxtəlif sinifli vağzalarda ana və uşaq otağının layihələndirilməsi əlavə 7-nin 7.1 cədvəli ilə müəyyən edilir. Ana və uşaq otağında yerlərin minimum sayı cədvəl 6.7 üzrə vağzalın tutumundan asılı olaraq qəbul edilməlidir.

Cədvəl 6.7

Şəhərlərarası və beynəlxalq vağzalların hesablama tutumu, nəfər	50	100	200	300	500	700	900	1200	1500
Ana və uşaq otaqlarında yerlərin sayı	-	-	-	-	25	30	35	40	45
Qeyd. Hesablama tutumunun aralıq qiymətində göstəricilər interpolasiya üzrə qəbul edilir.									

6.1.2.43. Ana və uşaq üçün nəzərdə tutulan otaqların və yerlərin sahələri aşağıdakılardan az olmamalıdır:

- qardero, uşaq arabalarının və əl yüklərinin saxlanması üçün yerlər – 3 m²;
- qəbul otağı – 11 m²;
- duş otağı – 5 m²;
- avadanlıqla təchiz olunmuş qida qəbulu otağı – 18 m²;
- layihə tapşırığı üzrə sahəsi 25 m²-dən az olmamaq şərti ilə bir uşağa 2.5 m² hesabı ilə qəbul edilən uşaq oyun otağı;
- bir yataq yeri üçün 5,4 m² hesabı ilə 2-4 nəfərlik yataq otaqları;
- tualet otaqları- 3 m²;
- bələmə üçün otaq - 3 m²;
- avadanlıqla birgə paltar yumaq üçün otaq - 7 m²;
- təmiz yataq dəyişəklərin saxlanması üçün otaq - 3 m².

Ana və uşaq otaqlarında zəruri hallarda özünəxidmət qaydası ilə işləyən yük saxlama kamerasının bir neçə gözlüyünün quraşdırılmasına yol verilir.

6.1.2.44. Əlilliyi olan şəxslər üçün ana və uşaq otağının əlçatanlığı nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2.45. Sürətli və ya yüksək sürətli hərəkət qatarları üçün nəzərdə tutulan vağzalların tikintisi zamanı ana və uşaq otağının olması layihə tapşırığı ilə müəyyən edilir.

6.1.2.46. Ana və uşaq otaqlarında yataq və oyun otaqlarının pəncərələrinin mətbəx, tualet və sanitariya qovşaqlarının pəncərələrinin üstündə, girişin isə paltar yumaq üçün otağa girişlərin qarşısında yerləşdirilməsinə yol verilmir.

6.1.2.47. Ana və uşaq otağının sanitariya qovşağında uşaq sanitariya cihazlarının otağın döşəməsindən quraşdırılma hündürlüyü aşağıdakı kimidir:

- əlüzyuyanlar üçün – 0,5 m;
- duş altlıqları üçün – 0,3 m.
- duş başlığının yerləşmə hündürlüyü altlığın dibindən 1,5 m olmalıdır. Elastik şlanqlı duş başlığı tətbiq edilməlidir.

Təkərli oturacaqlı uşaqlar üçün əlüzyuyanın quraşdırılma hündürlüyü 0,7 m qəbul edilməlidir.

6.1.2.48. Uzunmüddətli istirahət otağı əsas sənişin axınından təcrid edilməlidir. Sənişinlərin uzunmüddətli istirahət otağı nisbətən sakit zonalarda, əsasən ikinci və yuxarı mərtəbələrdə yerləşdirilməlidir. Bir istirahət otağında yataq yerlərinin sayı 2-4 olmalı, hər otaqda sanitariya qovşağı nəzərdə tutulmalıdır. Bir yataq yeri üçün sahə 6,1 m²-dən az qəbul edilməməlidir. Uzunmüddətli istirahət otağında yerlərin sayı vağzalların hesablamaya tutumundan asılı olaraq cədvəl 6.8-ə uyğun qəbul edilir.

Cədvəl 6.8

Beynəlxalq və şəhərlərarası vağzalların hesablamaya tutumu, nəfər	50	100	200	300	500	700	900	1200	1500
Uzunmüddətli istirahət otağı, yerlərin sayı	-	-	-	10	15	20	25	35	50
Qeyd. Hesablama tutumunun aralıq qiymətində göstəricilər interpolasiya üzrə qəbul edilir.									

6.1.2.49. Uzunmüddətli istirahət otaqlarına layihə tapşırıqına əsasən aşağıdakılar daxil edilə bilər:

- qəbul və qeydiyyat zonası;
- yataq yerli yerləşmə nömrələri, bu halda təkərli oturacaqlı əlil və onu müşayiət edən şəxslər üçün uyğunlaşdırılmış bir nömrədən az olmamaqla otaq;
- sanitariya qovşağı hər otaqda yerləşdirilməli və ya yerləşdirmə məntəqəsində universal sanitariya qovşağı;
- yataq yeri olmayan yerləşmə yerləri;
- yataq yeri olmayan, yemək və paltar dəyişmə imkanı olan bir böyük və bir və ya daha çox körpə və azyaşlı (1 yaşadək) uşaqlar üçün yerləşmə yerləri;
- gələnlərin şəxsi əşyalarının saxlanması üçün xüsusi ayrılmış istirahət otaqlarında və ya yüksəkləmə gözlərində yerlər;
- yataq dəyişəklərinin saxlanması üçün anbar.

6.1.2.50. Vağzalarda yerləşdirilmiş yüksək komfortlu gözləmə zalları (biznes zalları) digər otaqlarından təcrid olunmalı, uca səsli xəbərdar etmə, rabitə vasitələri və məlumat tablosu ilə təchiz edilməlidir.

6.1.2.51. Yüksək komfortlu gözləmə zallarının sahəsi vağzal kompleksinin sənişin axını nəzərə alınmaqla layihə tapşırıqı ilə müəyyən edilməlidir.

6.1.2.52. Yüksək komfortlu gözləmə zallarına aşağıdakılar daxil edilməlidir:

- qəbul və qeydiyyat zonası;
- qarderob otağı;
- istirahət zonası.

6.1.2.53. Layihə tapşırıqı üzrə yüksək komfortlu gözləmə zallarına (biznes zallara) aşağıdakılar daxil edilə bilər:

- danışiq otağı - 8-10 yerlik;
- uşaqlar üçün oyun otağı;
- kafe (bar);
- tualet;
- duş otağı;

- sənişinlərin əl yükləri üçün saxlanc otağı və ya kiçik ölçülü əl yüklərinin saxlanması üçün gözlər.

6.1.2.54. Vağzalarda yerləşdirilən rəsmi şəxslər və nümayəndə heyəti üçün zallar ayrıca miniklə yaxınlaşma girişinə malik olmalı, digər zonalarından, sahələrdən və otaqlardan təcrid olunmalı, telefon rabitəsinə və internet informasiya telekommunikasiya şəbəkəsinə qoşulmaq üçün avadanlıqla təchiz edilməlidir.

6.1.2.55. Vağzalarda yerləşdirilən rəsmi şəxslər və nümayəndə heyəti üçün zallara aşağıdakılar daxil edilir:

- qəbullar və işgüzar görüşlər üçün 10-12 nəfərlik zal;
- sənişin qatarlarının gəlişi-gedişi üçün gözləmə zonası;
- mətbəx avadanlığı ilə təchiz edilmiş yemək otağı;
- universal sanitariya qovşağı;
- gediş sənədlərinin qeydiyyat zonası;
- informasiya telekommunikasiya şəbəkəsinə - internetə, şəhər və dəmiryol telefon rabitəsinə çıxışı təmin edən avadanlıqla təchiz edilmiş növbətçi heyətin xidmət otağı;
- rəsmi şəxslər və nümayəndə heyəti zalının növbətçiləri üçün məişət otağı.

Rəsmi şəxslər və nümayəndə heyəti üçün zalın sahəsi layihə tapşırığı ilə müəyyən edilir.

6.1.2.56. Müxtəlif sinifli vağzalarda ictimai iaşə (qida məhsullarının istehsalı, emalı, satışı və istehlakının təşkili ilə əlaqədar sahibkarlıq fəaliyyəti göstərən) obyektlərinin olması və onların tipi əlavə 7-nin cədvəl 7.1-i üzrə qəbul edilməlidir.

Vağzalarda ictimai iaşə obyektlərinin otaqlarının tutumu, sahəsi və siyahısı layihə tapşırığı üzrə qəbul edilir.

Vağzal binasında yerləşən ictimai iaşə obyektlərinin layihələndirilərkən TNvəQ 2.08.02 normativ sənədinə əlavə olunan "Metodik Vəsait"nin tələbləri nəzərə alınmalıdır.

6.1.2.57. İctimai iaşə obyektlərinin paylayıcı və gözləmə zallarına bitişik və ya bu zallarda zonalar şəklində təcrid olunmaqla nəzərdə tutulmasına yol verilir. İctimai iaşə obyektləri əsas sənişin axınından kənarda yerləşdirilməlidir. İctimai iaşə obyektlərinin otaqlarının sahələri vağzalın tutumundan, xidmət göstərilən sənişinlərin tərkibindən, sayından və vağzalda qəbul edilən ictimai iaşə obyektlərinin növündən asılı olaraq TNvəQ 2.08.02, "Məişətdə, nəqliyyatda və ictimai yerlərdə əlillər üçün münasib həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması məqsədilə əlillərin reabilitasiyası üzrə texniki vasitələrdən və memarlıq-planlaşdırma həllərindən istifadə olunması üzrə Metodiki Göstərişlər"ə uyğun qəbul edilir.

6.1.2.58. Sənişinlər üçün ictimai iaşə obyektlərini ikinci səviyyədə və daha yuxarıda yerləşdirərkən yükləmə otağında lift və qaldırıcı mexanizm nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.2.59. Ticarət müəssisələrinin otaqları paylayıcı və gözləmə zallarına yanaşı yerləşdirilməlidir, ticarət köşklərinin və satış avtomatlarının bilavasitə gözləmə zalında yerləşdirilməsinə yol verilir.

Vağzalarda ticarət müəssisələrinin otaqlarının sahələri layihə tapşırığı üzrə qəbul edilir.

Ticarət müəssisələri üçün ümumi tələblər TNvəQ 2.08.02 normativ sənədinə əlavə olunan "Metodik Vəsait"ə və "Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat"a uyğun qəbul edilir.

6.1.2.60. Ticarət müəssisələrinin saxlama kameralarının və bilet kassalarının yaxınlığında yerləşdirilməsinə yol verilmir.

6.1.2.61. Sənişinlər üçün məişət xidməti otaqları gözləmə zalına yanaşı yerləşdirilməli və onların qarşılıqlı funksional əlaqəsi təmin olunmalıdır. Sənişinlər üçün məişət xidməti otaqlarının nomenklaturası və sahələri layihə tapşırığı ilə təyin edilir.

6.1.2.62. Böyük vağzallarda layihə tapşırığı üzrə əlavə 7-yə uyğun zonalar və yerlərin mədəni-maarif, muzeylər, sərgi, mühazirə, konsert zalları və digər təyinatlar üzrə təchiz edilməsinə yol verilir.

6.1.3. İnzibati və xidməti otaqlara dair tələblər

6.1.3.1. Sərnişinlərə xidmət göstərmək üçün inzibati otaqlar vestibül və gözləmə zallarının yaxınlığında yerləşdirilməlidirlər. Vağzalın digər inzibati, texniki və xidməti otaqları bir blokda layihələndirilməli, onlar üçün ayrıca giriş təşkil edilməli və vağzal binasında yerləşdirilməlidir.

6.1.3.2. Vağzal kompleksinin inzibati və texniki xidmət heyətinin otaqlarının sahəsi, say etibarı ilə ən böyük iş növbəsi üçün TNvəQ 2.08.02-yə uyğun olaraq layihə tapşırığı ilə müəyyən edilir.

6.1.3.3. Vağzallarda yerləşdirilmiş şəhərlərarası və şəhəratrafı sərnişin biletlər kassaları təcrid edilmiş ayrıca kabinə şəklində təşkil edilməlidir. Bilet kassaları müasir bilet-kassa qurğuları ilə təchiz edilməli, növbə ərzində kassir iş qabiliyyətinin saxlanılmasını və rahat işini təmin etməlidir. Avtomatik nəzarət-kassa aparatları, pulların hesablanması və təhvil otaqları layihə tapşırığı üzrə kassalar blokunun tərkibində yerləşdirilməlidir.

6.1.3.4. Bilet kassalarının işi ilə bağlı olan xidməti, eləcə də məişət otaqları (kassirlərin istirahət, duş, tualet otaqları və baş kassir otağı) bilet kassaları ilə eyni blokda yerləşdirilməlidir.

Bilet kassalarının sayı 6-ya (daxil olmaqla) qədər olan kiçik və orta vağzallarda istirahət yerlərinin, yemək və üst geyimləri üçün qarderobların sahəsi 12 m²-dən az olmayan yardımçı otaqda bir yerdə olmasına yol verilir. Qadınların gigiyenası üçün nəzərdə tutulmuş ayrıca otaq əvəzinə sanitariya qovşağında gigiyenik duş təchiz edilməlidir.

6.1.3.5. Vağzal rəisinin növbə köməkçisinin otağı sərnişin platformasının tipindən asılı olmayaraq onunla eyni səviyyədə yerləşdirilməlidir.

6.1.3.6. Vağzal işçiləri üçün məişət otaqları ştat cədvəli nəzərə alınmaqla TNvəQ 2.08.02-yə uyğun olaraq əsas sərnişinlərin istirahət otaqlarından ayrı layihələndirilməlidir.

6.1.3.7. Dəmir yolu avtomatika və telemexanika üzrə xidməti-texniki binaların vağzal binaları ilə bloklaşdırılmasına yol verilir. Vağzal binasında xidməti və texniki otaqların yerləşdirilməsinə bu Normaların 6.1.4.3-cü bəndinin tələblərinə əməl olunmaqla yol verilir.

Kiçik vağzal binasında qatarların hərəkətinin idarəetmə dispetçer məntəqəsinin və texniki otaqlarının (rele, texnoloji rabitə düyününün və s.) yerləşdirilməsinə yol verilir.

6.1.3.8. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin və Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin ərazi orqanları üçün xidməti otaqlar layihə tapşırığı üzrə nəzərdə tutulur. Xidməti otaqlar gözləmə zalına bitişik yerləşdirilməli, perrona çıxışla layihələndirilməlidir. Danışq, eləcə də sərnişin-polis rabitə qurğuları layihə tapşırığı üzrə videomüşahidə sistemləri ilə təchiz edilməlidir.

Xidməti otaqlarda nəqliyyatın təhlükəsizliyini idarə edən bölmələrinin işçilərinin yerləşdirilməsi, fiziki şəxslərin yoxlanılması, nəqliyyatın təhlükəsizliyini təmin edən texniki vasitələrin və güc bölmələrinin idarə edilməsi üçün təchiz edilmiş ayrı-ayrı sahələr və ya otaqlar nəzərdə tutulmalıdır.

Vağzallarda hərbi komendantlığın yerləşdirilməsi üçün layihə tapşırığına uyğun müvafiq otaqlar da nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.3.9. Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhəd-keçid məntəqələrində sanitariya-karantin nəzarətinin təşkili üçün vağzal binalarında aşağıdakı yerlər nəzərdə tutulur:

- sanitariya-nəzarət məntəqəsi;
- sərhəd-karantin postu;

- sanitariya dayanacağı (sanitariya meydançası).

6.1.3.10. Sanitariya nəzarət məntəqəsi və ya sərhəd sanitar karantin postu yerləşdirilərkən rəis, tibb işçiləri üçün otaqlar və yardımçı sahələr nəzərdə tutulmalıdır.

6.1.3.11. Vağzalarda gömrük-keçid məntəqələrinin yerləşdirilməsi layihə tapşırığı ilə müəyyən edilir.

6.1.3.12. Sərnişinlərin əl yüklərini yoxlama məntəqələri beynəlxalq və şəhərlərarası sərnişin daşımalarına xidmət göstərən qatarların, sürətli və yüksək sürətli qatarların texnoloji xətlərinin, daşıyıcı şirkətin əməkdaşlarının və zəruri avadanlıqların yerləşdirilməsi üçün sahələrin bilavasitə yaxınlığında yerləşdirilməlidir.

6.1.4. Köməkçi və texniki otaqlara dair tələblər

6.1.4.1. Vağzalın hər mərtəbəsində təmizlik alətlərinin yuyulması və dezinfeksiya edilməsi üçün traplar və alətlər, isti və soyuq su xətti çəkilmiş yuma maşını ilə təchiz edilmiş, təmizlik və texniki inventarların saxlanılması üçün otaqlar nəzərdə tutulmalıdır:

- kiçik vağzalarda – 3,0 m²-dən az olmayan;
- orta vağzalarda – 6,0 m²-dən az olmayan;
- böyük vağzalarda – 8,0 m²-dən az olmayan.

6.1.4.2. Təmizləyici maşınların, avadanlıqların və inventarların saxlanılması üçün otaqlar, hər bir təmizləmə maşınının xidmət hüddündə yerləşdirilməli, soyuq və isti su qarışdırıcılı kranlar və traplarla təchiz edilməlidir.

Qeyd. *Təmizləmə maşınının xidmət hüddü eyni səviyyədə yerləşən, aralarında kandar və pillələr olmayan otaqlar qrupuna aid edilir.*

6.1.4.3. Vağzal ərazisində funksional sanitariya-gigiyena tələblərinə, vağzal kompleksinin planlaşdırma və tikinti şərtlərinə, nəqliyyat təhlükəsizliyi tələblərinə əməl etməklə texniki, yardımçı binaların (istilik məntəqələri, avtokarlar, minik avtomobilləri qarajlarının və s.), nəqliyyat vasitələrinin yerləşdirilməsinə yol verilir.

6.2. Vağzalların konstruktiv həllərinə dair tələblər

6.2.1. Vağzal binalarının yükdaşıyan konstruksiyalarının möhkəmliyi və dayanıqlılığı AzDTN 2.16-1-ə, AzDTN 2.17-1-ə, AzDTN 2.18-1-ə, AzDTN 2.19-1-ə, TNvəQ 2.08.02-yə uyğun olaraq təmin edilməlidir.

6.2.2. Vağzal binalarının konstruksiyalarını hesablamaq üçün yüklərin, təsirlərin və onların yük birləşmələrində yükə görə etibarlılıq və yükbirləşmə əmsallarının normativ qiymətləri AZS ГОСТ 27751-in, AzDTN 2.1-1-in tələblərinə uyğun layihə tapşırığı üzrə texnoloji avadanlıqlardan ötürülən yüklər təyin edilməklə qəbul edilməlidir.

6.2.3. Vağzal binalarının zədələnmə və dağılmasından yaranan sosial, ekoloji və iqtisadi fəlakətin nəticələrindən və binanın təyinatından asılı olaraq sinifləri təyin edilir, sinfə uyğun olaraq vağzal binalarının məsuliyyət səviyyəsi üzrə etibarlılıq əmsalının minimum qiyməti AZS ГОСТ 27751-ə uyğun olaraq qəbul edilir.

6.2.4. Binaların yükdaşıyan konstruksiya və elementlərinin həddi hal üzrə hesablanması qəbul edilmiş məsuliyyət səviyyəsi nəzərə alınmaqla AZS ГОСТ 27751-ə uyğun olaraq aparılır.

6.2.5. Sərnişinlərə xidmət sahələrinin konstruktiv sxemləri aşırımlarla layihələndirilməli və aşırımın dayaqları əsas sərnişin axınlarının hərəkətinin təşkilinə, həmçinin funksional zonaların yerləşməsinə, ölçülərinin və sayının dəyişməsi mümkünlüyünə mane olmamalıdır.

6.2.6. Vağzal binasının altında yeraltı məkanlardan və onun yerləşdiyi torpaq sahəsindən istifadə edərkən TNvəQ 1.02.07-nin, AzDTN 2.3-4-ün, DTN 2.03-02-nin, DÜİST 9.602-nin tələbləri nəzərə alınmalıdır.

Müxtəlif təyinatlı otaqların hündürlüyü ən azı aşağıdakı kimi qəbul edilməlidir:

- sənişin otaqları və zallar, o cümlədən yeraltı məkanlar üçün - 3,6 m;
- kiçik və orta vağzalarda kondisioner sistemlərinin maşın otaqları üçün - 4,5 m;
- böyük vağzalarda kondisioner sistemlərinin maşın otaqları üçün - 6,5 m;
- digər yerüstü, o cümlədən texniki məkanlar üçün - 2,5 m;
- zirzəmidə yerləşən təchizat bloklarının ventilyasiya kameraları üçün - 4,2 m.

6.2.7. Nəm iş rejimli otaqlarda döşəmə konstruksiyasında gücləndirilmiş yapışdırılan hidroizolyasiya qatı nəzərdə tutulmalıdır. Arakəsmə və divarlara qovuşma yerlərində hidroizolyasiya qatı onların üzərinə doğru qaldırılaraq yerinə yetirilməlidir.

İctimai iaşə obyektlərinin binalarında, sanitariya qovşaqlarında və nəm iş rejimi olan digər otaqlarda döşəmələr, divarlar və arakəsmələr nəmə davamlı materiallardan hazırlanmalıdır, divarlar və arakəsmələr keramik plitələrlə ən azı 2 m hündürlüyə qədər örtülməlidir.

6.2.8. İctimai iaşə obyektlərində gəmiricilərdən mühafizə üçün anbarların mərtəbəarası örtüklərində dəlik və deşiklər olmasına yol verilməməlidir.

Vitrajların konstruksiyaya həlləri şüşələrin yuyulması və aralarındakı boşluğun əl ilə və ya mexaniki üsulla təmizlənməsi imkanını təmin etməlidir.

6.2.9. Əməliyyat zallarında, gözləmə, əsas sənişin axını zonalarında döşəmələrin örtüyü, divarlarının və sütunlarının üzlüyü, baş pilləkənlərin pillələri təbii bərk daş süxurlarından və ya yüksək möhkəmlikli digər materiallardan nəzərdə tutulmalıdır. Döşəmələrin və pilləkənlərin örtüyü AzDTN 2.21-1-ə və "Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat"a uyğun olmalıdır.

6.2.10. Vağzalın vestibülündə, gözləmə zallarında və sənişinlərin baqajla hərəkəti mümkün olan digər sahələrində sütunların, divar çıxıntılarının, qapı boşluqlarının və ya darvazaların nəqliyyat və mexanizasiya vasitələri ilə zədələnməsindən mühafizəsi nəzərdə tutulmalıdır.

6.2.11. Şüşələnmə döşəmə səviyyəsindən yerinə yetirildikdə, həmçinin fasad divarlarında şəffaf fasad sistemləri tətbiq edildikdə, DÜİST 25772-ə uyğun olaraq daxili tərəfdən hündürlüyü 1,2 m-dən az olmayan məhəccər nəzərdə tutulmalıdır.

Fasad zərbəyədavamlı şüşədən yerinə yetirildiyi halda göstərilən məhəccərin quraşdırılmamasına yol verilir. Bu halda konstruksiyanın təhlükəsizliyi, şüşələnmə elementləri və onların binaya birləşmə sistemləri daxildən şüşəyə zərbə yüklərinin hesablaması təsiri nəzərə almaqla təmin edilməlidir.

6.2.12. Binanın planlaşdırılan xidmət müddətindən az istismar müddəti olan elementlər, detallar və avadanlıqlar layihə ilə müəyyən edilən, təmirlərarası müddətə uyğun olaraq dəyişdirilə bilən olmalıdır.

6.2.13. Konstruksiya və detallar nəmliyin, aşağı temperaturun, aqressiv mühitin, bioloji və digər mənfi amillərin mümkün təsirlərinə davamlı materiallardan yerinə yetirilməli və ya AzDTN 2.5-1-ə uyğun olaraq onların təsirlərindən mühafizə olunması təmin edilməlidir.

6.2.14. Fasad şüşələrinin və işıqlandırma fənərlərinin təmizlənməsi və onlara xidmət edilməsi üçün stasionar avadanlığın bərkidilməsi konstruksiyası və ya onun müvəqqəti quraşdırılması üçün xüsusi yönəldici elementlər nəzərdə tutulmalıdır.

6.2.15. Fasad şüşələrinin və işıqlandırma fənərlərinin təmizlənməsi və onlara xidmət edilməsi üçün stasionar avadanlığının bərkidilməsində və ya müvəqqəti quraşdırılmasında xüsusi konstruksiya nəzərdə tutulmalıdır.

7. Yanğın təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair tələblər

7.1. Vağzal binalarının və tikinti konstruksiyalarının yanğına davamlılığına və yanğın təhlükəsizliyinə, yanğının yayılmasının qarşısının alınmasına, təxliyənin təmin edilməsinə, binaların mühəndis sistemlərinə və avadanlıqlarına yanğın təhlükəsizliyi, həmçinin yanğınsöndürmə və xilasetmə işlərinə aid tələblər "Yanğın təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, DTN 2.02-01-ə, AzDTN 2.6-1*-ə, AzDTN 2.7-2-yə, AzDTN 2.11-1-ə, AzDTN 2.12-2*-yə, AzDTN 2.11-3*-ə, TNvəQ 2.08.02-yə, TNvəQ 2.04.09-a və "Bina və qurğuların layihələndirilməsində əlillər üçün zəruri olan həyat və fəaliyyət şəraitinin yaradılması üzrə Müvəqqəti Təlimat"a əsasən qəbul edilməlidir.

7.2. Hündürlüyü 18,0 m və daha çox olan vağzal binalarına hər tərəfdən yanğınsöndürən maşınların yanaşma mümkünlüyü nəzərdə tutulmalıdır. Hündürlük 18,0 m-dən az olduqda yanğınsöndürən maşınların vağzal binalarına bir tərəfdən yanaşmasına yol verilir. Vağzal binaları üçün dəmiryolları yanğınsöndürən qatarların yanğın bölmələrinin girişi kimi nəzərdə tutulmasına yol verilir.

7.3. Vağzal binasından qonşu bina və qurğulara qədər yanğına qarşı məsafələr, yanğın bölmələri üçün giriş və keçidlərə olan tələblər AzDTN 2.6-1*-ə və TNvəQ 2.08.02 -yə uyğun olaraq nəzərdə tutulmalıdır.

7.4. Vağzal kompleksinin yerləşmə ərazisinin planlaşdırılmasında təxliyə zamanı bir nəfərə 0,25 m² -dən, təkərli oturacaq təyin edilmiş əlilliyi olan şəxslər üçün 2,25 m² az olmamaq hesabı ilə (eyni zamanda ziyarətçilərin sayının 1%-dən az olmamaqla) insanların paylanması imkanı nəzərə alınmalıdır. Eyni zamanda, ziyarətçilərin sayı xarici və daxili daşıma vasitələrinin gözlənilən hərəkət intervalları nəzərə alınmaqla müəyyən edilməlidir.

7.5. Sərnişinlərə xidmət və vağzalın fəaliyyətini təmin edən ticarət və iaşə obyektləri, saxlama kameraları, məişət xidməti, texniki və digər otaqlar funksional yanğın təhlükəliliyi sinifləri nəzərə alınmaqla yanğın təhlükəsizliyi tələblərinə uyğun layihələndirilməlidir.

7.6. Vağzalların daxilində layihələndirilən mehmanxanalar və avtomobil dayanacaqları sərbəst təxliyə yollarına malik olan müstəqil yanğın bölmələrinə ayrılmalıdır.

7.7. Uzunmüddətli istirahət, ana və uşaq otaqları birinci mərtəbədə yerləşdirilməklə yanğına qarşı 1-ci tip arakəsmələrlə və 3-cü tip mərtəbəarası örtüklərlə təcrid olunmalı və xaricə təxliyə çıxışları və ya ümumi vestibüldən xaricə çıxışı olan təxliyə çıxışları ilə təmin olunmalıdır.

7.8. Yeraltı mərtəbələr yerüstü mərtəbələrdən odadavamlılıq həddi REİ 150-dən az olmayan mərtəbəarası örtüklərlə ayrılmalıdır.

7.9. Çoxişıqlı fəza şəklində layihələndirilən vestibül digər sahələrindən odadavamlılıq həddi Eİ 45-dən az olmayan təcridedic konstruksiyalarla ayrılmalıdır. Qalereyalarla təxliyə yollarının eni dəhlizlərlə təxliyə yollarının enindən az olmamalıdır.

7.10. Odadavamlılığın normativ hədlərini təmin etmək üçün konstruktiv yanğından mühafizə, həmçinin yanğından mühafizə suvaq tərkibləri tətbiq edilməlidir. Sərnişinlərin gözləmə zallarında nazik təbəqəli odadavamlı örtüklərlə (boyalarla) oddan mühafizəsinə yol verilir.

7.11. Vağzal binalarında insanların, o cümlədən əlilliyi olan şəxslərin yanğın zamanı xəbərdarlıq olunması və təxliyəsinin idarə edilməsi sistemi yaradılmalıdır. Signal nişanları

“Yol nişanları və siqnalları haqqında” Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanununa və DÜİST 12.4.026-ya uyğun olmalıdır.

7.12. Yanğına qarşı mühafizə sistemlərinin elektrik təchizatı, o cümlədən təxliyə yollarının və kassa bloklarının işıqlanması elektrik təchizatı etibarlılığının birinci kateqoriyası üzrə həyata keçirilməlidir.

Vağzal binası üçün elektrik təchizatının etibarlılıq kateqoriyaları “Elektrik qurğularının quraşdırılması Qaydaları”nın müddəalarına uyğun təmin edilməlidir.

7.13. Yanğın avtonərdivan və avtoqaldırıclarının binaya yalnız bir tərəfdən yaxınlaşmasına aşağıdakı hallarda yol verilir:

- bu Normaların 7.18-ci bəndinə uyğun olaraq bina yanğından mühafizə sistemlərinin bütün kompleksi ilə təchiz edildikdə;

- yanğın texnikası ilə iki tərəfindən yanaşılan (mənzillər, ofislər və s.) yerləşgələr olduqda;

- mərtəbələr üzrə lociyaları (balkonları) birləşdirən xarici pilləkənlər və ya koridor sistemli planlaşdırmada 3-cü tip pilləkənlər qurulduqda.

7.14. Funksional yanğın təhlükəsinə görə digər sinifli vağzal binasının F1 funksional yanğın təhlükəli sinifli yerləri olan hissəsi ayrıca yanğın bölməsi kimi layihələndirilməlidir.

Vağzal binasının sahəsi 4000 m² və ya daha çox olan hissəsi digər sahələrdən oda davamlılıq həddi REI 180 olan yanğın əleyhinə divar və mərtəbələrarası örtüklə ayrıldıqda bu hissənin müstəqil bölmə kimi ayrılmasına yol verilir.

7.15. Eyni sinifli funksional yanğın təhlükəli yanğın bölmələri (həmçinin atriumu olan yanğın bölmələri) arasında əlaqə aşağıdakılarla həyata keçirilir:

- üfüqi olaraq - qüvvədə olan yanğına qarşı normalara uyğun odadavamlılıq həddinə malik yanğına qarşı qapılarla (yanğına qarşı arakəsmələr, darvazalar, yanğına qarşı pərdələr və ya su pərdəsi) mühafizə olunan oyuqlar vasitəsi ilə;

- şaquli olaraq - tüstülənməyən pilləkən qəfəsləri və qapılarının odadavamlılıq həddi 1 st-dan az olmayan, yanğın zamanı hava basqısı olan lift şaxtaları vasitəsi ilə.

7.16. Vağzalın funksional yanğın təhlükəliyi eyni sinifli hissəsində yanğın əleyhinə divarların əvəzinə memarlıq-planlaşdırma və funksional məsələlərin həlli üçün aşağıdakılara yol verilir:

- bir-birindən 0,5 metr məsafədə yerləşən, işləmə müddəti 1 st-dan az olmayan vaxtda 1 metr su pərdəsinə suvarma intensivliyini 1l/san təmin edən iki xətt drençer su pərdəsinin quraşdırılması;

- eni 8 metrdən az olmayan və hüdudlarında yanar maddə və materiallar yerləşdirilməyən yanğına qarşı zonaların qurulması.

7.17. Vağzalın yanğından mühafizə sisteminə aşağıdakılar daxildir:

a) DTN 2.02-01-ə uyğun olaraq tüstüdən mühafizə sistemi;

b) TNvəQ 2.04.09-a uyğun olaraq yanğın əleyhinə daxili su xətti və avtomatik yanğınsöndürmə;

c) yanğınsöndürmə bölmələri üçün liftlər - yanğın liftləri (mərtəbə sayı 6-dan çox olmayan və yanğından mühafizə sistemi kompleksi ilə təchiz olunmuş binalarda yanğınsöndürmə bölmələrinin daşınması üçün liftlərin nəzərdə tutulmamasına yol verilir);

ç) TNvəQ 2.04.09-a uyğun avtomatik yanğın siqnalizasiyası (avtomatik yanğınsöndürmə mövcud olduqda avtomatik yanğın siqnalizasiyasının qurulması tələb olunmur);

d) "Yanğın təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə və TNvəQ 2.04.09-a uyğun olaraq yanğının xəbər verilməsi və insanların təxliyəsinin idarə edilməsi;

e) insanların fərdi və kollektiv mühafizəsi və xilasetmə vasitələri;

ə) TNvəQ 2.08.02-yə və "Yanğın təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun insanların vaxtında təxliyəsinə və yanğının təhlükəli amillərindən onların mühafizəsinə təmin edən həcm-planlaşdırma və texniki həllər;

f) konstruksiyaların və bəzək-tamamlama materiallarının yanğına və oda davamlılığının qaydalara uyğunluğu;

g) DTN 2.02-01-ə uyğun olaraq alovun və tüstünün yayılmasını məhdudlaşdıran qurğular (yanğın əleyhinə maneələr, yanğın bölmələri və s.).

7.18. Yanğından mühafizə sistemlərinin idarə edilməsi ünvanlı olmalı və TNvəQ 2.04.09-a uyğun olaraq mərkəzi idarəetmə pultundan həyata keçirilməlidir.

7.19. Uzunluğu 100 m-dən çox olan (arası bölünməyən) tunellərin və onlardan vağzala giriş və çıxışlarının qurulmasında aşağıdakılar nəzərə alınmalıdır:

- tunnelin hər 100 m uzunluğuna bir yanğın hidrantının və bir yanğın kranının quraşdırılması;

- televiziya nəzarətinin qurulması;

- havalandırma sistemi ilə birgə çalışan tüstüsovurma sisteminin quraşdırılması;

- tunellərə birləşən obyektlərlə əlaqə, odadavamlılıq həddi 0,6 st-dan az olmayan yanğına qarşı bayıra qapıları olan tambur vasitəsi ilə yerinə yetirilməlidir.

7.20. Binaların avtomatik yanğınsöndürmə qurğuları və avtomatik yanğın siqnalları ilə mühafizəsi "Yanğın təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri nəzərə alınmaqla yerinə yetirilməlidir.

7.21. Bu Normalara uyğun olaraq yanğından mühafizə sistemi ilə təchiz olunan binaların daxilində və ya yanğına qarşı bölmə kimi ayrılan daxili hissəsində atriumların layihələndirilməsinə yol verilir. Atrium və binanın bütün yerlərində (yanğın bölmələri) avtomatik yanğınsöndürmə, tüstü-yanğın siqnalizasiyası və tüstüsovurma sistemləri quraşdırılmalıdır.

Atriumun hündürlüyünün 17 m-dən çox olduğu halda sprinkler çiləyiciləri, atrium örtüyündə deyil, atriumun daxili məkanına çıxan konstruksiyaların (balkon, örtük və sair) altında quraşdırılmalıdır.

Yanğına qarşı divar drençer su pərdəsi ilə əvəz olunacağı halda, atriumu olan yanğın bölməsindən həmin drençer vasitəsi ilə ayrılan yanğın bölməsi yanğından mühafizə sistemi ilə təchiz olunmalıdır.

7.22. Birbaşa xaricə və xarici açıq estakadaya və ya platformaya çıxışı olan vağzal binasının sərnəşin zalı ilə birləşmiş dəhlizlər, həmçinin pilləkən qəfəslərinin 50 % çıxışları təxliyə çıxışları hesab oluna bilər.

7.23. Vağzal binalarında atriuma (passaja) çıxan bütün otaqların üfüqi keçidlə (qalereya) azı iki təxliyə yolu və azı iki təxliyə çıxışı olmalıdır. Ana və uşaq otaqlarının, tibbi yardım məntəqələrinin qapısından, pilləkən qəfəsinə aparan mühafizə olunan təxliyə çıxışına kimi yolun uzunluğu 30 m-dən artıq olmamalıdır. Digər təyinatlı otaqlar və yerlər üçün belə keçidin uzunluğu 60 m-dən çox olmamalıdır.

7.24. Vağzal binasının yeraltı hissəsinin otaq və dəhlizlərinin atriumla əlaqəsi ancaq yanğın zamanı hava basqısı olan tambur-şlüz vasitəsi ilə yerinə yetirilməlidir.

7.25. Atriuma çıxışı olmayan otaqların atriumdan keçidi təxliyə yolu hesab edilmir.

7.26. Atriumun örtük konstruksiyaları yanmayan materiallardan hazırlanmalıdır. Atriumların qoruyucu konstruksiyalarında (örtüklərdə) boşluqlar silikat şüşə ilə şüşələnməlidir.

7.27. Atriumların daxili səthlərinin üzünməsi, bir qayda olaraq, yanmayan materiallardan yerinə yetirilməlidir.

7.28. Atriuma bitişik olan yerlərin və dəhlizlərin qoruyucu konstruksiyalarının odadavamlılıq həddi 0,75 st-dan, atriuma çıxan qapıların isə 0,5 st-dan az olmamalıdır. Drençer su pərdəsi ilə mühafizə olunan, odadavamlılıq həddi 0,25 st-dan az olmayan şüşəli arakəsmə və qapıların tətbiq olunmasına yol verilir.

7.29. Atriumlarda tüstü qapaqlarının açılması, tüstü-yanğın siqnalizasiya cihazlarının siqnallarından, məsafədən avtomatik (pilləkən qəfəsində quraşdırılan düymə vasitəsi ilə) və əl ilə yerinə yetirilməlidir. Atriumun örtüyündəki qapaqların açılmasına atmosfer yağıntıları maneə törətməməlidir.

7.30. Yanğından mühafizə sisteminin idarəedilməsi yanğının yaranma yerindən asılı olaraq vağzal binasının otaq və yerlərində avtomatik və yanğınsöndürmənin mühafizə sisteminin mərkəzi idarəetmə məntəqəsindən işə salınmasının müxtəlif variantlarını təmin etməlidir:

7.31. Vağzal binalarında TNvəQ 2.08.02 normativ sənədinin tələblərində göstərilənlərdən yüksək yanğın təhlükəsinə malik olan döşəmə örtüklərinin istifadəsinə yol verilmir.

7.32. Hündürlüyü 30 m-dən çox olmayan vağzal binalarda zalların və atriumların üst örtüklərinin quraşdırılmasında şəffaf örtük daxil olmaqla, yanğın əleyhinə emal edilmiş taxta konstruksiyaların istifadəsinə yol verilir. Emalın odadavamlılıq keyfiyyəti DÜİST 16363-ə uyğun olaraq sınaqdan keçirildikdə emal olunan ağacın çəki itkisinin 13% -dən çox olmaması təmin edilməlidir.

Yanar materiallardan dam konstruksiyası şəffaf örtüyün kənarından 4 m-dən az olmayan məsafədə layihələndirilməlidir.

7.33. Tüstüsovurma sistemindən istifadə edildikdə yuxarıdan təbii işıqlandırma fənərlərinin (dam örtüyünün pəncərələri) yanğın zamanı açılmaları üçün onlar avtomatik, məsafədən və əl idarəetmə ötürücüləri ilə təchiz edilməlidir. Silikat şüşə istifadə edildikdə aşağıdan qoruyucu tor nəzərdə tutulmalıdır.

Yuxarıdan təbii işıqlandırma fənərləri (dam örtüyünün pəncərələri) üçün yanma zamanı ərintilər əmələ gətirməyən təbii əsaslı şəffaf materiallardan istifadə edilməsinə yol verilir.

7.34. Kondisiyalasdırma sistemi ilə təchiz edilmiş otaqların pəncərələrinin şəffaf örtüklü daxili həyətlərə (atriumlara) istiqamətləndirilməsinə yol verilir. Bu halda, həmin pəncərələrin odadavamlılıq həddi 0,5 st-dan az olmamalı və ya avtomatik yanğınsöndürmə sistemi ilə mühafizə edilməlidir.

Yanğın texnikasının iki tərəfdən yanaşması mümkün olan yerlərdə (üstüörtülü daxili həyətlə və küçəyə) və yanğınsöndürənlərin avtonərdivanlarla və avtoqaldırıclarla küçə tərəfdən girişi olduğu halda, avtomatik yanğınsöndürmə sisteminin nəzərdə tutulmamasına yol verilir.

Tüstünün təbii yolla kənarlaşdırılması üçün həyətin örtüyündə tüstüçəkən dəliklər nəzərdə tutulmalıdır.

7.35. Vağzal kompleksinin yeraltı və yerüstü mərtəbələrinin texnoloji (funksional) əlaqəsini təmin edən pilləkən qəfəsləri və lift şaxtalarının təxliyə yolu hesabına daxil edilməməklə 3-cü yerüstü mərtəbədən yuxarı olmamaq şərti ilə layihələndirilməsinə yol verilir. Yeraltı mərtəbələrinin sayı 2 və ya daha artıq olduğu halda həmin pilləkən qəfəsləri 2-ci və ya 3-cü tip tüstülənməyən, lift şaxtaları isə yanğın zamanı hava basqılı olmalıdır.

Pilləkən qəfəslərinin birbaşa xaricə, vestibülə ən azı iki çıxışı olan və ya həyətə çıxışa aparan dəhlizə (uzunluğu 12 metrdən kiçik tüstüsovurmasız və ya 24 metrdən kiçik tüstüsovurmali) çıxışı olduqda, onlar təxliyə pilləkəni hesab olunur.

Həmin pilləkən və liftlərdən yerüstü mərtəbələrin təxliyəsi və xidməti üçün lift və pilləkənlərə keçid hava basqılı tambur vasitəsi ilə yerinə yetirilməlidir.

7.36. Qəbul-nəzarət və yanğının idarəetmə cihazları üçün elektrik enerji xətləri, həmçinin yanğınsöndürmə, tüstükənarlaşdırma və ya xəbərdarlıq avtomat qurğularının birləşdirici xətləri ayıca naqıl və kabellər ilə yerinə yetirilməlidir. Yanğın əleyhinə qurğuların elektrik şəbəkələrinin çəkilməsi üçün kanalətrafı qoruyucuların odadavamlılıq həddi DTN 2.02-01-ə və TNvəQ 2.04.09-a uyğun qəbul edilməlidir.

7.37. Vağzal kompleksinin fasadlarının təmiri və təmizlənməsi məqsədi ilə quraşdırılan qaldırıcı qurğular yanğın bölmələrinin istifadəsi və insanların xilas edilməsi üçün nəzərdə tutulmalıdır.

7.38. Yanğın əleyhinə su təchizatı və tüstü əleyhinə mühafizə TNvəQ 2.04.09-a və DTN 2.02-01-ə uyğun yerinə yetirilməlidir.

7.39. Yanğın xəbərdaredici sistemləri TNvəQ 2.04.09-un tələblərinə uyğun nəzərdə tutulmalıdır.

Vağzal binaları avtomatik yanğın signalı məlumatlarını yanğınsöndürmə xidməti bölməsinə çatdırmaq üçün xüsusi məlumatötürmə kanalı ilə təchiz edilməlidir.

7.40. Vağzal kompleksində nəzərdə tutulan avtomobil duracaqları TN və Q 2.08.02-nin, AzDTN 2.7-1*-in, TN və Q 2.04.09-un, DTN 2.02-01-in tələblərinə uyğun layihələndirilməlidir.

7.41. Binalarda yanğın maşınları üçün nəzərdə tutulmuş keçid boşluqlarının eni 3,5 m-dən, hündürlüyü isə 4,5 m-dən az olmayaraq qəbul edilməlidir. Sahəsi 250 m²-dan az olan daxili həyətlər üçün yanğın maşınları üçün keçid tələb olunmur.

7.42. Vağzal binalarında yerdəyişməsi yanğın və partlayışa səbəb ola bilən aqreqat və cihazlar etibarlı bərkidilməlidir.

7.43. Konstruktiv yanğın təhlükəliyi sinfi C0, 1-ci və 2-ci dərəcəli yanğına davamlılıq sinifli vağzal binalarının 1-ci tip yanğın əleyhinə divarlarla bölünməsi əvəzinə, həmin sahənin (funksional yanğın təhlükəli eyni sinifli yerlər qrupu ilə birlikdə) yanğın sekiyalarına bölünməsinə yol verilir. Yanğın sekiyaları arasında yanğın əleyhinə drençer su pərdəsinin, eləcə də oda davamlılıq həddi E 60-dan az olmayan yanğın əleyhinə örtüklər, ekranlar tətbiq olunmalıdır. Yanğın əleyhinə maneələr maneədən hər iki tərəfə eni 4 m-dən az olmayan yanğın yükündən azad olan zonada yerləşdirilməlidir.

7.44. Konstruktiv yanğın təhlükəliyi sinfi C0, avtomatik yanğın söndürmə qurğuları ilə təchiz olunmuş 1-ci dərəcəli yanğına davamlılıq sinifli vağzal binalarında yanğın əleyhinə divarlar arasında mərtəbənin sahəsi normalaşdırılır.

7.45. Vağzal binalarından qaz, neft və neft məhsulları xətlərindən minimal məsafələr müxtəlif təyinatlı mühəndis boru kəmərlərinin diametrindən və onların təhlükəsizliyin təmin olunmasından, məsuliyyət səviyyəsindən asılı olaraq AzDTN 2.9-2-nin tələblərinə uyğun təyin olunur.

7.46. Vağzal binalarından kompressor, neftvurma və qazpaylayıcı stansiyalarından minimal məsafə qaz xəttinin sinfindən, neftvurma stansiyasının kateqoriyasından, boru xətlərinin şərti diametrindən, onların təhlükəsizliyinin təmin olunmasından, məsuliyyət səviyyəsindən asılı olaraq AzDTN 2.9-2-nin tələblərinə uyğun təyin olunur.

7.47. Vağzal kompleksi ərazisinin yaxınlığında çəkilən sıxılmış karbohidrogen qaz boru kəmərlərindən hər iki tərəfi üzrə minimum məsafələr Cədvəl 7.1 üzrə təyin olunur.

Obyekt	Şerti diametrə (mm) uyğun boru kəmərlərinin mərkəzi oxuna qədər minimum məsafə, metr		
	≤ 150	150÷300	300÷400
Vağzal kompleksi	1000	2000	3000

7.48. Vağzal binalarında yanğın əleyhinə su kəmərinin layihələndirilməsi və yanğın təhlükəsizliyinin təmin edilməsi AzDTN 2.11-1-in və 2.11-3*-ün tələbləri nəzərə alınmaqla yerinə yetirilməlidir.

7.49. Vağzal binalarının isitmə, ventilyasiya və havanın kondisiyalaşdırılma sistemləri layihələndirilərkən AzDTN 2.12-2*-in və TNvəQ 2.01.01-in tələbləri nəzərə alınmalıdır.

7.50. Vağzal binalarının zallarının bir hissəsində odadavamlılıq həddinə görə normalaşmayan mobil arakəsmələrlə ayrılan ibadət yerlərinin nəzərdə tutulmasına yol verilir və yanğın təhlükəsizliyi üzrə normativ sənədlərin digər tələbləri yerinə yetirilməlidir.

7.51. Xarici yanğınsöndürmə quyularda, rezervuarlarda və ya su hövzələrində quraşdırılmış və avtonasosların onlara qoşulması təmin edilə bilən hidrantlar vasitəsi ilə həyata keçirilməlidir. Eyni zamanda baş verə bilən yanğınların hesablama sayı vahid qəbul olunur. Yanğının söndürülmə müddəti 3 st qəbul edilməlidir. Yanğın söndürülməsi üçün hesablama su sərfi normativ tələblərə uyğun qəbul edilməlidir.

Yanğın hidrantları avtomobil yollarının hərəkət hissəsinin kənarından 2,5 metr, binanın xarici divarından isə 5 metrdən yaxın məsafədə olmamalıdır. Hidrantlar arasında məsafə hesabatla təyin olunur və aralarındakı maksimum məsafə 150 metrdən artıq olmamalıdır.

Yeraltı yanğın hidrantlarını əsas parametrləri, ölçüləri, texniki tələbləri, qəbulu və sınaq qaydaları DÜİST 8220-nin tələbləri üzrə qəbul edilməlidir.

Vağzal bina və qurğularının odadavamlılıq dərəcəsi DTN 2.02-01-in tələblərinə uyğun seçilməlidir.

Əhalisi bir milyondan artıq olan şəhərlərdə vağzal binaları üçün bir yanğın söndürülməsinə su sərfi Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Dövlət Yanğından Mühafizə Xidməti ilə razılaşdırıldıqdan sonra müəyyənləşdirilməlidir.

7.52. Həcmi 5000 m³ və ondan böyük olan vağzal binalarında yanğınəleyhinə daxili su kəmərləri quraşdırılır. Daxili yanğınsöndürmə üçün tələb olunan su sərfi norması: - binanın həcmi 5000-25000 m³ olduqda - 2,5 l/san (bir su şırnağı); - binanın həcmi 25000 m³ -dən çox olduqda- 5,0 l/san (hər biri 2,5 l/san olmaqla 2 su şırnağı) qəbul edilməlidir. Avtomatik yanğınsöndürmə sistemləri TNvəQ 2.08.02-yə uyğun quraşdırılmalıdır, yanğın kranlarının və sprinklerlərin və ya drençer su qurğularının eyni zamanda fəaliyyəti nəzərə alınmalıdır. Avtomatik yanğınsöndürmə qurğularının layihələndirilməsi TNvəQ 2.04.09-a uyğun yerinə yetirilməlidir.

7.53. Vağzal kompleksi binalarının və otaqlarının partlayış-yanğın və yanğın təhlükəliliyi kateqoriyaları TLÜN 24 -ün tələblərinə uyğun müəyyən edilir.

7.54. Yanğınəleyhinə su mənbələri keçidlərin işıqlandırılmayan sahəsində yerləşərsə, xarici işıqlandırma layihələrində həmin keçidlərin işıqlandırılması nəzərdə tutulmalıdır. Bu keçidlərin üfüqi orta işıqlandırılması 2 lk olmalıdır.

Yanğınsöndürmə maşınlarının keçid yol örtüklərinin səthinin üfüqi vəziyyətdə orta işıqlandırılma göstəricisi 5 lk-dən az qəbul edilməməlidir.

7.55. Vağzallarda təxliyə yollarının işıqlandırılması aşağıdakı yerlərdə nəzərdə tutulur:

- təxliyə yolları üzrə keçidlərdə və dəhlizlərdə;
- döşəmə və ya örtük səviyyələrinin fərqli olduğu yerlərdə;

- yolun istiqamətinin dəyişdiyi hər zonada;
- keçid və dəhlizlərin kəsişdiyi yerlərdə;
- hər pilləsi birbaşa işıqlandırılmaqla pilləkən marşlarında;
- təxliyə işıqlandırılması tələb edən otaq və yerlərin çıxışlarının qarşısında;
- tibbi yardım məntəqələrinin qarşısında;
- təcili rabitə vasitələrinin quraşdırıldığı yerlərdə;
- yanğınsöndürmə vasitələrinin yerləşdiyi sahələrdə;
- təxliyə planının yerləşdiyi sahələrdə;
- bina və qurğunun axırncı çıxışının xarici tərəfində.

7.56. Əsas (işçi) işıqlandırma xətlərinə elektrik ötürülməsində dayanmalar baş verdiyi, eləcə də yanğın və qəza-həyəcan signalı işə düşdüyü hallarda qəza işıqlandırılması avtomatik işə salınmalıdır.

Elektrik xətlərində dayanmalar baş verdiyi hallarda texnoloji proseslərin və ya normal iş şəraitinin pozulması ilə nəticələnən insan ölümü, partlayış, yanğın, ətraf mühitə zərərli maddələrin atılması, dispetçer məntəqələrinin, mühəndis kommunikasiya sistem və qurğularının işinin fasiləsizliyinin təmin olunması üçün ehtiyat işıqlandırma nəzərdə tutulmalıdır.

Qəza işıqlandırma norması, işıqlandırmanın bərabər paylanması həddi göstəriciləri və ehtiyat işıqlandırılmanın qoşulmasının ardıcılığı cədvəl 7.2 üzrə qəbul edilir.

Cədvəl 7.2

İşıqlandırmanın növləri və obyektləri	Üfüqi müstəvi səthində normalaşdırılma, E_n , lüks, az olmayaraq.	İşıqlandırmanın bərabər paylanmasının həddi E_{min}/E_{max} çox olmayaraq	İşıqlandırmanın işinin davamətmə müddəti, st	İşıqlandırmanın qoşulma rejimi
Eni 2 metrə qədər olan təxliyə yolları:				
- keçidin oxu üzrə döşəmədə	1,0	1:40	1,0	
- keçidin eninin 50%-dən az olmayan, mərkəzi xəttə nəzərən simmetrik yerləşdirilən zolağın enində döşəmədə	0,5	1:40	1,0	
- ilk tibbi yardım məntəqəsi, yanğın əleyhinə vasitələr olan yerlər, hər təxliyə çıxışının	5,0	1:40	1,0	
				Elektrik enerjisinin verilməsində dayanmalardan 5 saniyədən sonra normalaşdırılmış işıqlandırmanın 50%-i, 10 saniyədən sonra isə 100%-i təmin olunmalıdır.

qarşısında xarici tərəfdən yerləşdirilən qəza siqnalizasiyasının işə salındığı yerlərdə, binadan hər son çıxış yerlərinin qarşısında				
- əlilliyi olan şəxslərin və məktəbəqədər azyaşlı uşaqların olduğu binaların pilləkən marşlarında	5,0	1:40	1,0	
Antipanik işıqlandırma – perimetri üzrə 0,5 metr enində zolaq istisna olmaqla, otaq və digər yerlərin bütün sərbəst sahəsində	0,5	1:40	1,0	Elektrik enerjisinin verilməsində dayanmalardan 5 saniyədən sonra normalaşdırılmış işıqlandırmanın 50% -i, 10 saniyədən sonra isə 100%-i təmin olunmalıdır.
Yüksək təhlükəli zonaların işıqlandırılması	15,0-dən az olmamaqla, ümumi işçi işıqlandırma üçün normalaşdırılan işıqlandırmanın 10 %-i qədər.	1:10	İnsanlar üçün təhlükəli olan müddət ilə təyin olunur.	Elektrik enerjisinin verilməsində dayanmalardan 0,5 saniyədən sonra normalaşdırılmış işıqlandırmanın 100 %-i təmin olunmalıdır.
Ehtiyat işıqlandırılma	Ümumi işçi işıqlandırma üçün normalaşdırılan işıqlandırmanın 30 %-dən az olmayaraq.	1:40	İşçi işıqlandırma bərpa olunana qədər	Elektrik enerjisinin verilməsində dayanmalardan 15 saniyədən çox olmayaraq normalaşdırılmış işıqlandırmanın 50% -i, 60 saniyədən çox olmayaraq isə 100%-i təmin olunmalıdır, əgər xüsusi norma və ya uyğun əsaslandırmaqlarla digər işıqlandırma növü müəyyənləşdirilmədikdə

7.57. Təxliyə təhlükəsizlik nişanları eyni vaxtda 30 nəfərdən artıq insanların toplandığı və təbii işıqlandırılması olmayan otaqlarda, həmçinin təbii işıqlandırılan, sahəsi 100 m²-dən çox olan və eyni vaxtda 50 nəfərdən artıq insanların toplandığı otaqlarda quraşdırılmalıdır.

Daimi təxliyə təhlükəsizlik nişanları quraşdırılmalıdır:

- hər təxliyə çıxışında;
- təxliyənin istiqaməti göstərilməklə, təxliyə yollarında;
- tibbi yardım məntəqəsinin qeyd edilməsi üçün;
- ilkin yanğınsöndürmə vasitələrinin yerlərinin qeyd edilməsi üçün;
- fövqəladə halların xəbərdarlıq edilməsinə təcili rabitə və digər vasitələr üçün nəzərdə tutulan yerlərin qeyd edilməsi.

Əlilliyi olan şəxslərin sayından asılı olmayaraq təxliyə təhlükəsizlik nişanları onların olduğu yerlərdə quraşdırılmalıdır. Tüstülənmənin mümkün olduğu yerlərdə təxliyə təhlükəsizlik nişanları döşəmənin səviyyəsindən 0,5 metr yüksəklikdə yerləşdirilməlidir.

7.58. Statik işıq nişanları hər zaman yanmalı və ən yaxın qəza çıxışına istiqaməti göstərməlidir. Statik işıq nişanları tunelin giriş və ya çıxışlarına qədər olan məsafə haqqında əlavə məlumat verə bilər. Dinamik işıq nişanları tunneldə yanğın və ya tüstü zonasından kənarda yerləşən ən yaxın qəza çıxışına istiqaməti göstərməlidir. Dinamik işıq nişanları tunelin uzunluğu 1000 m-dən çox olduqda quraşdırılmalıdır.

7.59. Yanğın texnikası üçün birləşdirici başlıqların, yanğın su hidrantlarının quraşdırıldığı yerlərdə yanğın sistemi işə düşdükdə işıq nişanları avtomatik qoşulmalıdır.

7.60. Lift kabinələrində avtonom mənbədən qidalanan qəza təxliyə işıqlandırılması nəzərdə tutulmalıdır. İşçi işıqlandırmanın verilməsində dayanmalar olduğu halda qəza təxliyə işıqlandırılması 1 st müddətində lift kabinəsinin döşəməsində 1 lk işıqlandırmanı təmin etməli və avtomatik qoşulmalıdır.

7.61. Qəza işıqlandırma şəbəkəsinin bütün elektrik avadanlıqları işçi işıqlandırma şəbəkəsi ilə əlaqəsi olmayan elektrik şəbəkəsinə birləşməlidir. Digər qəbuledicilərin elektrik təchizatı üçün qidalandırıcı xətlərin istifadə olunmasına yol verilmir.

7.62. Təxliyə işıqlandırılması üçün yanğınadavamlı, mineral izolyasiyalı, mexaniki zədələnməyə davamlı kabellərdən (yanğınadavamlı tərkiblər ilə emal olunmuş və lokallaşdırma xüsusiyyətinə malik polad borularda) istifadə edilməlidir.

7.63. Qəza işıqlandırılma şəbəkəsi yüksək odadavamlılıq və mexaniki zədələnmələrə dayanıqlı və ya lazımi səviyyədə mühafizə olunmadıqda yanğın təhlükəli ərazilərdən, həmçinin partlayış təhlükəli zonadan tranzit olaraq keçməməlidir.

7.64. İşçi və qəza işıqlandırılma kabel və xətlərinin zədələnməyə qarşı xüsusi mühafizə tədbirləri görülmədən birgə çəkilişinə yol verilmir.

8. Nəqliyyat təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair tələblər

8.1. Vağzal kompleksində nəqliyyat təhlükəsizliyi "Nəqliyyat haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun və "Nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz hərəkətinin təmin edilməsinə nəzarət qaydaları"nın tələblərinə uyğun olaraq nəzərdə tutulur.

8.2. Vağzal komplekslərində nəqliyyat təhlükəsizliyi üzrə aşağıdakılar nəzərdə tutulmalıdır:

- nəqliyyat təhlükəsizliyi zonasının sərbəst giriş sektoru;
- nəqliyyat təhlükəsizliyinin daşınma sektoru;
- nəqliyyat təhlükəsizliyinin texnoloji sektoru.

Nəqliyyat təhlükəsizliyi zonalarının sərhədlərində və onun hissələrində nəzarət-buraxılış məntəqələri, sənişinlərin yoxlanılması üçün postlar və baxış obyektləri yerləşdirilməlidir.

8.3. Yoxlama məntəqələrinin təşkili sxemi nəzarət keçidini təşkil edən aşağıda göstərilən müxtəlif texniki vasitələrin kombinasiyasının istifadəsinə əsaslanmalıdır:

- əşyaların tanınması üçün müasir üsullar əsasında vizual qiymətləndirməni təmin edən əl yükünün yoxlanılması üçün rentgenli teplovizor nəzarət qurğuları;
- tağ tipli stasionar metal detektorları;
- partlayıcı maddələrin buxarlarını və izlərini aşkar edən aparatlar və radiasiya nəzarəti üçün avtomatlaşdırılmış kompleks.

8.4. Vağzallar nəqliyyatın təhlükəsizliyinə nəzarət texniki vasitələrlə təmin edilməlidir.

8.5. Vağzal komplekslərinin layihələndirilməsi zamanı təhlükəsizliyin təmin edilməsi planına əməl olunmalı və aşağıdakılar nəzərdə tutulmalıdır:

- funksional prosesləri həyata keçirərkən 8.4 bəndinin tələbini yerinə yetirmək üçün lazım olan sahə zonaları və yerlər;
- vağzal binasına silahların, partlayıcı, təhlükəli maddələrin və qurğuların daxil olmasının qarşısını almaq üçün lazım olan qurğu və cihazların yerləşdirilməsi nəzərdə tutulan, texniki vasitələrlə təchiz edilən yoxlama məntəqələrinin nəzarət zonası (giriş nəzarəti, baqajın və əl yüklərinin nəzarət zonaları);
- heyətin yoxlanılması zonası.

8.6. Nəzarət-yoxlama zonalarının tələb olunan sayının və onların ümumi buraxılış qabiliyyətinin hesablanması sənişinlərin nəqliyyatın təhlükəsizlik zonasına maneəsiz daxil olmasını təmin etmək və zonaya keçməzdən əvvəl növbələrin yaranmasına, insanların toplanmasına yol verilməməsi şərti ilə aparılmalıdır.

Nəzarət-yoxlama zonalarının buraxılış qabiliyyəti vağzal kompleksinin maksimum saatlıq sənişin axınına uyğun olmalıdır.

8.7. Nəqliyyatın təhlükəsizliyi zonasında bir neçə nəzarət-yoxlama zonası quraşdırılarkən piyada keçidlərinin, ictimai nəqliyyatın, şəxsi nəqliyyat vasitələrinin dayanacaq və duracaq yerləri nəzərə alınmaqla sənişin axını hər bir keçid məntəqəsi üçün ayrıca hesablanmalıdır.

Hər bir keçid məntəqəsinin buraxılış qabiliyyəti vağzal kompleksinin inkişafının beşillik perspektivində sənişin axınının artımı nəzərə alınmaqla hesablanmalıdır.

9. Vağzal bina və qurğularının kompleks təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair tələblər

9.1. Vağzal binaları təbii, texnogen təhlükələrdən qorunmalı və kompleks təhlükəsizliyin təmin edilməsi üçün texnogen və təbii xarakterli fəvqəladə halların qarşısının alınması və onların nəticələrinin minimuma endirilməsi istiqamətində tədbirlər nəzərdə tutulmalıdır. Kompleks təhlükəsizliyin idarə edilməsi, bütün xidmətlər, postlar, nəzarət buraxılış məntəqələri ilə birbaşa telefon əlaqəsi olan mərkəzi məntəqədən həyata keçirilməlidir. Zərurət olduqda, kompleks təhlükəsizlik idarə etməsinin mərkəzi məntəqəsinin rabitəsinin bilavasitə informasiya mübadiləsinin ikitərəfli audioəlaqə və başqa vasitələr ilə həyata keçirilməsi təmin olunmalıdır.

9.2. Kompleks təhlükəsizliyin təmin edilməsi üçün vağzalda mühəndis sistemlərinin idarə olunmasının struktur sistemi qurulmalı və mühəndis sistemləri və yükdaşıyan konstruksiyalarının monitoring, yanğın əleyhinə mübarizə, idarəetmə, eləcə də fəvqəladə

hallarda təxliyənin idarə olunması, mühafizə və həyəcan-çağırış signalizasiyası, mühafizə televiziyası, mühafizə işıqlandırılması sistemləri ilə birlikdə fəaliyyət göstərməlidir.

Vağzalın layihələndirilməsində əlavə təhlükəsizlik sistemləri, o cümlədən antiterror texniki vasitələr nəzərdə tutulmalı, antiterror tədbirlərinin təşkilində "Terrorçuluğa qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn normativ tələblər nəzərə alınmalıdır.

9.3. Təhlükəsiz istismar şəraitinin yaradılması, qadağan olunan hərəkətlərin qarşısının alınması, fəvqəladə vəziyyətlərə səbəb ola biləcək terror və cinayət xarakterli təhdidlərin zərərləşdirilməsi üçün vağzalın kompleks təhlükəsizliyi və antiterror mühafizəsinin təşkili, mühəndis-texniki və xüsusi tədbirlərlə təmin edilməli və minimuma endirilməlidir.

9.4. Vağzal binalarının mühəndis sistemlərinin idarə olunması və monitoring sisteminin layihələndirilməsi fəvqəladə halların və onların nəticələrinin ləğv edilməsində istismar alqoritmi üzrə bütün sistemlərin qarşılıqlı əlaqələrini təmin etməlidir.

9.5. Mühəndis sistemlərinin idarə olunması və monitoring sisteminə daxil olan avtomatlaşdırılmış nəzarət sistemlərinin parametrlərinin və nəticələrinin binaların idarə olunmasının avtomatlaşdırılmış sistemə (BIAS) ötürülməsi şərtlərinin, kompleks sınaq və istismara qəbul qaydalarının siyahısı Fəvqəladə Hallar Nazirliyinin texniki şərtləri ilə, həmçinin təhlükə potensialı obyektlərdə və qurğularda təhlükəsiz həyatın təmin edilməsi sistemlərinin qiymətləndirilməsi metodikası əsasında layihələndirmə mərhələsində işlənilməli və təsdiq olunmalıdır.

Vağzalın mühəndis avadanlıqları sistemləri fəvqəladə hallar haqqında məlumatların Fəvqəladə Hallar Nazirliyinin təcili idarəolunma mərkəzinə ötürülməsini təmin etməlidir. Mühəndis sistemlərinin idarə olunması və monitoring sistemi ayrıca müstəqil zəif cərəyanlı kabel rabitələrinin sistemindən ibarət vahid informasiya məkanı bazasında qurulmalıdır.

Başqa sistemlərlə qarşılıqlı informasiya əlaqələri mərkəzi idarəetmə məntəqələri səviyyəsində həyata keçirilə bilər.

9.6. Mühəndis sistemlərinin idarəolunması və monitoring sistemi baş dispetçer məntəqəsinə, yanğın təhlükəsizlik zonalarına, yanğınsöndürmə dəstələrinin nəqli üçün liftlərə, nasos stansiyalarına, xüsusi daxili telefon rabitəsinə malik olmalıdır.

9.7. Vağzal kompleksində kənar şəxslərin daxil olmasına məhdudiyyət müəyyən edilən zonalar nəzərdə tutulmalıdır. Mühafizə olunan obyektlər məsuliyyətlik səviyyəsindən asılı olaraq təsnifatlaşdırılmalı və müvafiq texniki vasitələrlə təmin olunmalıdır.

9.8. Quylara, şaxtalara, tunellərə və başqa kommunikasiya yerlərinə ölçüləri 250x250 mm və daha böyük giriş oyuqları qapılarla və ya bağlayıcı başlıqları olan quyu qapaqları ilə və mühafizə signalizasiyası ilə təchiz olunmalıdır. Daxilolmanın məhdudlaşdırılması məqsədilə insanların keçməsinin qarşısını alan, çıxarılması mümkün olan və ya daimi polad qəfəsin nəzərdə tutulmasına yol verilir.

9.9. Fəvqəladə hallar yarandıqda binadan insanların təxliyəsinin idarəolunma sistemi kompleks təhlükəsizliyin təmin edilməsi sisteminə daxil olmalıdır. Təxliyənin idarəolunma sistemi təxliyə yollarında normal istismar rejimində bağlı olan qapıların avtomatik açılmasını təmin etməlidir.

Təxliyənin idarəolunma sistemi təxliyə yollarının yerləşməsi və onların istiqaməti haqqında insanların məlumatlandırılmasını təmin etməlidir. Təxliyə yolları elektron məlumatlandırma vasitələri və müstəqil mənbədən qidalanan elektrik lampaları ilə təchiz olunmalıdır.

9.10. Kommunikasiya və avadanlıqların təhlükəsizliyinə dair ümumi tələblər, habelə binaların və sərnişinlərin mühafizəsi tədbirləri AzDTN 2.3-1*-ə, TNvəQ 2.08.02-yə, TNvəQ III-4-80*-ə və AZS ГОСТ 27751-ə uyğun olaraq qəbul edilməlidir.

9.11. Xidmət sahəsinə girişlər, təhlükəli ərazilər, çıxıntılı konstruksiyaların dayaqları, döşəmə səviyyəsində dəyişiklik, çıxışa doğru hərəkət zolağının istiqaməti və sərhədi, rabitə və yanğından mühafizə vasitələrinin yerləşdiyi sahələr, tibb otaqları (ilk tibbi yardım üçün dərman və tibb vasitələri olan) müvafiq təhlükəsizlik və siqnal nişanları ilə işarə edilməlidir.

9.12. Vağzal binalarında təhlükəsizliyi təmin etmək, sənişinləri məlumatlandırmaq və xəbərdar etmək üçün işarələr və piktoqramlar nəzərdə tutulmalıdır.

9.13. Tikinti müddətində obyektin mühafizəsi, yenidənqurma zamanı isə insanların təhlükəsizliyi üçün həllər və tədbirlər layihələndirilərkən nəzərdə tutulmalıdır.

9.14. Platformalarda, enişlərdə, keçidlərdə sənişinlərin hərəkət etdiyi yollarda çəpərlər, məhəccərlər, sürəhilər, eləcə də digər çıxıntılı konstruksiyalar sənişinlərə xəsarət yetirə bilən iti küncələrə, çıxıntılara malik olmamalıdırlar.

9.15. Təxliyə yolları, o cümlədən keçidlər, konkorlar, piyada tunelləri vizual səmtləşməni hərəkət yolunun görünməsinə təmin etməklə iti bucaq altında döngələr olmamaqla layihələndirilməlidir.

10. Mühəndis avadanlıqlarına dair tələblər

10.1. Vağzal binalarında aşağıdakılar nəzərdə tutulmalıdır:

- AzDTN 2.11-3*-ə, AzDTN 2.11-1-ə, TNvəQ 2.08.02-yə uyğun olaraq məişət, içməli su, yanğınsöndürmə və isti su təchizatları, kanalizasiya və novlar;

- DÜİST 30494-ə, AzDTN 2.12-2*-yə, TNvəQ 2.08.02-yə uyğun olaraq isitmə, havalandırma, tüstüyə qarşı mühafizə, havanın kondisiyalaşdırılması;

- “Elektrik qurğularının quraşdırılması Qaydaları”na və DTN 2.04-05-ə uyğun olaraq elektrik təchizatı, elektrotexniki qurğular, süni işıqlandırma;

- vağzalların texnoloji layihələndirilməsi normaları nəzərə alınmaqla rabitə, siqnalizasiya növləri və vasitələri;

- Əlavə 9 üzrə vağzal komplekslərinin informasiya sistemləri.

10.2. Vağzal binalarının mühəndis sistemlərinin monitorinqi və idarə edilməsi üçün infrastrukturun sistemi və konstruksiyaların monitorinq sistemləri nəzərdə tutulmalıdır.

Vağzallarda binanın monitorinqinin quruluş, mühəndis sistemlərinin idarə edilməsi və konstruksiyaların monitorinq sistemləri nəzərdə tutulmalıdır.

10.3. Vağzal binalarında enerji ehtiyatlarının istehlakının uçuotu “Enerji resurslarından səmərəli istifadə və enerji effektivliyi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun təşkil edilməlidir.

Vağzal binalarının layihələndirilməsi zamanı “Enerji resurslarından səmərəli istifadə və enerji effektivliyi” haqqında Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri rəhbər tutulmalıdır.

10.4. Əsas sənişin yerlərində yerləşən mühəndis kommunikasiyaları asma tavanlar, birbaşa keçən şaxtalar və buna oxşar digər konstruktiv qurğularla gizlədilən və əlçatanlıq təmin edilməklə layihələndirilməlidir.

10.5. Böyük və orta vağzal binalarında mərkəzləşdirilmiş isti su təchizatı nəzərdə tutulmalıdır.

10.6. Vağzalların təsərrüfat, içməli və isti su boru xətləri layihələndirilərkən su sərfi normaları AzDTN 2.11-3* nəzərə alınmaqla Əlavə 10 üzrə qəbul edilməlidir.

10.7. Tutumu 100 sənişinə qədər olan kiçik vağzal binalarının isidilməsində müstəqil (avtonom) istilik mənbəyindən istifadə edilməsinə yol verilir.

10.8. Tunellərdə AzDTN 2.12-2*-yə və AzDTN 2.11-2-yə uyğun olaraq havalandırma və yağış suyunun kənarlaşdırılması sistemləri nəzərdə tutulmalıdır.

10.9. İsidilən keçidlərdə, tunellərdə, təmizlik inventarları saxlanılan otaqlarda havanın temperaturu 10-12°C qəbul edilməlidir.

10.10. Vağzal kompleksində bir neçə müstəqil istilik məntəqəsi quraşdırıldıqda və ya istilik daşıyıcısı kimi yüksək temperaturlu qızdırılmış sudan istifadə edildikdə istilik təchizatı üçün istilik məntəqəsindən havalandırma kamerasına temperaturu 95°C-dən yuxarı olan istilik daşıyıcısını nəql edən boru kəmərlərini qəza baş verdikdə yüksək temperaturlu mayenin, havanın təsirindən sənişinlərin və xidmət heyətinin mühafizəsi məqsədi ilə boru kəmərləri kanallarda və tunellərdə çəkilməlidir.

10.11. Vağzal binasının sahə və otaqlarının isidilməsi üçün havanın temperaturu və hava mübadiləsinin bölünməsi Əlavə 11 üzrə qəbul edilməlidir.

10.12. Böyük və orta vağzallar layihələndirilərkən əməliyyat, gözləmə zalları, işə obyektləri, habelə xidməti, eləcə də ana və uşaq otaqları havanın kondisiyalaşdırılması sistemləri ilə təchiz edilməlidir.

10.13. Soyutma sistemlərinin layihələndirilməsi AzDTN 2.12-2*-yə uyğun olaraq həyata keçirilməlidir.

10.14. Soyutma təchizat sistemlərinin mərkəzi soyutma mərkəzindən, həmçinin zona sistemlərindən istifadə etməklə quraşdırılmasına yol verilir.

10.15. İctimai tualetlərlə işçi heyət üçün nəzərdə tutulmuş tualetlərin havalandırmasının birləşdirilməsinə və ayrı sistemlə təchiz edilməsinə yol verilir.

10.16. Sənişin zalları, bilet kassaları üçün havalandırma sistemləri donmadan mühafizə təmin edilməklə istilik izolyasiya avadanlıqları ilə layihələndirilməlidir. Sistemlər ayrı-ayrı yerləşdiyi halda aralıq istilik daşıyıcısı ilə rekuperasiya sistemi nəzərdə tutulmalıdır.

10.17. Havalandırma sistemləri otaqların funksional təyinatına və iş rejiminə uyğun olaraq nəzərdə tutulmalıdır.

10.18. Sənişin sayı dəyişən yerlərdə (gözləmə zallarında, bilet kassalarında, paylayıcı vestibüldə) faktiki olaraq insanlarla dolmasından asılı olaraq havalandırma sistemlərində havanın dövretmə səviyyəsinin dəyişdirilməsinə yol verilir.

10.19. Kondisioner sistemlərinin xarici bloklarının quraşdırılması üçün əməkdaşların girişi məhdudlaşdırılmış xüsusi meydança nəzərdə tutulmalıdır.

10.20. Dispetçer otaqlarında havanın ozonlaşdırılması ilə kondisioner sistemi nəzərdə tutulmalıdır.

10.21. Kiçik vağzalların layihələndirilməsi zamanı yanğından mühafizə sistemləri və kassa blokları istisna edilməklə, enerji təchizatının etibarlılığının birinci kateqoriyasının nəzərdə tutulmamasına yol verilir.

10.22. Satış avtomatlarının, bilet satışı, əl yüklərinin avtomatik saxlama kameralarının, daxili və xarici işıq və dinamik nişanların, səsucaldanla xəbərdarlıq sistemi və videomüşahidə, reklam və dekorativ işıqlanma sistemlərinin elektrik enerjisi ilə qidalanması qruplar üzrə müstəqil xətlərlə, paylayıcı-giriş qurğudan və ya transformator yarımstansiyasından başlayaraq həyata keçirilməlidir.

10.23. Vağzalın, vağzalətrafı meydanın və perronun xarici işıqlandırılması məsafədən idarə edilən, sənişinlər üçün nəzərdə tutulan yerlərin daxili işıqlandırılması işə mərkəzləşdirilmiş nəzərdə tutulmalıdır.

10.24. Qəza işıqlandırılması aşağıdakı yerlərdə nəzərdə tutulmalıdır:

- vestibüllərdə, əməliyyat və kassa zallarında, dəhlizlərdə, keçidlərdə, qalereyalarda, pilləkənlərdə, eskalatorlarda və sənişin konveyerlərində;
- eyni vaxtda 100-dən çox insanın ola biləcəyi yerlərdə;
- əlillərin tək qala biləcəyi yerlərdə (universal və əlçatan tualet kabinələrində, liftdə, lift hollarında və təhlükəsiz zonalara uyğunlaşdırılmış pilləkən meydançalarında);
- ümumi sahəsi 50 m²-dən çox olan tualetlərdə və sənişinlər üçün əlçatan olan digər yerlərdə;
- dispetçer, radioqovşaq, rabitə mərkəzi otaqlarında, bilek kassalarında, lift kabinələrində, ana və uşaq otaqlarında, bank filiallarında, hərbi komendant və nəqliyyat polisinin xidməti otaqlarında, mühəndis avadanlığı sistemlərinin mərkəzləşdirilmiş nəzarət məntəqələrində;
- çağırış cihazları və təcili xidmət telefonları, həyəcan və yanğın siqnalizasiya düymələri, odsöndürən və digər xilas etmə vasitələri olan yerlərdə.

10.25. Vağzal kompleksinin layihələndirilməsi zamanı videomüşahidə kameralarını və digər qurğuları qoşmaq üçün yüksək keçiricilik qabiliyyətli rabitə kanallarına malik müəyyən quruluşlu kabel şəbəkəsinin istifadəsi nəzərdə tutulmalıdır.

10.26. Yeni layihələndirilən vağzal binalarında məlumatın alınması, işlənməsi, ötürülməsi və mərkəzi idarəetmənin asanlaşdırılması üçün avtomatlaşdırılmış iş yerlərini birləşdirən kompyuter şəbəkə strukturlarının qurulması nəzərdə tutulmalıdır.

10.27. Vağzal kompleksinin gözləmə zonaları sənişinlərə xidmət informasiya sistemləri ilə təchiz edilməlidir. Sənişinləri məlumatlandırmaq üçün vizual əməliyyat məlumatlarında beynəlxalq qrafik simvollara (piktoqramlara) əsaslanan stasionar məlumatlar, (sorgu bürosu, məlumat piştaxtası, mobil rabitə), radio və telexəbərdar etmə nəzərdə tutulmalıdır.

10.28. Vağzal komplekslərində səs təminatı sistemləri nəzərdə tutulmalıdır.

10.29. Əlilliyi olan şəxslərə xidmət edən zonalar (gözləmə zalı, kassalar və s.) eşitmə qabiliyyəti pozulmuş insanlar üçün eşitmə dərəcəsini yaxşılaşdıran induksiya sistemləri ilə təchiz edilməlidir.

Əlilliyi olan şəxslərə xidmət edən zonalarda məlumat qurğuları STN 62-yə uyğun olaraq layihələndirilməlidir.

Gözdən əlillər üçün vizual məlumatları audio məlumatlarla əvəz edən avadanlıq nəzərdə tutulmalıdır.

10.30. Məlumat nişanlarının vağzal ərazisində və binasında yerləşdirilməsinə ehtiyac olduqda onlar "Yol nişanları və siqnalı haqqında" Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanununa və DÜİST 12.4.026-ya uyğun olmalıdır.

Vağzal binalarında insanlar arasında çaxnaşma yaranan hallar üçün panika əleyhinə qəza işıqlandırması nəzərdə tutulmalıdır. Panika əleyhinə işıqlandırma, normal işıqlandırmanın verilməsində dayanmalar baş verdikdən 5 saniyədən gec olmamaqla qoşulmalı, normalaşdırılmış işıqlandırmanın 50 %-ni və 60 saniyədən gec olmayaraq isə normalaşdırılmış işıqlandırmanın səviyyəsinin 100 %-ni təmin etməlidir.

10.31. Vağzal binalarının ildırımdan mühafizəsi tələbləri təmin edilməlidir.

10.32. Sənişin platformalarında metal konstruksiyalar üçün torpaqlama nəzərdə tutulmalıdır.

10.33 Hava limanlarının ərazilərdə layihələndirilən vağzal binalarında mühafizə işıqlarının quraşdırılması nəzərdə tutulmalıdır.

10.34. Kommunikasiya şkafları və digər avadanlıqlar məhdud girişli otaqda yerləşdirilməlidir.

11. Sanitariya-epidemioloji tələblərin təmin edilməsinə dair tələblər

11.1. Vağzal komplekslərinin layihələndirilməsi zamanı sanitariya-epidemioloji tələblərə əməl edilməlidir.

11.2. Ümumi istifadəli sahələrdə SQ 2605-ə, TNvəQ 2.08.02-yə və "Yaşayış evlərində, ictimai binalarda və tikinti aparılan ərazilərdə 50 Hs tezlikli maqnit sahələrinə olan gigiyena tələbləri"nə uyğun olaraq sanitariya-gigiyena tələbləri təmin edilməlidir.

11.3. Vağzal otaqlarının bəzək-tamamlama işləri dezinfeksiyaya qarşı dayanıqlı olmalıdır.

11.4. Vağzalların tikintisi və bəzək-tamamlama işləri zamanı ekoloji təmiz və təhlükəsiz materiallardan istifadə edilməlidir.

İstifadə olunan bəzək-tamamlama materialları, armaturlar, fittinglər və tənzimləyici qurğular travmatik zədələnmə ehtimallarını istisna etməlidir.

11.5. Texnoloji proseslər gedən yerlərdə mikroiqlim və hava mühitinin yol verilən şərtləri SN 4088-ə uyğun nəzərə alınmalıdır.

11.6. Vağzal otaqlarında havanın keyfiyyəti DÜİST 30494-ün tələblərinə uyğun olmalıdır.

11.7. Daxili səs mənbələrindən (mühəndis avadanlığından, ayrıca daxildə tikilmiş istilik təchizatı mənbələrindən, kondisioner sistemlərindən və s.) mühafizə DTN 2.04-03-ə və DÜİST 12.1.036-ya uyğun olaraq təmin edilməlidir.

11.8. DTN 2.04-03-ə uyğun olaraq vağzal xarici və daxili mənbələrdən yaranan vibrasiyadan mühafizə tədbirləri DÜİST 12.1.036 üzrə yol verilən vibrasiya səviyyəsini təmin etməlidir.

11.9. Vağzal otaqlarında sənişinlərə xidmət göstərilən yerlərdə təbii işıqlandırma DTN 2.04-05-ün tələblərinə uyğun olmalıdır.

11.10. Vağzal binalarında mühəndis avadanlıqlarının yerləşdiyi sahələrdə səs səviyyəsi DTN 2.04-03-ə uyğun olaraq ətrafdakı tikintilərə yanaşmada tələb olunan parametrlərdən çox olmamalıdır.

11.11. Əsas otaqların daxili divarlarının və döşəmələrinin səthləri nəm təmizləmə və dezinfeksiya üçün əlverişli olmalıdır.

11.12. İctimai iaşə obyektlərinin otaqlarında, tualetlərdə, sanitariya qovşaqlarında və nəmli iş rejimli digər yerlərdə döşəmələr, divarlar və arakəsmələr nəmədavamlı materiallardan yerinə yetirilməli, divarlar və arakəsmələr azı 2 m hündürlükdə keramik tavalarla üzlənməlidir.

11.13. Vağzal binalarında təkrar istifadə material ehtiyatlarının (kağız, karton, şüşə, plastik tullantılar və s.) ayrı-ayrı yığılması üçün yerlər nəzərdə tutulmalıdır.

12. Enerjiyə qənaət və istilik istehlakının azaldılmasına dair tələblər

12.1. Vağzalların binalarının layihələndirilməsi, konstruksiyalar üçün materialların seçilməsi, həmçinin istilik təchizatı, ventilyasiya, havalandırma və kondisionerləşdirmə, su təchizatı sistemlərinin layihələndirilməsi zamanı enerji istehlakının optimal səviyyəsi təmin edilməlidir.

12.2. Binanın qoruyucu konstruksiyaları müəyyən edilmiş normalar çərçivəsində binanın isidilməsinə sərf edilən istilik enerjisinin xüsusi istehlakını təmin edən istilik-mühafizə xüsusiyyətləri ilə layihələndirilməlidir.

12.3. Vağzal binalarında istilik sərfini azaltmaq məqsədilə istilik gücləri avtomatik tənzimləmə qurğuları ilə təchiz edilməlidir.

12.4. Vağzallarda havalandırma sistemləri bir qayda olaraq avtomatik tənzimləmə qurğuları ilə təchiz edilməsi və aşağı təzyiqli layihələndirilməlidir.

12.5. Vağzallarda enerjiyə qənaət etmək məqsədilə istiliyi saxlamağa imkan verən və əlavə isidilmə tələbatını azaldan inşaat materialları tətbiq edilməlidir. Bu materiallar tikinti xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə azaltmaqla bərabər enerji istifadəsinə qənaət etmək üçün istilik və səs mühafizəsini müəyyən edilmiş normalar çərçivəsində həyata keçirməlidir.

12.6. Vağzallarda ənənəvi istilik mənbələri ilə bərabər iqtisadi cəhətdən əlverişli, ekoloji təmiz bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə etməklə işıqlandırma və isitmə sistemləri nəzərdə tutulmalıdır.

12.7. Vağzallarda yaddaşında aparılmış tənzimləməni qeyd edən, qəza vəziyyətlərində, o cümlədən bu vəziyyətlərin göstəricilərinin xarakteristikalarını və protokollarını yaddaşdan çıxartmağa imkan verən qurğular və rəqəmsal proqramlaşdırma sistemləri istifadə olunmalıdır. Mərkəzi postlar ilə kənarda yerləşən qurğular arasında ikili rabitə nəzərdə tutulmalıdır.

12.8. Vağzallarda zonaların, sahələrin və otaqların səmərəli işıqlandırılması üçün enerjiyə qənaət edən avadanlıqlardan istifadə edilməlidir. Dəmiryol vağzal binalarında enerji istifadəsini optimallaşdırmaq üçün ağıllı idarəetmə sistemlərindən (məsələn, nadir hallarda istifadə olunan zonalarda işıq və ya eskalatorların hərəkət sensorları) istifadə edilməlidir.

12.9. Vağzallarda binaların enerji səmərəliliyini yüksəltməyə müsbət təsir edən pəncərə konstruksiyalarında işıqı əks etdirən və ya spektral seçmə qabiliyyətli plyonkalardan (müşəmbəldən) istifadəyə yol verilir.

12.10. Vağzal kompleksində işıqlandırma ehtiyacları üçün istehlak olunan enerjiyə qənaət etmək məqsədilə ağıllı rejimdə idarə olunan avtomatlaşdırılmış işıqlandırma sistemləri nəzərdə tutulmalıdır.

13. Ekoloji normaların gözlənilməsi və təbii ehtiyatların səmərəli istifadə edilməsinə dair tələblər

13.1. Su sərfiyyatına qənaət etmək üçün ümumi istifadədə olan tualetlərdə əlüzüyanların su qarışdırıcı kranları "ağıllı" ("ekoclick" tipli) qurğularından, sanitariya qovşaqlarında su axınıni məhdudlaşdıran taymer və ya infraqırmızı tipli təmasla idarə olunan hava ilə zənginləşən su kranlarından istifadə edilməlidir.

13.2. Vağzallarda texnoloji avadanlığın (nasosların, kompressorların, istilik mübadilə qurğularının) soyudulması üçün su təchizatı açıq və qapalı sistemlər şəklində layihələndirilməlidir.

13.3. Vağzalların layihələndirilməsi zamanı yerli iqlimə uyğun minimum suvarma tələb edən bitkilər əkilməlidir.

13.4. Yaşılıqların landşaft elementi kimi nəzərə alınmaqla hər bir ərazi üzrə yaşıllıq sahəsi AzDTN 2.6.1-in tələbləri nəzərə alınmaqla təyin edilməlidir.

13.5. Dəmiryol vağzallarının qapalı sahələrində təbii işıqlanma şüşə tavan olmaqla müxtəlif növ ekzotik bitkilərdən: güllər, kol və ağaclardan ibarət yaşıllıq sahələrinin yaradılması layihələndirmə tapşırığı ilə müəyyənləşdirilir.

13.6. Vağzalətrafı sahələrdə “Yaşayış məntəqələrinin yaşıllıqla təmin edilməsi Normaları”nda və AzDTN 2.6-1*-də nəzərdə tutulmuş yaşıllıq faizi normaları təmin edilməlidir.

13.7. Texnoloji avadanlıqların (nasosların, kompressorların, istilik mübadilə qurğularının) istismarından yaranan tullantı sularının kanalizasiya şəbəkəsinə ötürülməsindən əvvəl müvafiq normalara uyğun təmizlənməsi təmin edilməlidir.

13.8. İstiliyə qənaət etmək məqsədilə istilik enerjisi qovşağı istilik, su, buxar sayğacları, istilik daşıyıcılarının parametrlərini qeydə alan cihaz və digər ölçmə vasitələri ilə təchiz edilməlidir.

Beynəlxalq və şəhərlərarası sərnişindaşımalar üçün vağzalların hesablama tutumunun müəyyən edilməsi

Vağzalın hesablama tutumu yola düşənlər, gələnlər, qarşılayanlar, yola salanlar (hansılardan ki, qısamüddətli yerləşmə müəyyənləşdirilmiş yerlərdə (vestibüllərdə, əməliyyat, kassa və gözləmə zallarında və s.) eyni vaxtda yerləşməsi mümkündür) nəzərə alınaraq, normativ xidmət şəraitinə və bir sərnişinə düşən sahəyə əməl edilməklə eyni vaxtda xidmət göstərilən sərnişinlərin sayıdır.

Eyni vaxtda xidmət göstərilənlərin sayının hesablanması zamanı yola düşən sərnişinlərin, eləcə də vağzalın qısa müddət ərzində qalmaq üçün nəzərdə tutulmuş yerlərdə (vestibül, əməliyyat və kassa zalları, gözləmə otaqları) yola salan, qarşılayan şəxslərin sayı, normativ xidmət şərtləri və bir nəfərə düşən sahə nəzərə alınmalıdır.

Şəhərlərarası sərnişin daşımaları üçün vağzalın hesablama tutumu T^h , sərnişin/st, aşağıdakı düstur ilə müəyyən edilir, böyük tərəfə yuvarlaqlaşdırılır və 100-ə bölünən (kiçik vağzallar üçün 50-yə bölünən) qəbul edilir:

$$T^h = A^h \frac{T}{100} \quad (1.1)$$

Burada A^h – verilmiş vağzaldan yola düşən sərnişinlərin (1.3) düsturu ilə təyin olunmuş gündəlik hesablama axınıdır;

T - vağzalın hesablama tutumunun normasıdır, hesablama ili üçün yola düşən sərnişinlərin orta gündəlik sərnişin axını A -dan asılı olaraq %-lə Cədvəl 1.1-ə uyğun qəbul olunur və vağzalın sərnişin yerlərinə aid edilir.

Cədvəl 1.1

Yola düşən sərnişinlərin orta gündəlik sərnişin axını, A	Vağzalın hesabi sərnişin tutumunun norması, T (A -dan %-lə)
500-ə qədər	39-36
500-dən 1000-dək (daxil olmaqla)	36-32
1000-dən 2000-dək (daxil olmaqla)	32-29
2000-dən 4000-dək (daxil olmaqla)	29-25
4000-dən 7000-dək (daxil olmaqla)	25-21
7000-dən 12000-dək (daxil olmaqla)	21-19
12000-dən 18000-dək (daxil olmaqla)	19-17
18000-dən 25000-dək (daxil olmaqla)	17-16
25000-dən artıq	16-15 və ya layihə tapşırığına əsasən

Gün ərzində sərnişin axınının qeyri-bərabər paylanması, əksər sərnişin qatarlarının gecə vaxtı yola salınması hallarında T -nin qiyməti (onun hər bir həddində yerli şəraitə uyğun olaraq dəqiqləşdirilməsi ilə) A -nın nisbi kiçik qiymətləri üçün daha böyük qəbul edilir.

A - hesablama ili üçün yola düşən sərnişinlərin orta gündəlik axınıdır, aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$A = \frac{A^{h_{il}}}{365} \quad (1.2)$$

Burada $A^{h_{il}}$ layihələndirilən vağzalda hesablama ili ərzində xidmət göstərilməsi nəzərdə tutulan yola düşən sənişinlərin sayı ilə müəyyən edilən illik hesablama sənişin axınıdır; xidmət edilən regionda əhalinin ehtimal olunan sayı və hərəkətliliyinin göstəriciləri nəzərə alınmaqla texniki-iqtisadi əsaslandırılmalara əsasən gələcək inkişaf nəzərə alınmaqla müəyyən edilir:

- kiçik və orta vağzallar üçün – vağzalın tikintisinin (yenidən qurulmasının) bitməsindən sonra onun istismarının 10-cu ilində, böyük vağzallar üçün – layihə tapşırığı üzrə.

Beynəlxalq, şəhərlərarası sənişin daşımalarına xidmət göstərən vağzallar üçün gündəlik hesablama sənişin axını $A^{h_{gün}}$, sənişin/gün, (1.3) düsturu ilə hesablanır:

$$A^{h_{gün}} = \frac{A^{h_{il}} \cdot k_1 \cdot k_2 \cdot k_3}{365} = A \cdot k_1 \cdot k_2 \cdot k_3 \quad (1.3)$$

Burada, k_1 - A ilə müqayisədə ilin ən çox yüklənmiş üç ayı üzrə orta gündəlik sənişin axınının dəyişməsinə nəzərə alan mövsümi qeyri-bərabərlik əmsalıdır; qiyməti 1,1-dən 1,3-ə qədər qəbul edilir; əmsalın daha böyük qiyməti kütləvi istirahət, kurort, tarixi yerlərdə yerləşən vağzallar üçün qəbul edilir;

k_2 – gələn sənişinləri, həmçinin qarşılayanları və yola salanları nəzərə alan mövsümi qeyri-bərabərlik əmsalıdır; qiyməti 1,1-dən 1,25-dək qəbul edilir və yerli şərait nəzərə alınmaqla dəqiqləşdirilir;

k_3 – A ilə müqayisədə həftənin ən çox yüklənmiş iki günündə günlük sənişin axınının dəyişməsinə nəzərə alan gündəlik qeyri-bərabərlik əmsalıdır; qiyməti 1,2-dən böyük qəbul edilmir.

Şəhəratrafi sərnişin daşımalarına xidmət edən vağzal komplekslərinin qurğularının hesablama göstəricilərinin müəyyən edilməsi

2.1 Şəhəratrafi sərnişin daşımalarına xidmət edən vağzalların sərnişin axınının müəyyən edilməsi

Vağzaldan yola düşən sərnişinlərin saatlıq axını $A^{h_{saat}}$, sərnişin/st, aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

$$A^{h_{saat}} = \frac{A \cdot k_1 \cdot k_2 \cdot k_3}{n_s} = \frac{A^{h_{il}} \cdot k_1 \cdot k_2 \cdot k_3 \cdot k_4 \cdot k_5}{365 n_s} \quad (2.1)$$

Burada, $A^{h_{il}}$ - vağzaldan yola düşən sərnişinlərin illik sərnişin axınından təyin edilmiş orta gündəlik axınıdır;

$A^{h_{il}}$ - tikintisi başa çatdıqdan sonra vağzalın istismarının 10-cu ilində texniki-iqtisadi hesablamalar əsasında yola düşən sərnişinlərin illik hesablama axınıdır;

n_s - vağzalın işləməli olduğu günlük saatların sayıdır, bir qayda olaraq yerli şəraitə uyğun götürülür və qiyməti 18-20 st qəbul edilir;

k_1 - orta gündəlik sərnişin axını A ilə müqayisədə ilin ən çox yüklənmiş üç ayı üzrə orta gündəlik sərnişin axınının dəyişməsinə nəzərə alan mövsümi (aylıq) qeyri-bərabərlik əmsalıdır; qiyməti 1,0-dən 1,2-dək qəbul edilir; əmsalın nisbətən daha böyük qiyməti əsas stansiyadan ən uzaq vağzallar üçün qəbul edilir;

k_2 - gələn sərnişinləri, həmçinin qarşılayan və yola salanları nəzərə alan əmsaldır; adətən qiyməti 1,0 qəbul edilir.

k_3 - orta gündəlik sərnişin axını A ilə müqayisədə həftənin ən çox yüklənmiş iki günündə günlük sərnişin axınının dəyişməsinə nəzərə alan gündəlik qeyri-bərabərlik əmsalıdır; böyük şəhərlərdə yerləşən vağzallar üçün qiyməti 1,5-dən 1,25-dək, digər hallarda isə 1,1-dən 1,15-dək qəbul edilir.

k_4 - gün ərzində yola düşən sərnişin axınının saatda dəyişməsinə nəzərə alan saatlıq qeyri-bərabərlik əmsalıdır; qiyməti 1,4-dən 1,7-dək qəbul edilir; əmsalın nisbətən böyük qiymətləri baş stansiya yaxın yerləşmiş vağzallar üçün qəbul edilir.

k_5 - bir saat ərzində axının qeyri-bərabər paylanma əmsalıdır; qiyməti 1-dən 1,4-dək qəbul edilir.

2.2 Şəhəratrafi sərnişin daşımaları üçün vağzalların tutumunun müəyyən edilməsi

Şəhəratrafi vağzalının sərnişin binasının hesablama tutumu $T^{h_{vağ.b.}}$, sərnişin, hesablama sərnişin axınından asılı olaraq aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

$$T^{h_{vağ.b.}} = A^{h_{saat}} \cdot k_6 \cdot k_7 \quad (2.2)$$

Burada, $A^{h_{saat}}$ – vağzaldan yola düşən sərnişinlərin saatlıq hesablama axını, *sərnişin/st*, (2.1.) düsturu ilə müəyyən edilir;

k_6 – qatarların hərəkət fasilələrindən asılı olaraq sərnişin pavilyonundan istifadə edən sərnişinlərin sayını nəzərə alan əmsaldır; qatarların hərəkətinin intensiv vaxtlarında qiyməti 15 dəqiqəyədək fasilələrdə 0,3; 15 dəqiqədən 30 dəqiqəyə qədər fasilələrdə - 0,4; 30 dəqiqədən çox fasilələrdə isə - 0,5 qəbul edilir;

k_7 - tikinti sahəsinin iqlim şəraitini nəzərə alan əmsaldır; qiyməti 0,5-ə bərabər qəbul edilir.

Şəhəratrafi vağzalı sərnişin binasının tutumunun qiyməti böyük tərəfə yuvarlaqlaşdırılır və 100-ə bölünən qəbul edilir.

Əlavə 3

Bilet kassalarının, özünəxidmət tranzaksiya terminallarının və bilet çap edən avtomatların (bilet satışı nöqtələrinin) sayının müəyyən edilməsi

3.1. Şəhəratrafi sərnişin daşımalarda bilet satışı nöqtələrinin sayının hesablanma metodikası

Bilet satışı nöqtələrinin tələb olunan sayının hesablanması (3.10) bərabərsizliyinin ödənilməsi şərti əsasında (3.8) və (3.9) düsturları ilə yerinə yetirilir. Kassaların sayına perron bilet kassaları, bilet çap edən avtomatlar ("çıxış"da kassalar və bilet çap edən avtomatlar) daxil edilmir. Onların sayı (3.3) düsturu nəzərə alınmaqla hesablanır.

Maksimum daşıma günündə vağzal kompleksindən yola düşən sərnişinlərin ümumi sayı $A^{max}_{y.d.}$ (3.1) düsturu ilə hesablanır:

$$A^{max}_{y.d.} = A^{h_{saat}} \cdot n_{saat} \quad (3.1)$$

Burada, $A^{h_{saat}}$ – (2.1) düsturu ilə müəyyən olunan, vağzaldan yola düşən sərnişinlərin saatlıq hesablama axınıdır, *sərnişin/st*;

n_{saat} – vağzalı gün ərzində ehtimal olunan iş saati, *saat* (layihə tapşırığı üzrə müəyyən edilir).

Bilet satışı nöqtələrinə maksimum daşımaların bir günü ərzində edilən müraciətin ümumi sayı D_{max} (3.2) düsturu ilə müəyyən olunur:

$$D_{max} = \frac{(1-\alpha_c-\alpha_m)}{\beta} \cdot A^{max}_{y.d.} \quad (3.2)$$

Burada, α_c - çoxsaylı istifadə oluna bilən gediş sənədlərinə (nəqliyyat kartları, mövsümi çoxsaylı gediş sənədləri) malik olan sərnişinlərin payıdır; şəhəratrafi qatarlardan istifadə edənlərin payından asılı olaraq müəyyən edilir (qiyməti istiqamətin xüsusiyyətindən asılı olaraq 0,1-dən 0,5-dək qəbul edilir);

- bileti məlumat-telekommunikasiya şəbəkəsindən - internet vasitəsilə əldə edən sərnişinlərin payıdır; şəhəratrafi qatarlardan istifadə edənlərin payından asılı olaraq müəyyən edilir (qiyməti müraciət sahəsindən asılı olaraq 0,01-dən 0,3-dək qəbul edilir);

- (3.1) düsturu ilə təyin edilən, maksimum daşıma günündə yola düşən sərnişinlərin sayıdır, *sərnişin/gün*;

- bir nəfərin aldığı biletlərin (yerlərin) orta sayıdır, *ədəd*, (qiyməti 1,1-dən 1,2-dək qəbul edilir);

3.1.2. Bilet satışı nöqtələrinə günlük müraciətin qeyri-bərabərlik əmsalı (3.3) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$K_{q.b} = \frac{A_{pik} \cdot t_{gün}}{A_{y.d.}^{max} \cdot t_{pik}} \quad (3.3)$$

Burada, A_{pik} - pik saatlarda bilet satışı nöqtələrinə müraciətlərin sayıdır;

$t_{gün}$ - gün ərzində bilet satışı nöqtələrinin işləmə müddətidir, st , vağzalın işləmə vaxtı n_c nəzərə alınmaqla layihə tapşırığına əsasən təyin olunur;

$A_{y.d.}^{max}$ - (3.1) düsturu ilə müəyyən edilir;

t_{pik} - bilet satışı nöqtələrinə intensiv müraciətin pik dövrünün davametmə müddətidir, st ; A_{pik} , $t_{gün}$ və t_{pik} – qatarların hərəkətinin və sənişin axınının proqnozlaşdırılan həcmliəri nəzərə alınmaqla proqnozlaşdırma modelləşdirməsi və ya verilmiş poliqonda şəhəratrafı qatarların oxşar yola düşmə məntəqələrinin qiymətlərinin ekstrapolyasiyası əsasında müəyyən edilir.

Şəhəratrafı daşımalarda bilet satışı nöqtələrinə müraciətin intensivliyi λ , *nəfər/st*, (3.4) düsturu ilə hesablanır:

$$\lambda = \frac{D_{max}}{t_{gün}} K_{q.b} \quad (3.4)$$

Burada, D_{max} – (3.2) düsturu ilə müəyyən edilir;

$K_{q.b}$ – (3.3) düsturu ilə hesablanır;

$t_{gün}$ – gün ərzində bilet satışı nöqtələrinin işləmə müddətidir, vağzalın işləmə müddəti n_s nəzərə alınmaqla layihə tapşırığı üzrə qəbul edilir.

Əlavə xidmətlərin göstərilməsi (mobil rabitə, məlumat-telekommunikasiya, internet və s. ödənişlərin yerinə yetirilməsi) ilə bilet çap edən avtomatların məşğulluğunu nəzərə alan əmsal τ (3.5) düsturu ilə hesablanır:

$$\tau = \frac{\lambda}{\lambda_i + \lambda} \quad (3.5)$$

Burada, λ_i – (3.4) düsturu ilə müəyyən edilir, bilet satışı nöqtələrinə kənar istifadəçilər tərəfindən edilən müraciətlərin intensivliyidir, *nəfər/st*, eyni tipli bilet satışı nöqtələrinin istifadəsi üzrə məlumatlar əsasında hesablanır.

Layihə tapşırığı üzrə K_{bca} kassa pəncərələrinin və bilet çap edən avtomatların ümumi sayından pay qəbul edilir və (3.6) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$k_{bca} = \frac{S_{bca}}{S_K + S_{bca}} \quad (3.6)$$

Burada, $S_{b\zeta a}$ – (3.8) düsturu ilə müəyyən edilir. S_k – (3.9) düsturu ilə müəyyən edilir.

Vağzalda bilet satışı nöqtələrinin minimum sayı aşağıdakı bərabərsizliklə müəyyən edilir:

$$S \geq \frac{\lambda \left(k_{b\zeta a} \left(\frac{1}{\tau} - 1 \right) + 1 \right) t_{xmk} t_{xmb\zeta a}}{0,97 \left((1 - k_{b\zeta a}) t_{xmb\zeta a} - k_{b\zeta a} t_{xmk} \right)} \quad (3.7)$$

Burada, λ – (3.4) düsturu ilə hesablanır;

$k_{b\zeta a}$ – (3.6) düsturu ilə müəyyən edilir;

τ – (3.5) düsturu ilə hesablanır;

t_{xmk} – şəhərətrafı sənişin daşımalarda sənişinlərə kassa xidmətinin orta müddətidir, st, ($t_{xmk}=0,3 \div 0,5$ dəqiqə);

$t_{xmb\zeta a}$ – bilet çap edən avtomatlarda sənişinlərə xidmətin orta müddətidir, st, onların texniki xarakteristikası ilə müəyyən edilir).

Bilet çap edən avtomatların sayı $S_{b\zeta a}$ (3.8) düsturu ilə hesablanır:

$$S_{b\zeta a} = S \cdot k_{b\zeta a} \quad (3.8)$$

Burada S – bilet satış nöqtələrinin cəminin sayıdır, ədəd.

Vağzal komplekslərində bilet kassalarının sayı (3.9) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$S_k = (1 - k_{b\zeta a}) \quad (3.9)$$

Bilet kassalarının S_k və bilet çap edən avtomatların sayı $S_{b\zeta a}$ qəbul edildiyi halda kassirin və ya avtomatların yüklənmə əmsalı aşağıdakı şərti ödəməlidir:

$$\varphi = \frac{\lambda \left(k_{b\zeta a} \left(\frac{1}{\tau} - 1 \right) + 1 \right)}{\mu} \leq 0,97 \quad (3.10)$$

Burada λ – (3.4) düsturu ilə müəyyənləşdirilən şəhərətrafı daşımalarda bilet satışı nöqtələrinə müraciətlərin intensivliyidir, nəfər/st;

μ – şəhərətrafı sənişinlərə xidmətin orta intensivliyidir, nəfər/st, (3.11) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$\mu = \frac{S_k}{t_{xmk}} + \frac{S_{b\zeta a}}{t_{xmb\zeta a}} \quad (3.11)$$

Burada, S_k – (3.9) düsturu ilə hesablanır;

t_{xmk} – şəhəratrafı kassalarda sənişinlərə göstərilən xidmətin orta vaxtıdır;

S_{bca} – (3.8) düsturu ilə müəyyən edilir;

t_{xmbca} – bilet çap edən avtomatlarda sənişinlərə göstərilən xidmətin orta vaxtıdır.

3.2. Beynəlxalq və şəhərlərarası sənişin daşımalarında bilet satışı nöqtələrinin tələb olunan sayının müəyyən edilməsi

Bilet satışı nöqtələrinin tələb olunan sayı (3.21) bərabərsizliyinin ödənilməsi şərtindən (3.19) və (3.20) düsturları ilə müəyyən edilir.

Beynəlxalq, şəhərlərarası vağzal kompleksində maksimum sənişin daşıma günündə yola düşən sənişinlərin ümumi sayı, $S_{y.d}^{max}$, sənişin/st, (3.12) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$A_{y.d}^{max} = A_{gün}^h \cdot n_s \quad (3.12)$$

Burada, $A_{gün}^h$ – yola düşən sənişinlərin hesablama saatlıq axınıdır, sənişin/st, (1.3) düsturu ilə müəyyən edilir;

n_s – vağzalın gün ərzində iş saatlarının ehtimal olunan sayıdır (layihə tapşırığı ilə müəyyən edilir).

Beynəlxalq, şəhərlərarası vağzal kompleksinin maksimum sənişin daşıma günündə bilet kassalarına və özünəxidmət tranzaksiya terminallarına müraciətlərin ümumi sayı (3.13) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$D_{max} = \frac{\alpha_{gün} \cdot S_{y.d}^{max} + S_{prs}}{\beta(1-\gamma)} \quad (3.13)$$

Burada, $\alpha_{gün}$ – vağzal kompleksində beynəlxalq, şəhərlərarası istiqamətlərə gedən qatarlara bilet alan sənişinlərin payıdır. Dəmiryol agentliklərində, internet məlumat telekommunikasiya şəbəkəsində, digər vağzal komplekslərində və gediş sənədlərinin (biletlərin) başqa vasitələrlə yayımlanmasından bilet əldə edən sənişin payıdır. Vahiddən çıxmaqla hesablanır.

Aparılmış araşdırmalara görə yola düşmə stansiyasından asılı olaraq qiyməti 0,7 və daha böyük qəbul edilir.

$A_{y.d}^{max}$ –maksimum daşıma günündə yola düşən sənişinlərin sayı (3.12) düsturu ilə müəyyən edilir.

S_{prs} – digər vağzallardan gediş sənədləri (biletləri) əldə etmək məqsədilə gün ərzində beynəlxalq, şəhərlərarası sənişin daşımaları kassalarına və konkret vağzal kompleksinin özünəxidmət tranzaksiya terminallarına müraciət edən sənişinlərin proqnozlaşdırılan sayı, sənişin/gün;

β – bir nəfər tərəfindən alınan biletlərin (yerlərin) orta sayı, ədəd (analoji vağzal komplekslərinin araşdırmaları əsasında orta qiyməti 1,3 qəbul edilir);

γ – kassaya və ya özünəxidmət tranzaksiya terminalına müraciət edən gediş sənədindən (biletədən) imtina edən sənişinlərin payıdır, analoji vağzal komplekslərinin

göstəriciləri əsasında müəyyən edilir (istiqamətdən və mövsümdən asılı olaraq -nın qiyməti 0,1-dən 0,25-dək qəbul edilir).

Kassa və ya özünəxidmət tranzaksiya terminallarına günlük qeyri-bərabər müraciət əmsalı K_{qb} (3.14) düsturu ilə müəyyən edilir.

$$K_{qb} = \frac{A_p \cdot t_{gün}}{A_{y.d}^{max} \cdot t_{pik}} \quad (3.14)$$

Burada A_p – pik saatlarda kassa və ya özünəxidmət tranzaksiya terminallarına müraciətlərin sayı, sənişin;

$t_{gün}$ – gün ərzində kassaların və özünəxidmət tranzaksiya terminallarının işləmə müddəti, st; vağzalın işləmə vaxtı n_c nəzərə alınmaqla layihə tapşırığına əsasən müəyyən edilir;

t_{pik} –kassalara və özünəxidmət tranzaksiya terminallarına intensiv müraciətin pik dövrünün davamətmə müddəti, st;

$A_p, t_{pik}, t_{gün}$ – qatarların hərəkətinin və sənişin axınının proqnozlaşdırılan həcmələri nəzərə alınmaqla proqnozlaşdırma modelləşdirilməsi və ya verilmiş poliqonda beynəlxalq, şəhərlərarası istiqamətlərdə sənişin daşıyan qatarların oxşar yola düşmə vağzallarının qiymətlərinin ekstrapolyasiyası əsasında müəyyən edilir.

$A_{y.d}^{max}$ - (3.1) düsturu ilə müəyyən edilir, maksimum daşıma günündə yola düşən sənişinlərin sayıdır, *sənişin/gün*;

Beynəlxalq, şəhərlərarası sənişin daşımalarında kassalara və özünəxidmət terminallarına müraciətin intensivliyi λ nəfər/st (3.15) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$\lambda = \frac{D_{max}}{t_{gün}} \cdot K_{qb} \quad (3.15)$$

Burada, D_{max} – vağzal kompleksinin beynəlxalq, şəhərlərarası maksimum daşıma günündə kassalara və özünəxidmət terminallarına edilən müraciətlərin ümumi sayıdır, sənişin/gün (3.13) düsturu ilə müəyyən edilir;

K_{qb} – (3.14) düsturu ilə müəyyən edilir;

$t_{gün}$ – gün ərzində kassaların və özünəxidmət tranzaksiya terminallarının işləmə müddətidir, vağzalın işləmə müddəti n_c nəzərə alınmaqla layihə tapşırığına əsasən müəyyən edilir.

Əlavə xidmətlər göstərilməklə (nəzarət kuponlarının çap edilməsi, cədvəlin göstərilməsi və boş yerlərin olması və s.) özünəxidmət tranzaksiya terminallarının məşğulluğunu nəzərə alan τ əmsalı (3.16) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$\tau = \frac{\lambda}{\lambda_i + \lambda} \quad (3.16)$$

Burada, λ_i - özünəxidmət əməliyyat terminallarına kənar istifadəçilər tərəfindən edilən müraciətlərin intensivliyidir, nəfər/st, eyni tipli avtomatların istifadəsi üzrə göstəricilər əsasında hesablanır.

Layihə tapşırığı üzrə hər bir kassa zalında (zonasında) minimum bir ədəd kassanın olması şərtindən kassa pəncərələrinin və özünəxidmət tranzaksiya terminallarının ümumi sayından pay $K_{\bar{o}.t.t.}$ (3.17) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$K_{\bar{o}.t.t.} = \frac{S_{\bar{o}.t.t.}}{S_k + S_{\bar{o}.t.t.}} \quad (3.17)$$

Vağzalda bilet satışı yerlərinin (kassaların, özünəxidmət tranzaksiya terminallarının) minimum sayı aşağıdakı bərabərsizliklə müəyyənləşdirilir:

$$S \geq \frac{\lambda \left(K_{\bar{o}.t.t.} \left(\frac{1}{\tau} - 1 \right) + 1 \right) \cdot t_{xm\bar{o}tt}}{0,97 \left((1 - K_{\bar{o}.t.t.}) \cdot t_{x.m.\bar{o}.t.t.} - K_{\bar{o}.t.t.} \cdot t_{x.m.k} \right)} \quad (3.18)$$

Burada, λ – (3.15) düsturu ilə müəyyən edilir;

$K_{\bar{o}.t.t.}$ – kassa pəncərələrinin və özünəxidmət tranzaksiya terminallarının ümumi sayında özünəxidmət əməliyyat terminallarının payıdır;

τ – (3.16) düsturu ilə müəyyən edilir;

$t_{x.m.k}$ – beynəlxalq, şəhərlərarası istiqamətlərdə gedən qatarların kassalarında sənişinlərə göstərilən xidmətin orta müddəti, st, ($t_{x.m.k} = 2 - 3$ dəqiqə və ya $0,033 \div 0,050$ saat qəbul edilir);

$t_{xm\bar{o}tt}$ - özünəxidmət tranzaksiya terminalında sənişinlərə xidmətin orta vaxtıdır, saat, ($t_{xm\bar{o}tt}$ -nin qiyməti özünəxidmət əməliyyat terminalının konkret modelinin texniki göstəricisindən müəyyən edilir, adətən 8-10 dəqiqə və ya 0,13-0,17 saat təşkil edir).

Vağzal kompleksində bilet kassalarının S_k və özünəxidmət tranzaksiya terminallarının $S_{\bar{o}.t.t.}$ sayı uyğun olaraq (3.19) və (3.20) düsturları ilə müəyyən edilir:

$$S_{\bar{o}.t.t.} = S \cdot K_{\bar{o}.t.t.} \quad (3.19)$$

$$S_k = S(1 - K_{\bar{o}.t.t.}) \quad (3.20)$$

Burada S – bilet satış yerlərinin (kassa və özünəxidmət tranzaksiya terminalları) ümumi sayıdır, ədəd;

$K_{\bar{o}.t.t.}$ – kassa pəncərələrinin və özünəxidmət tranzaksiya terminallarının sənişin sayından özünəxidmət əməliyyat terminallarının payıdır.

Bilet kassalarının S_k və özünəxidmət tranzaksiya terminallarının $S_{\bar{o}.t.t.}$ qəbul edilmiş sayı üzrə kassirin və ya terminalın yüklənmə əmsalı φ (3.21) şərtini ödəməlidir:

$$\varphi = \frac{\lambda(K_{\text{ö.t.t.}}(\frac{1}{\tau}-1)+1)}{\mu} \leq 0,97 \quad (3.21)$$

Burada, λ – (3.15) düsturu ilə hesablanır;

$K_{\text{ö.t.t.}}$ - kassa pəncərələrinin və özünəxidmət tranzaksiya terminallarının ümumi sayında özünəxidmət tranzaksiya terminallarının payıdır.

μ – beynəlxalq, şəhərlərarası daşımalar üzrə yola düşən sənişinlərə xidmətin orta intensivliyidir, nəfər/st, (3.22) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$\mu = \frac{S_k}{t_{xmk}} + \frac{S_{\text{ö.t.t.}}}{t_{x.m.\text{ö.t.t.}}} \quad (3.22)$$

Burada, S_k – vağzal kompleksində bilek kassalarının sayıdır, ədəd;

t_{xmk} - beynəlxalq və şəhərlərarası istiqamətlərdə yola düşən qatarların kassalarında sənişinlərə xidmətin orta vaxtıdır, st, ($t_{x.m.k}$ –nin qiyməti 2 – 3 dəqiqə və ya 0,033 ÷ 0,050 saat qəbul edilir).

$S_{\text{ö.t.t.}}$ - vağzal kompleksində özünəxidmət tranzaksiya terminallarının sayıdır, ədəd

$t_{x.m.\text{ö.t.t.}}$ - özünəxidmət tranzaksiya terminalında sənişinə orta xidmət vaxtıdır (bilek çap edən avtomatın konkret modelinin texniki göstəriciləri ilə müəyyən edilir, adətən 8-10 dəqiqə və ya 0,13-0,17 saat təşkil edir).

3.3. Perron bilek kassalarının və bilek çap edən avtomatların (“çixış”da kassalar, bilek çap edən avtomatlar) tələb olunan sayının müəyyənləşdirilməsi

Perron bilek kassaları və bilek çap edən avtomatlar elektrik qatarlarında ödəniş-nəzarət və gedişlərinin qeydə alınmasının avtomatlaşdırılmış sistemi ilə təchiz edilmiş vağzal komplekslərində perron tərəfdən turniket xəttinin arxasında quraşdırılır.

Perron bilek kassalarının, bilek çap edən avtomatların sayı turniketlərlə təchiz edilmiş hər bir qapalı dövrə üçün 1 ədəddən az olmamaqla layihə tapşırığı üzrə müəyyən edilir.

Perron bilek kassalarının və bilek çap edən avtomatların sayının nisbəti layihə tapşırığı üzrə müəyyən edilir, lakin perron bilek kassalarının və bilek çap edən avtomatların yerləşdiyi hər bir kassa zalında (zonasında) bir ədəddən az olmayaraq kassa aparatı quraşdırılmalıdır.

Nəzarət-buraxılış xətlərində turniketlərin sayının müəyyən edilməsi

Turniketlərin tələb olunan sayı N (4.1) düsturu ilə hesablanır:

$$N = \frac{tA \cdot k_1}{i} \quad (4.1)$$

Burada, t – turniketdən keçən sərnişinin sərf etdiyi vaxtdır, qiyməti $t \leq 0,35$ dəq. qəbul edilir;

A – sərnişinlərin turniketdən toplu halında keçməsinin maksimum ölçüsüdür (bir şəhəratrafı qatardan çıxan sərnişinlərin maksimum sayıdır, adaşəkilli sərnişin platformasında isə iki qarşı-qarşıya gələn qatardan çıxan sərnişinlərin maksimum sayıdır), *nəfər*;

k_1 – ehtiyat əmsalıdır; qiyməti $k=1,1 \div 1,25$ qəbul edilir;

i – minimum vaxt intervalıdır, hansı ki, bu müddət ərzində sərnişin axını buraxılır (bir qayda olaraq, sərnişinlərin növbəti toplu halında keçidi başlayanadək 5 dəqiqədən çox olmayan müddətdir). Şəhəratrafı qatardan çıxan sərnişinlərin turniketlərdən keçdiyi vaxt intervalı iki kəmiyyətdən – şəhəratrafı qatarların ardıcıl gəlişləri və sərnişinlərin ən uzaq vaqondan turniket pavilyonunun xaricində yerləşən sərnişin axınının yerləşdirilməsi məntəqəsinə keçməsi vaxtları arasındakı minimum intervaldan ən kiçiyinin seçilməsi ilə müəyyən edilir;

Turniketlərin sayı vağzalın tikintisi başa çatdıqdan sonra 10-cu ildə hesablama sərnişin axını üzrə müəyyən edilir. Hesablama göstəriciləri olmadıqda sərnişinlərin sayı cari vəziyyətin 1,1 artımı ilə qəbul edilir.

Vağzallarda piyada keçidinin eninin müəyyənləşdirilməsi

Vağzallarda piyada keçidinin eni V_{pk} beynəlxalq, şəhərlərarası və şəhəratrafi istiqamətlərdə platformalar üzrə sənişinlərin paylanması nəzərə alınmaqla, sənişin axınından asılı olaraq (5.1) düsturu ilə müəyyən edilir:

$$V_{pk} = 2 \left(\frac{A_{gün}^h \cdot \alpha_{yd}}{Q_{bb} t_{iv}} + \frac{A_{saat}^h \cdot \alpha_{sp}}{Q_{sb}} + \frac{A_{tpr}}{Q_{tp}} \right) + 0,6 \quad (5.1)$$

Burada, $A_{gün}^h$ - (1.3) düsturu ilə hesablanan beynəlxalq, şəhərlərarası sənişin daşımalarında hesablama gündəlik axındır;

A_{saat}^h - (2.1) düsturu ilə hesablanan şəhəratrafi daşımalarda sənişinlərin hesablama saatlıq axınıdır;

A_{tpr} – dəmiryollarından keçən tranzit piyadaların proqnozlaşdırılan saatlıq axınıdır, qiyməti hər iki tərəfdən vağzala bitişik rayonlarda perspektiv tikinti, nəqliyyat və piyadalara xidmətlər nəzərə alınmaqla proqnozlaşdırılan modelləşdirmənin nəticələrinə əsasən müəyyən edilir. Mövcud tikintilər olan ərazilərdə yeni tikilən və yenidən qurulan vağzal komplekslərində tranzit axının qiymətinin tranzit piyadaların mövcud sayı üzrə 1,25 ehtiyat əmsalı ilə qəbul edilməsinə yol verilir;

α_{yd} - keçidlə qarşı, yan tərəfə və əsas platformalara keçən sənişinlərin sayında şəhəratrafi istiqamətlər üzrə yola düşən sənişinlərin payı;

α_{sp} – şəhəratrafi gedişlərdə keçid boyunca qarşı, yan tərəflərə və əsas platformalara gedən sənişinlərin payıdır;

Q_{bb} – cədvəl 5.1 üzrə qəbul edilən, beynəlxalq, şəhərlərarası istiqamətlərdə 1 m enində sənişin keçidinin buraxılış qabiliyyətidir, *nəfər/st*;

Q_{sb} – cədvəl 5.1 üzrə qəbul edilən, şəhəratrafi istiqamətdə 1 m enində sənişin keçidinin buraxılış qabiliyyətidir, *nəfər/st*;

Q_{tr} – cədvəl 5.1 üzrə qəbul edilən, tranzit piyada keçidlərində 1 m enində sənişin keçidinin buraxılış qabiliyyətidir, *nəfər/st*;

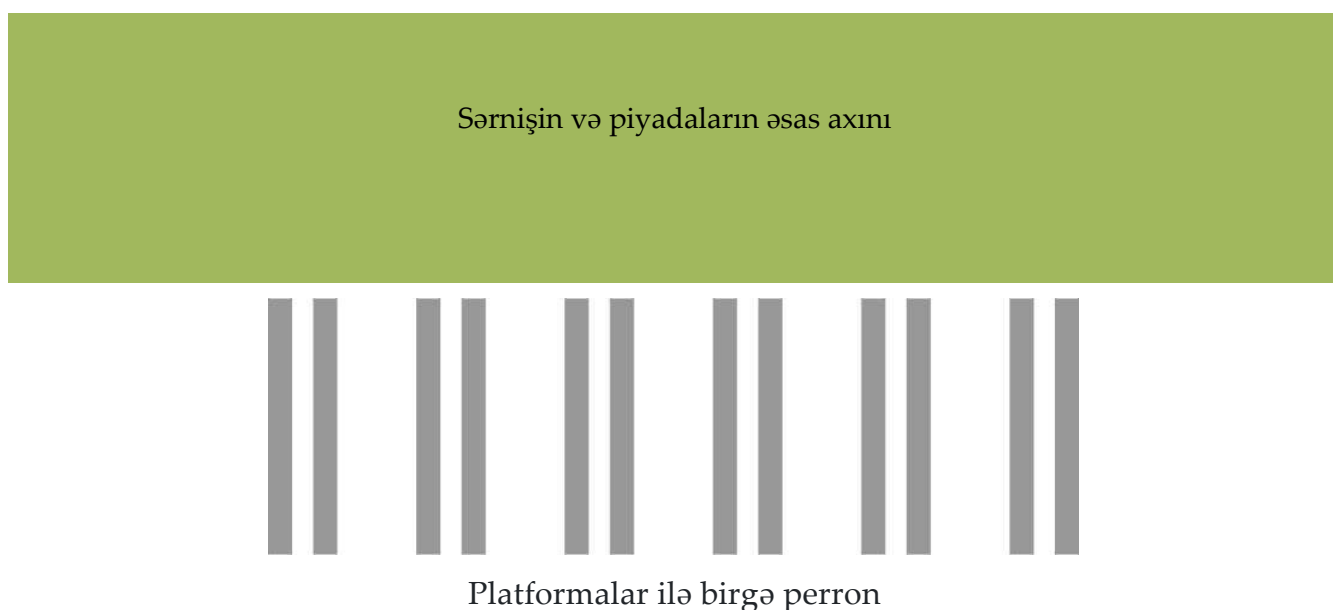
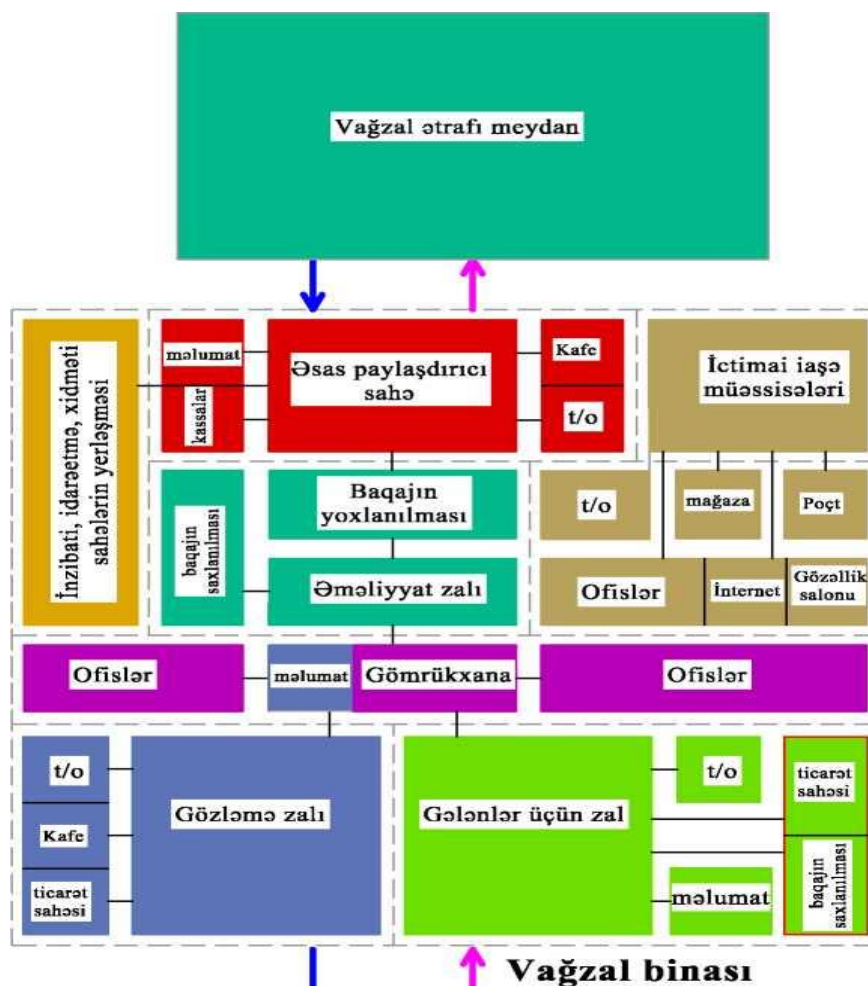
T_{iv} – beynəlxalq və şəhərlərarası istiqamətlərə gedən qatarların sənişinləri üçün keçidin iş vaxtıdır, *st*.

Cədvəl 5.1

Piyadaların kateqoriyaları	Müxtəlif kateqoriyalı piyadalar üçün 1 m enində keçidin buraxılış qabiliyyəti, <i>nəfər/st</i>		
	Üfüqi sahə üzrə	Pilləkənlər üzrə	Pandus üzrə
Beynəlxalq və şəhərlərarası istiqamətlərdə gedən sənişinlər, Q_{bb}	1000	750	875
Şəhər ətrafı istiqamətlərə gedən sənişinlər, Q_{sb}	2000	1500	1750
Tranzit piyadalar, Q_{tr}	2000	1500	1750

Vağzalın funksional-planlaşdırmasının qarşılıqlı əlaqəsi

Vağzalların funksional planlaşdırılmasının qarşılıqlı əlaqəsinin nümunəsi sxem 6.1-də verilmişdir.

Sxem 6.1 Vağzalın funksional-planlaşdırılmasının qarşılıqlı əlaqəsi

Vağzallarda sənişinlərə əlavə xidmət üçün ayrılmış yerlər (zonalar)

Vağzallarda sənişinlərə əlavə xidmətlər üçün ayrılmış yerlər (zonalar) Cədvəl 7.1-də verilmişdir.

Cədvəl 7.1

Yerlər (zonalar)	Vağzalda olması ehtiyacı			
	Vağzal kompleksinin sinfi			
	Yüksək sinif	I	II	III
Gözləmə zonası (zallar)	+	+	+	-
Stasionar yük saxlama kamerası	+	+	+	-
Avtomatik əl yükü saxlama kameraları	+	+	+	T
Tibb məntəqəsi	+	+	T	T
Fərdi duş kabinələri	+	T	-	-
Ana və uşaq otağı	+	T	T	-
Restoranlar	+	+	T	-
Kafe və sürətli xidmət göstərən iaşə obyektləri	+	+	+	+
Rabitə-kommunikasiya xidmətləri zonası				
Wi-Fi, simsiz rabitə zonası	+	+	T	-
Telefon (o cümlədən beynəlxalq rabitə)	+	+	+	T
Sosial-mədəni xidmət sahələri				
Sərgilər, vernisajlar və digər sosial-mədəni tədbirlər üçün zallar (zonalar).	+	+	T	-
Uşaq oyun zonaları	+	T	T	-
Xidmət sahələri				
Ərzaq məhsullarının satış zonası	+	+	+	+
Sənaye məhsullarının satış zonası	+	+	+	-
Məlumat-sorğu bürosu	+	+	+	T
<i>Qeyd. Cədvəldə aşağıdakı şərti işarələr qəbul edilmişdir:</i> “+” – tələb olunur; “-” – tələb olunmur; “T” – layihə tapşırığı üzrə.				

Vağzal komplekslərində sənişinlərə əlavə xidmət üçün layihə tapşırığı ilə müəyyən edilən yerlər aşağıdakılardır:

- uzunmüddətli istirahət otağı;
- yüksək komfortlu gözləmə zonası (biznes-zal);
- rəsmi şəxslər və nümayəndə heyətləri zalı;
- mehmanxana;
- dini təyinatlı yerlər;
- ofis xidmətləri zonası (işgüzar ünsiyyət, əməkdaşlıq, danışıqlar, konfrans zalları);
- bank xidmətləri zonası (bankomatın yerləşdiyi zona, bankların filialı);
- turist xidmətləri zonası (turist büroları, avtomobillərin icarə yerləri);
- istirahət zonası (kitabxana, qış bağı və s.);
- kinoteatr və ya videozal;
- aptek, məişət xidməti müəssisələri (poliqrafiya - surətçixarma, foto xidməti, geyim və ayaqqabının təmiri və təmizlənməsi, metal əşyaların təmiri, gözəllik salonu).

Əlavə 8

Stasionar yük saxlama kameralarının qəfəsələrinin və avtomatik yük saxlama kameralarının gözlərinin sayının təyini

8.1 Vağzal kompleksində avtomatik yük saxlama kameralarının gözlərinin sayı maksimum daşıma dövrü üçün sənişin axınının günlük qeyri-bərabərliyi və aşağıda göstərilənlər nəzərə alınmaqla müəyyən edilir:

- qatarın stansiyaya gəlmə vaxtları;
- müəyyən vağzal kompleksi üçün avtomatik yük saxlama kameralarında baqaj və əl yükünün saxlanması orta müddəti;
- yük saxlama kameralarından istifadə edən sənişinlərin ümumi sənişin axınının həcmində payı.

8.2 Stasionar yük saxlama kameralarının qəfəsələrinin və avtomatik yük saxlama kameralarının gözlərinin tələb olunan sayı, onların nisbəti, avtomatik saxlama kameralarının quraşdırılma yeri, həmçinin vağzal kompleksində yük saxlama kamerasının sahəsi layihə tapşırığı ilə müəyyən edilir.

Əlavə 9

Vağzal kompleksinin məlumat sistemi

9.1. Vağzal kompleksinin ərazisində sənişinləri və ziyarətçiləri məlumatlandırmaq üçün məlumatları transilyasiya edən aşağıdakı sistemlər nəzərdə tutulur:

- sənişinləri (ziyaretçiləri) məlumatlandırma sistemi;
- fəvqəladə hallarda xəbərdarlıq sistemi;
- vahid naviqasiya sistemi;
- reklam imkanları sistemi.

9.2. Vağzal kompleksinin məlumat daşıyıcıları aşağıdakı əlamətlərinə görə təsnif edilir:

a) sənişinlərə və ziyarətçilərə təsir üsuluna görə:

- vizual (plakatlar, məlumat lövhələri, tablolar və s.);
- audio (vağzal kompleksində səsli xəbərdarlıq sistemləri, o cümlədən induksiya sistemləri);

- audiovizual;
- taktil (toxunma, lamisə ilə duyulan) mnemosxemlər, Brayl şrifti ilə yazılmış məlumat lövhəcikləri, taktil işarələr, örtüklər və yerüstü göstəricilər);

b) vağzal kompleksində sənişinlərin və ziyarətçilərin məlumat alma üsuluna görə:

- fərdi – vağzal kompleksində müəyyən sənişinin və ya müştərinin şəxsi sorğusu əsasında məlumat alması;

- sorğu pəncərəsindən şifahi məlumat, radioarayış, vağzal kompleksinin hər hansı bir işçisinə şəxsi müraciətlə; kağızla (yazılı arayış) və ya elektron (məlumat-sorğu qurğuları və sistemləri) formatında;

- kollektiv – sənişinlər (ziyarətçilər) qrupunu eyni vaxtda məlumatlandırmaq üçün;

c) məlumatın əks olunma üsuluna görə:

- statik – bütün xidmət müddəti ərzində məlumatı dəyişmədən ötürmək (plakat, nişan);

- dinamik – dəyişən məlumatları ötürmək.

Əlavə 10

Vağzallar üçün su sərfi norması

Vağzallar üçün su sərfinin norması cədvəl 10.1-də verilmişdir.

Cədvəl 10.1

İstehlakçılar	Su sərfi norması, litr			
	günlük		saatlıq	
	Cəmi	O cümlədən isti su	Cəmi	O cümlədən isti su
Kiçik və orta vağzalların sənişinləri, 1sənişin/gün	10	6 (yalnız orta vağzallar üçün)	1,1	0,5 (yalnız orta vağzallar üçün)
Böyük vağzalların sənişinləri, 1sənişin/gün	15	6	0,8	0,5
Vağzal heyəti və təhlükəsizlik xidməti, 1 nəfər/növbə	25	7	5	3

Qeyd:

1. *İctimai iaşə obyektləri və duşlar üçün su istehlakı norması əlavə olaraq nəzərə alınmalıdır;*
 2. *Sənişinlərin sahə və otaqlarının mexanikləşdirilmiş təmizlənməsi üçün gündə iki dəfə təmizlik aparmaq hesabı ilə əlavə su sərfi norması nəzərə alınmalıdır, bir təmizlik üçün soyuq su sərfi 2 litr / m², isti su sərfi isə – 1,2 litr / m² qəbul olunmadır.*

Vağzal binasında sahə və otaqların isidilməsi üçün havanın temperaturu və hava mübadiləsinin paylanması

Vağzal binasının sahə və otaqlarının isidilməsi üçün havanın temperaturu və hava mübadiləsinin paylanması cədvəl 11.1-də verilmişdir.

Cədvəl 11.1

Sahələr və otaqlar	İsidilmə üçün havanın temperaturu, °C	1 st-da hava mübadiləsinin həcmi və ya paylanması	
		Gələn hava axını	Çıxan hava axını
Kassa-bilet xidməti və gözləmə zalları	16 18-kassa zalları üçün (açıq kassalar yerləşdiyi halda)	1 nəfər üçün xarici havanın 30 m ³ -dən az olmayaraq hesabı ilə; təbii küləklənmə mümkün olmadıqda 1 nəfər üçün-60 m ³	
Bilet və baqaj kassa kabinələri	22	Bir kabinəyə 100 m ³ /st	-
Vestibüllər, dəhlizlər, keçidlər, əsas pilləkənlər, piyada tunelləri, qalereyalar	10	1	1
Baqaj və əl yükünün qəbul və təhvil otağı	16	2	1
Ana və uşaq otağı: - qəbul otağı və qarderob - yataq və oyun otaqları - uşaq sanitariya qovşağı	18	1	1
	20	1	1
	18		Bir unitaz üçün 50 m ³ , bir pisuar üçün 25 m ³
Uzunmüddətli istirahət otağı	18	1	1
Tibb məntəqəsi: - həkim otağı - xəstələrin müvəqqəti qalma otaqları və tualetlər	20	2	1,5
	18	-	Bir unitaz üçün 50 m ³ , bir pisuar üçün 25 m ³
Rabitə şöbələri, kommersiya bankının filialı, nəqliyyat agentlikləri, radio qovşaqları və dispetçer otağı	18	3	2
Nəqliyyat polisi, təhlükəsizlik üzrə xidmət və yardımçı otaqlar, yüksək komfortlu gözləmə zalları (biznes-zal), rəsmi şəxslər və nümayəndə heyəti zalları	18	1,5	1,5
Baqaj və əl yükünün saxlanması üçün otaqlar	16	1	2

Mündəricat

1.	Tətbiq sahəsi.....	1
2.	Normativ istinadlar.....	1
3.	Əsas anlayışlar.....	4
4.	Ümumi müddəalar.....	5
5.	Vağzal kompleksləri yerləşdirilən torpaq sahələrinə dair tələblər.....	8
5.1	Ümumi tələblər.....	8
5.2	Vağzalətrafı meydana dair planlaşdırma tələbləri.....	9
5.3	Perronlara, platformalara, piyada keçidlərinə dair tələblər.....	13
5.4	Köməkçi bina və qurğulara dair tələblər.....	17
6.	Vağzal binalarının həcmi-planlaşdırma və konstruktiv həllərinə dair tələblər.....	18
6.1.	Vağzal binalarının həcmi-planlaşdırma həllərinə aid tələblər.....	18
6.1.1.	Ümumi tələblər.....	18
6.1.2.	Sərnişinlərə xidmət göstərilən zonalara və yerlərə dair tələblər.....	20
6.1.3.	İnzibati və xidməti otaqlara dair tələblər.....	29
6.1.4.	Köməkçi və texniki otaqlara dair tələblər.....	30
6.2.	Vağzalların konstruksiya həllərinə dair tələblər.....	30
7.	Yanğın təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair tələblər.....	32
8.	Nəqliyyat təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair tələblər.....	40
9.	Vağzal bina və qurğularının təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair tələblər.....	41
10.	Mühəndis avadanlıqlarına dair tələblər.....	43
11.	Sanitariya-epidemioloji tələblərin təmin edilməsinə dair tələblər.....	46
12.	Enerjiyə qənaət və istilik istehlakının azaldılmasına dair tələblər.....	46
13.	Ekoloji normaların gözlənilməsi və təbii ehtiyatların səmərəli istifadə edilməsinə dair tələblər.....	47
Əlavə 1.....		49
Əlavə 2.....		51
Əlavə 3.....		52
Əlavə 4.....		59
Əlavə 5.....		60
Əlavə 6.....		61
Əlavə 7.....		62
Əlavə 8.....		63
Əlavə 9.....		63
Əlavə 10.....		64
Əlavə 11.....		65